

TC.
Çukurova Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

ADANA İLİ SEYHAN İLÇESİ
ÇIRAKLIK EĞİTİM PROGRAMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Çidem (GÜLTEKİN) TÜRKORAL

YARD. DOÇ. DR. AHMET DOĞANAY

T 89484

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TC. YÜKSEKÖRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Adana / 1999

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri anabilim dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

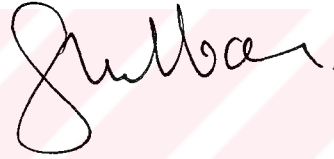
Başkan : Yard. Doç. Dr. Ahmet DOĞANAY
(Tez Danışmanı)

Üye : Prof. Dr. Adil TÜRKOĞLU

Üye : Doç. Dr. Şükran KILBAŞ

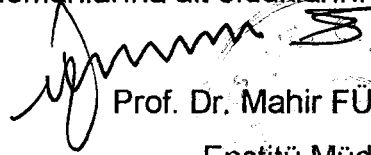

Üye

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.

30.09.1999

Prof. Dr. Mahir FUSUNOĞLU

Enstitü Müdürü

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

ÖZET**ADANA İLİ SEYHAN İLÇESİ ÇIRAKLIK EĞİTİMİ PROGRAMLARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ****Çidem (GÜLTEKİN) TÜRKORAL**

Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Danışman: Yard. Doç. Dr. Ahmet DOĞANAY

EYLÜL 1999 189 Sayfa

Bu araştırmada, 3308 sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanunu hükümlerine göre uygulanmakta olan Adana ili Seyhan ilçesindeki çıraklık eğitim programlarının Öğrenci, Öğretmen ve Usta Öğretici (İşveren) görüşlerine dayanılarak değerlendirilmesi ve öğrencilerin en son mezun oldukları okul, yaşları, cinsiyetleri, sosyo ekonomik düzeyleri ve Adana'daki ikamet süreleri açısından Çıraklık Eğitimi Merkezlerinde verilen teorik eğitimdeki başarıları arasında farkların olup olmadığını sınamaktır.

Araştırma genel tarama türünde betimsel bir alan araştırması şeklinde yapılmıştır.

Araştırmada Çıraklık Eğitimi programı hakkında 3 gruptan (öğrenci, öğretmen ve usta öğretici) yansız (random) örneklem yoluyla veriler toplanmıştır.

Tek yönlü varyans analizi (one way ANOVA) sonuçlarına göre;

- 1- Öğrencilerin yaşları, sosyo ekonomik düzeyleri, Adana' daki ikamet süreleri ile teorik eğitimdeki başarıları arasında anlamlı bir farklılık görülmemesine karşın,
- 2- Öğrencilerin cinsiyetleri ve en son mezun oldukları okul ile teorik eğitimdeki başarıları arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür.

- 3- Bayan Berberliği ve Oto Motor Tamirciliği meslek dallarında uygulanan eğitim programları hakkında ğrenci, ve usta öğretici görüşleri arasında benzeşiklik olduğu halde, öğretmenlerin görüşleri farklılık göstermektedir.
- 4- Öğrenci ve usta öğreticilerin uygulanan programlar hakkında yeterli bilgi sahibi olmadıkları ortaya çıkmıştır.

Anahtar kelimeler:Çıraklık ve Mesleki Eğitim, Aday Çırak, Çırak, Usta, Usta ğretici, Beceri Eğitimi, Teorik Eğitim, Koordinatör.

ABSTRACT**THE EVALUATION OF THE APPRENTICESHIP EDUCATION
CURRICULUM IN ADANA****ÇİDEM (GÜLTEKİN) TÜRKORAL**

Master Thesis, Department of Educational Sciences

Supervisor: **Asst. Prof. Dr. Ahmet DOĞANAY**

September 1999, 189 pages

In this research, the programs which has been applied the 3308 numbered Apprenticeship and Career Education Regulations in Seyhan – Adana, has been evaluated according to the students', teachers' and masters' opinion; and to test if there are any differences between the students' previous schools, their ages, their sexes, their economic standards, their living period in Adana and the success of Apprenticeships' theoretic education or not.

It has been considered in shot of general canvassing as a descriptively field research.

The data have been chosen by impartial illustrating from the three groups (Students, teachers and instructors).

According to the result of one way variance analysis (ANOVA); a considerable difference is noticed between the students' success on their theoretic education and, their sexes and their previous Schools although there are no differences between the students' successes and their ages – socio-economic standards – and their living periods in Adana.

The teachers' ideas are different although the students' and the instructors' ideas are similar about curriculum on the branches of occupation of ladies' hairdressing and auto repairing.

And it is clear that the students' and the instructors' don't have enough knowledge about the applied curriculum.

Key words: Apprenticeship and Career Education, candidate apprentice, apprentice, master – foreman, instructors, practical education, theoretic education, coordinator.

ÖNSÖZ

Çağımızda bir ülkenin ekonomisinin gelişmişliği, uluslar arası piyasalarda sunduğu ürün ve hizmetlerin kalitesi ile doğrudan ilişkilidir. Söz konusu olan ürün ve hizmetlerin kalitesi ise kalifiye işgücü ile gerçekleşir. Bu işgücünün yetiştirilebilmesi ise ancak eğitimle mümkündür. Çıraklık eğitimi merkezleri Türkiye' de çeşitli sebeplerle ilkokul sonrası eğitimine devam edemeyen yada yarıda bırakan bir çok çocuğun sosyal güvenlik şemsiyesi altında, ihtiyaç duyulan eğitimlerinin verilmesi, çalışma hayatındaki risklerin azaltılması, çalışma şartlarının iyileştirilerek mesleğini bilen iyi vatandaş ve iyi insan olmalarının sağlanmasını kendisine temel ilke edinmiştir.

Bu araştırma ile 3308 Sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitimi Kanunu hükümlerine göre uygulanmakta olan, Adana ili Seyhan ilçesindeki Bayan Berberliği ve Oto Motor Tamirciliği meslek dalındaki çıraklık eğitimi programlarının öğrenci, öğretmen ve usta öğretici görüşlerine dayanarak mevcut durumunu ortaya koymak ve genel bir değerlendirmesini yapmak amaçlanmıştır.

Bu çalışmanın yapılmasında emeği geçen herkese, öncelikle Yüreğir Çıraklık Eğitimi Merkezinde öğretmen olarak görev yapan eşim Yıldırım TÜRKORAL' a yenilikçi düşünceleri ile her zaman araştırmama ışık tutan ve yön veren değerli hocam Yrd.Doç.Dr. Ahmet DOĞANAY' a Seyhan Çıraklık Eğitimi Merkezindeki tüm yöneticiler, öğretmenler, çırak öğrenciler ile usta öğreticilerine teşekkür ederim.

Çidem (GÜLTEKİN) TÜRKORAL

İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ	xvi
EKLER LİSTESİ	xxiv
1. BÖLÜM	
GİRİŞ	1
1.2. Problem	3
1.3. Amaç	6
1.4. Önem	6
1.5. Varsayımlar	3
1.6. Sınırlılıklar	8
1.7. Terimlerin Tanımı	9
II. BÖLÜM	
2.1. KURAMSAL ÇERÇEVE VE LİTERATÜR TARAMASI	11
2.1.1. Örgün Mesleki Teknik Eğitim	11
2.1.2. Yaygın Mesleki Teknik Eğitim	12
2.1.3. Türkiye’de ve Dünyada Çıraklık Eğitiminin Tarihsel Gelişimi	14
2.1.4. 3308 Sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanununda Çıraklık Eğitimi	20
2.1.4.1. Aday Çırakların Eğitimi	21
2.1.4.2. Çırakların Eğitimi	22
2.1.4.3. Kalfalık Eğitimi	24
2.1.4.4. Kalfalık ve Ustalık Sınavları	25
2.1.4.5. Usta Öğreticilik Eğitimi	26
2.1.4.6. 3308 Sayılı Kanuna Göre Aday Çırak ve Çıraklara Tanınan Haklar	26

2.1.4.7. 3308 Sayılı Kanuna Göre İşverene Tanınan Haklar ve Sorumluluklar	26
2.1.5. Yabancı Ülkelerde Çıracılık Eğitimi	27
2.1.5.1. Fransa	27
2.1.5.2. Amerika Birleşik Devletleri	28
2.1.5.3. İngiltere	30
2.1.5.4. Federal Almanya Cumhuriyeti	33
2.1.6. Çıracılık Eğitiminin Günümüz Adana'sında Geldiği Nokta	35
2.2. Çıracılık Eğitimi İle İlgili Araştırmalar	36

III. BÖLÜM

YÖNTEM	38
3.1. Araştırma Modeli	38
3.2. Evren Ve Örneklem	38
3.3 Kişisel Bilgiler	39
3.3.1. Cinsiyet	39
3.3.2. Doğum Tarihleri	40
3.3.3. Kardeş Sayıları	41
3.3.4. Anne ve Babanın Öğrenim Durumları	41
3.3.5. Anne ve Babanın Mesleği	42
3.3.6. Öğrencinin Oturduğu Konut Durumu	43
3.3.7. Adana'daki İkamet Süreleri	44
3.3.8. Ailenin Ortalama Aylık Geliri	44
3.3.9. Mezuniyet Durumu	45
3.3.10. Öğrencilerin Telafi Eğitimi İsteği	46
3.3.11. Meslekler	46
3.3.12. Sınıfı	47
3.3.13. Sosyo Ekonomik Düzey	47
3.4. Veri Toplama Araçları	48
3.4.1. Anket Formları	48
3.5. Verilerin Toplanması ve Analizi	49

IV. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM	51
4.1. Çalışma Ortamlarının Değerlendirilmesi	51
4.1.1. Öğrencilerin Meslek Seçiminde Rehberlik Yapılması Hakkındaki Görüşler	51
4.1.2. Mesleki Çalışma Süresi	52
4.1.3. Öğrencilerin Çıraklık Eğitimi Merkezine Kayıt Durumları	53
4.1.4. Öğrencilerin Okul Öncesi Çalışma Süresi	54
4.1.5. Öğrencilerin Çıraklık Eğitimi Merkezlerine Geliş Amacı	55
4.1.6. Öğrencilerin Meslek Seçimindeki Etkenler	55
4.1.7. İşyerindeki Çalışanların Sayısı	56
4.1.8. İşyerinin Isınma Durumu	57
4.1.9. İşyerinin Havalandırılması Durumu	58
4.1.10. İşyerindeki Gürültü Durumu	59
4.1.11. İşyerinde Can Güvenliğini Tehdit Eden Makinelerin Varlığı	60
4.1.12. İşyerinde Tehlikeli Maddelerin Varlığı	61
4.1.13. İşyerindeki Tehlikeli Maddelere Karşı Önlem Alınması Hakkındaki Görüşler	62
4.1.14. İşyerinde İş Kazalarına Karşı Önlem Alınması Hakkındaki Görüşler	63
4.1.15. Öğrencilerin İş Kazası Geçirme Oranı	64
4.1.16. İşyerinde Yangın Tehlikesine Karşı Önlem Alınması Hakkındaki Görüşler	65
4.1.17. İşyerinde Kişisel Güvenlik Araçlarının Kullanılması Yada Kullanılmaması Hakkındaki Görüşler	66
4.1.18. Günlük Çalışma Saatleri Hakkındaki Görüşler	67
4.1.19. Öğrencilerin İşyerinde Meslekleri Dışındaki İşlerde Çalışma Durumu	68
4.1.20. Öğrencilere İşyeri Tarafından Uygun İş Elbisesi Verilmesi Hakkındaki Görüşler	69
4.1.21. Öğrencilerin Ağır İşlerde Çalışmaları Hakkındaki Görüşler	70

4.1.22. Öğrencilerin Yaptıkları İş Nasıl Buldukları Hakkındaki Görüşleri	70
4.1.23. Öğrencilerin İşyerine Ulaşım Biçimi	71
4.1.24. Ulaşım Giderlerinin İşyeri Tarafından Karşılanması Hakkındaki Öğrenci Görüşleri	72
4.1.25. Haftalık Ücret Durumu	72
4.1.26. İşyeri Çalışma Şartlarının Öğrencilerin Bedensel Gelişimine Etkisi	73
4.1.27. İşyerinde Ustalık Belgesi İle Çalışanlar	74
4.1.28. İşyerinde Kalfalık Belgesi ile Çalışanlar	75
4.1.29. Çıraklık Eğitimi Merkezine Devam Eden Çıraklar	75
4.1.30. İşyerindeki Çırakların Fazla Mesai Durumu	76
4.1.31. Çırakların Okuldan Çıktıktan Sonra İşyerine Gelmeleri Hakkında Usta Öğretici Görüşleri	77
4.2. Eğitime Bakış	78
4.2.1. Temel Eğitimini Bitirmemiş Yada Temel Eğitime Hiç Gitmemiş Çıraklar	78
4.2.2. Çırakların Eğitim Düzeylerinin Mesleğini Öğrenmesine Etkisi	79
4.2.3. İşyerlerinde Pratik Eğitimin Teorik Eğitime Uygunluğu	80
4.2.4. İşyerindeki Araç ve Gereçlerin Çırakların Pratik Eğitimlerine Uygunluğu	81
4.2.5. Çıraklara Verilen Eğitimin Yeterliliği	81
4.2.6. Çıraklara Ayrı Bir Mesleki Eğitimin Verilmesi Durumu	82
4.2.7. Çırakların Bir Üst Eğitim Kurumuna Devam Etme İstekleri	83
4.2.8. Öğrencilerin Alacakları Kalfalık Belgesinin Bir Üst Eğitim Kurumuna Geçişte Yararı Hakkında Görüşleri	83
4.2.9. Çırakların Çıraklık Eğitimi Merkezlerinde Psikolojik Danışma ve Rehberlik Birimi Hakkındaki Görüşleri	84
4.2.10. Öğretmenlerin Çıraklık Eğitimi İle İlgili Hizmet İçi Eğitim Kurslarına Katılmaları Hakkındaki Görüşleri	85
4.2.11. Öğretmenlerin Meslekleri İle İlgili Bilimsel ve Teknolojik Gelişmeleri İzleyebilmeleri Hakkındaki Görüşleri	86
4.2.12. Öğretmenlerin Çıraklık Eğitimi Hakkındaki Düşünceleri	86

4.2.13. Usta Öğreticilerin Çıraklık Eğitimine Giden Çırakların Başarıları Hakkındaki Görüşleri	87
4.2.14. Usta Öğreticilerin Çıraklık Eğitimi Merkezinde Açılması Durumunda Meslek Geliştirme Kurslarına Katılımı Hakkındaki Görüşleri	88
4.3. Öğrenci, Öğretmen ve Usta Öğreticilerin Birbirleriyle Olan İlişkisi	89
4.3.1. İşyerinin Koordinatör Öğretmenlere Karşı Tutumu	89
4.3.2. İşyerlerinde Çıraklara Karşı Normal Dışı Davranılması Durumu	90
4.3.3. İşveren ile Çırak Öğrencinin Ailesinin Tanışıklığı	91
4.3.4. Çırağın Eğitiminde Eğitici Ustanın Çırak Öğrencinin Ailesi ile İşbirliği Yapma Durumu	91
4.3.5. Usta Öğreticilerin Çıraklık Eğitimi Merkezi ile İlişki Düzeyi	92
4.3.6. İşyerine Gelen Koordinatör Öğretmenlerden Usta Öğreticilerin İstekleri	93
4.4. Çıraklık Eğitiminin Amaçları Hakkındaki Görüşler	94
4.4.1. Öğrenci ve Usta Öğreticilerin Amaçlar Hakkındaki Görüşleri	94
4.4.2. Öğrenci ve Usta Öğreticilerin Çıraklık Eğitimi Merkezlerinin Amaçlarının Gerçekleşmesi Hakkındaki Görüşleri	95
4.4.3. Öğrencilerin Meslek Derslerinin Amaçlarını Bilme Düzeyleri	96
4.4.4. Meslek Derslerinin Amaçlarının Gerçekleşme Oranı	97
4.4.5. Genel Bilgi Derslerinin Amaçlarının Bilinmesi Hakkında Öğrenci Görüşleri	98
4.4.6. Genel Bilgi Derslerinin Amaçlarının Gerçekleşme Oranı	99
4.4.7. Çıraklık Eğitiminin Amacına Ulaşabilmesi Hakkında Öğretmen Görüşleri	100
4.5. Çıraklık Eğitiminin İçeriği Hakkındaki Görüşler	100
4.5.1. Öğrencilerin ve Usta Öğreticilerin Çıraklık Eğitimi Merkezinde Okutulan Derslerin Neler Olduğu Hakkındaki Görüşleri.	100

4.5.2. Öğrencilerin ve Usta Öğreticilerin Çıraklık Eğitimi Merkezinde Okutulan Derslere Ait Konuların Neler Olduğu Hakkındaki Görüşleri.	101
4.5.3. Çıraklık Eğitimi Merkezlerinde Okutulan Derslerin Yeterliliği Hakkındaki Eğitici Ustaların Görüşleri	102
4.5.4. Eğitim Süresinin Yeterliliği Hakkındaki Görüşler	103
4.5.5. Çıraklık Eğitimi Merkezinde Verilen Derslere Ek Olarak Başka Ders İstekleri Hakkındaki Görüşler	104
4.5.6. Eklenmesini İstedikleri Dersler Hakkında Öğrenci ve Usta Öğreticilerin Görüşleri	105
4.5.7. Çıraklık Eğitimi Merkezlerinde Okutulan Derslerin İçeriğinin Öğrencilerin Mesleki Eğitimi İçin Yeterliliği Hakkındaki Öğretmen Görüşleri	107
4.5.8. Derslere Ait Uygun Ders Kitabının Olması Hakkındaki Öğretmen Görüşleri	107
4.5.9. Çırakların Eğitim Düzeyinin Verilen Eğitime Etkisi Konusunda Öğretmen ve Usta Öğreticilerin Görüşleri	108
4.5.10. Çırak Yaşının Eğitime Etkisi Konusunda Öğretmen ve Usta Öğreticilerin Görüşleri	109
4.5.11. Öğrencinin Sosyo Ekonomik Düzeyinin Eğitimine Etkisi Konusundaki Öğretmen Görüşleri	110
4.5.12. Meslek Derslerinin Öğrenciye Mesleki Açından Yararları Konusunda Usta Öğretici Görüşleri	111
4.5.13. Öğrencilerin Sosyo Kültürel Gelişimine Çıraklık Eğitiminin Etkileri Konusunda Öğretmen Görüşleri	112
4.5.14. Meslek Derslerinde Geçen Teknik Terimler İle İşyerinde Kullanılan Terimlerin Aynı Olup Olmadığı Hakkında Öğrenci Görüşleri	113
4.6. Çıraklık Eğitiminde Kullanılan Yöntemler Hakkındaki Görüşler	114
4.6.1. Derslerin İşleniş Yöntemini Bilmeleri Hakkında Öğrenci ve Usta Öğretici Görüşleri	114
4.6.2. Eğitim Süresince Öğrenilecek Konuların Önceden Bilinmesi Hakkındaki Öğrenci Görüşleri	115

4.6.3. Usta Öğreticilerin Çıraklık Eğitimi Merkezinde Derslerin Nasıl İşlenmesi Gerektiği Hakkındaki Görüşleri	116
4.6.4. Meslek Derslerinin İşlenişinde Düz Anlatım Yönteminin Kullanım Oranı Hakkındaki Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri	116
4.6.5. Meslek Derslerinin İşlenişinde Soru Cevap Yönteminin Kullanım Oranı Hakkındaki Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri	117
4.6.6. Meslek Derslerinin İşlenişinde Gösteri Yönteminin Kullanım Oranı Hakkındaki Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri	118
4.6.7. Meslek Derslerinin İşlenişinde Yaparak Uygulayarak Öğrenme Yönteminin Kullanım Oranı Hakkındaki Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri	119
4.6.8. Genel Bilgi Derslerinin İşlenişinde Düz Anlatım Yönteminin Kullanım Oranı Hakkındaki Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri	120
4.6.9. Genel Bilgi Derslerinin İşlenişinde Soru Cevap Yönteminin kullanım Oranı Hakkındaki Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri	121
4.6.10. Genel Bilgi Derslerinin İşlenişinde Gösteri Yönteminin Kullanım Oranı Hakkındaki Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri	122
4.6.11. Genel Bilgi Derslerinin İşlenişinde Yaparak Uygulayarak Öğrenme Yönteminin Kullanım Oranı Hakkındaki Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri	123
4.6.12. Öğrencilerin Genel Bilgi Derslerinin İşlenişi Hakkındaki Görüşleri	124
4.6.13. Genel Bilgi Derslerinin Nasıl İşlenilmesi Hakkındaki Öğrenci Görüşleri	124
4.6.14. Genel Bilgi Derslerinin Nerede İşlenildiği Hakkındaki Öğrenci Görüşleri	125
4.6.15. Öğrencilerin Genel Bilgi Derslerini Nerede İşlemek İstedikleri Hakkındaki Görüşler	126

4.6.16. Öğrencilerin Meslek Derslerinin İşlenişi Hakkındaki Görüşleri	127
4.6.17. Meslek Derslerinin Nasıl İşlenilmesi Gerektiğine İlişkin Öğrenci Görüşleri	128
4.6.18. Meslek Derslerinin Nerede İşlendiğine İlişkin Öğrenci Görüşleri	128
4.6.19. Öğrencilerin Meslek Derslerini Nerede İşlemek İstedikleri Hakkındaki Görüşler	129
4.6.20. Ders işlenişi Sırasında Kullanılan Materyaller Hakkında Öğrenci Görüşleri	130
4.7. Çıraklık Eğitimi Merkezinde Uygulanan Değerlendirme Tekniklerine İlişkin Görüşler	131
4.7.1. Çıraklık Eğitimi Merkezinde İşlenen Ders Konularının İşyerindeki Çalışmalara Etkisi Hakkındaki Öğrenci Görüşleri	131
4.7.2. Derslerin İşyerinin Gerektirdiği Bilgi ve Beceriler İçin Yeterliliği Hakkındaki Öğrenci Görüşleri	132
4.7.3. Deneme Sınavlarının Biçimi Hakkında Öğrenci Görüşleri	128
4.7.4. Deneme Sınavlarının Nasıl Olması Konusunda Öğrenci Görüşleri	133
4.7.5. Deneme Sınavlarının Edinilen Bilgileri Ölçme Düzeyi Bakımından Öğrenci Görüşleri	134
4.7.6. Çıraklık Eğitimi Almış Öğrencinin Eğitiminin Çalışmalarında Mesleki Yeterliliğini Hangi Derecede Etkilediği Hakkındaki Usta Öğretici Görüşleri	135
4.7.7. Deneme Sınav Sayısı	135
4.7.8. Deneme Sınavlarının Amacına Ulaşabilmesi Hakkındaki Öğretmen Görüşleri	136
4.7.9. Değerlendirmenin Amacına Ulaşabilmesine İlişkin Öğretmen Görüşleri	137
4.7.10. Kalfalık Sınavlarının Değerlendirme Açısından Amacına Uygunluğu Hakkındaki Öğretmen Görüşleri	138
4.7.11. Kalfalık Sınavlarının Nasıl Olması Gerektiğine İlişkin Öğretmen Görüşleri	138
4.8. Öğrencilerin Teorik Eğitimdeki Başarılarının Değerlendirilmesi	139

4.8.1. Öğrencilerin En Son Mezun Oldukları Okul ile Başarılarının Değerlendirilmesi	139
4.8.2. Öğrencilerin Yaşı ile Başarıları Arasındaki İlişki	140
4.8.3. Öğrencilerin Cinsiyeti ile Başarıları Arasındaki İlişki	141
4.8.4. Öğrencilerin Sosyo Ekonomik Düzeyleri ile Başarıları Arasındaki İlişki	142
4.8.5. Öğrencilerin Adana' daki İkamet Süreleri ile Başarıları Arasındaki İlişki	142

V. BÖLÜM

TARTIŞMA VE YORUM	144
5.1. Kişisel Bilgilere İlişkin Tartışma ve Yorum	144
5.2. Çalışma Ortamına İlişkin Bilgiler	145
5.3. İşyerindeki Eğitime İlişkin Bilgiler	146
5.3. İlişkilere Ait Bulguların Değerlendirilmesi	146
5.4. Çıraklık Eğitiminin Amaçları Hakkındaki Yorumlar	147
5.5. Çıraklık Eğitiminin İçeriği Hakkındaki Yorumlar	148
5.6. Çıraklık Eğitimi Merkezlerindeki Eğitim Yöntemleri Hakkındaki Yorumlar	148
5.7. Çıraklık Eğitimi Merkezlerindeki Değerlendirme Yöntemi Hakkındaki Yorumlar	149
5.8. Teorik Eğitime Etki Eden Faktörler Hakkındaki Yorum	144

VI. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER	151
6.1. Sonuçlar	151
6.2. Öneriler	152
6.2.1. Öğrencilerin Çıraklık Eğitimi İle İlgili Önerileri	153
6.2.2. Usta Öğreticilerin Çıraklık Eğitimi Hakkındaki Önerileri	153
6.2.3. Öğretmenlerin Çıraklık Eğitimi Hakkındaki Önerileri	154
6.2.4. Araştırma Bulgularına Ait Öneriler	154

KAYNAKÇA

xvii

151

EKLER

155

ÖZGEÇMİŞ

189

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 2.1.4.1.1. Aday Çıraklık Dönemi Ders Dağılımı.....	22
Tablo 2.1.4.2.1. Çıraklık Dönemi Ders Dağılımı.....	23
Tablo 2.1.4.2.3. Çıraklık Dönemi Ders Dağılımı.....	22
Tablo 2.1.4.3.1. Kalfalık Eğitimi Ders Dağılımı.....	25
Tablo 3.3.1.1 Cinsiyetlerine Göre Dağılımı	40
Tablo 3.3.2.1. Doğum Tarihlerine Göre Dağılımı	40
Tablo 3.3.3.1. Öğrencilerin Kardeş Sayılarına Göre Dağılımı	41
Tablo 3.3.4.1. Öğrencilerin Anne ve Babalarının Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı	42
Tablo 3.3.5.1. Öğrencilerin Anne ve Babalarının Mesleklere Göre Dağılımı.	43
Tablo 3.3.6.1. Öğrencilerin Oturdukları Konut Durumuna Göre Dağılımı.....	43
Tablo 3.3.7.1. Öğrencilerin Adana'daki İkamet Sürelerine Göre Dağılımı.....	44
Tablo 3.3.8.1. Öğrencilerin Ailelerinin Ortalama Aylık Geliri Dağılımı	45
Tablo 3.3.9.1. Öğrencilerin Mezuniyet Durumuna Göre Dağılımı.....	45
Tablo 3.3.10.1. Öğrencilerin Telafi Eğitimi İsteğine Göre Dağılımı.....	46
Tablo 3.3.11.1. Öğrencilerin Mesleklere Göre Dağılımı.	47
Tablo 3.3.12.1. Ankete Katılan Öğrencilerin Sınıflara Göre Dağılımı.....	47
Tablo 3.3.13.1. Öğrencilerin Sosyo Ekonomik Düzeylerine Göre Dağılımı.	48
Tablo 4.1.1.1. Meslek Seçiminde Rehberlik Yapılıp Yapılmadığı Hakkında Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri.....	52
Tablo 4.1.2.1. Öğrencilerin Mesleki Çalışma Sürelerine Göre Dağılımı	53
Tablo 4.1.3.1. Öğrencilerin Çıraklık Eğitimi Merkezine Kayıt Durumları.....	53
Tablo 4.1.4.1. Okul Öncesi Çalışma Süresi	54
Tablo 4.1.5.1. Çıraklık Eğitimi Merkezine Geliş Amacı.....	55
Tablo 4.1.6.1. Öğrencilerin Meslek Seçimindeki Etkenler	56
Tablo 4.1.7.1. İşyerinde Çalışanların Sayısı	56
Tablo 4.1.8.1. İşyerinin Isınma Durumu	57
Tablo 4.1.9.1. İşyerinin Havalandırma Durumu.....	58
Tablo 4.1.10.1. İşyerindeki Gürültü Durumu.....	59
Tablo 4.1.11.1. İşyerinde Can Güvenliği İçin Tehlikeli Makinelerin Durumu.....	60

Tablo 4.1.12.1. İşyerinde Tehlikeli Maddelerin Varlığı	61
Tablo 4.1.13.1. İşyerinde Tehlikeli Maddelere Karşı Önlem Alınması	62
Tablo 4.1.14.1. İş Kazalarına Karşı Önlem Alınma Durumu.....	63
Tablo 4.1.15.1. İş Kazası Geçirme Durumu	64
Tablo 4.1.16.1. Yangın Tehlikesine Karşı Önlem Alınması Durumu	65
Tablo 4.1.17.1. İş Yerinde Güvenlik Araçlarının Kullanılması	66
Tablo 4.1.18.1. İşyerindeki Günlük Çalışma Saatleri	67
Tablo 4.1.19.1. İşyerinde Başka İşlerde Çalışma Durumu	68
Tablo 4.1.20.1. İşyeri Tarafından İş Elbisesinin Verilmesi Durumu.....	69
Tablo 4.1.21.1. Çırakların İşyerinde Ağır İşlerde Çalışma Durumu	70
Tablo 4.1.22. Çırakların İşlerine Bakış Durumu	71
Tablo 4.1.23.1. Öğrencilerin İşyerine Ulaşım Biçimi.....	71
Tablo 4.1.24.1. Yol Parasını İşyerinin Karşılama Durumu.....	72
Tablo 4.1.25.1. Öğrencilerin Haftalık Ücretleri	72
Tablo 4.1.26.1. Çalışma Şartlarının Çırağın Bedensel Gelişimine Etkisi.....	73
Tablo 4.1.27.1. İşyerinde Ustalık Belgesi Olan Kaç Kişi Çalışmaktadır	74
Tablo 4.1.28.1. İşyerinde Kalfalık Belgesine Sahip Olan Çalışan Durumu.....	75
Tablo 4.1.29.1. Çıraklık Eğitimi Merkezine Devam Eden Çırak Sayısı.....	76
Tablo 4.1.30.1. Çırakların İşyerlerinde Fazla Mesai Çalışma Durumları	76
Tablo 4.1.31.1. Usta Öğreticilerin Okul Çıkışı Çırakları İşyerinde Çalıştırma İsteği.....	77
Tablo 4.2.1.1. Temel Eğitimi Bitirmemiş yada Temel Eğitime Hiç Gitmemiş Çırakların Çalışma Durumu	78
Tablo 4.2.2.1. Çırağın Eğitim Düzeyinin Mesleğini Öğrenmesine Etkisi.....	79
Tablo 4.2.3.1. İşyerindeki Pratik Eğitim İle Teorik Eğitimin Uygunluğu	80
Tablo 4.2.4.1. İşyerindeki Araç ve Gereçlerin Pratik Eğitime Uygunluğu	81
Tablo 4.2.5.1. Verilen Pratik Eğitimin Yeterliliği	82
Tablo 4.2.6.1. Çıraklara Ayrı Bir Mesleki Eğitimin Verilmesi Durumu.....	82
Tablo 4.2.7.1. Çırakların Bir üst Eğitim Kurumuna Devam Etme İstekleri.....	83
Tablo 4.2.8.1. Kalfalık veya Ustalık Belgelerinin Bir Üst Eğitim İçin Sağladığı Yararların Bilinmesi Durumu	84
Tablo 4.2.9.1. Çıraklık Eğitimi Merkezlerinde Psikolojik Danışma ve Rehberlik Birimi Hakkında Öğrenci Görüşleri.....	84

Tablo 4.2.10.1. Çıraklık Eğitimi ile ilgili, Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Kurslarına Katılma Oranları	85
Tablo 4.2.11.1.' Öğretmenlerin Meslekleri ve Alanlarıyla İlgili Bilimsel ve Teknolojik Gelişmeleri İzleyebilmeleri Hakkındaki Görüşleri	86
Tablo 4.2.13.1. Çırakların Başarıları Hakkında Usta Öğreticilerin Görüşleri	88
Tablo 4.2.14.1. Usta Öğreticilerin Mesleki Geliştirme Kurslarına Katılmaları Hakkındaki görüşleri	89
Tablo 4.3.1.1. İşyerinin Koordinatör Öğretmenlere Karşı Tutumu	89
Tablo 4.3.2.1. İşyerinde Çıraklara Karşı Normal Dışı Davranılması Hakkında Öğretmen Görüşleri	90
Tablo 4.3.3.1. İşveren ile Çırak Öğrencinin Ailesinin Tanışıklığı	91
Tablo 4.3.4.1. Usta Öğreticilerin Çırak Öğrencinin Eğitimi İçin Çırak Öğrencinin Ailesiyle İşbirliği Yapmaları Hakkında	Görüşleri 92
Tablo 4.3.5.1. Çırak Öğrencinin Eğitimi İçin Usta Öğreticinin Çıraklık Eğitimi Merkezi ile İlişki Durumu	93
Tablo 4.4.1.1. Öğrenci ve Usta Öğreticilerin Çıraklık Eğitiminin Amaçları Bilmeleri Durumu	94
Tablo 4.4.2.1. Öğrenci ve Usta Öğreticilerin Çıraklık Eğitimi Amaçlarının Gerçekleşmesi Hakkındaki Görüşleri	95
Tablo 4.4.3.1. Meslek Derslerinin Amaçlarının Bilinmesi Hakkındaki.....	96
Öğrenci Görüşleri.....	96
Tablo 4.4.4.1. Meslek Derslerinin Amaçlarının Gerçekleşme Oranı.....	97
Tablo 4.4.5.1. Genel Bilgi Derslerinin Amaçlarının Bilinmesi Hakkındaki Öğrenci Görüşleri	98
Tablo 4.4.6.1. Genel Bilgi Derslerinin Amaçlarının Gerçekleşme Oranı.....	99
Tablo 4.5.1.1. Çırak Öğrencilerin Okula İlk Geldiklerinde Okutulan Derslerin Neler Olduğunu Bilmeleri Durumu	101
Tablo 4.5.2.1. Çırak Öğrencilerin Okula İlk Geldiklerinde Okutulan Derslere Ait Konuların Neler Olduğunu Bilmeleri Durumu	102
Tablo 4.5.3.1. Derslerin Yeterliliği Hakkındaki Usta Öğretici Görüşleri	103
Tablo 4.5.4.1. Eğitim Süresinin Yeterliliği.....	103

Tablo 4.5.5.1. Başka Ders İsteği Hakkındaki Görüşler.....	104
Tablo 4.5.6.1. Eklenilmesi İstenen Dersler.....	106
Tablo 4.5.7.1. Derslerin İçeriği Hakkında Öğretmen Görüşleri.....	107
Tablo 4.5.8.1. Ders Kitaplarının Olması Hakkında Öğretmen Görüşleri.....	108
Tablo 4.5.9.1. Çırakların Eğitim Düzeyinin Eğitimlerine Etkisi.....	108
Tablo 4.5.10.1. Çırakların Yaşının Eğitimlerine Etkisi	109
Tablo 4.5.11.1. Sosyo Ekonomik Düzeyinin Öğrencinin Eğitimine Etkisi Hakkında Öğretmen Görüşleri	110
Tablo 4.5.12.1. Meslek Derslerinin Öğrenciye Yararları Konusundaki..... Usta Öğretici Görüşleri	111
Tablo 4.5.13.1. Çırakların Sosyo Kültürel Gelişiminde Çıraklık Eğitiminin Etkileri	112
Tablo 4.5.14.1. Kullanılan Teknik Terimlerin Benzeşikliği Konusunda Öğrenci Görüşleri	113
Tablo 4.6.1.1. Derslerin İşleniş Yöntemi Hakkında Öğrenci ve Usta öğretici Görüşleri	114
Tablo 4.6.2.1. Konuların Önceden Bilinmesi Hakkındaki Öğrenci Görüşleri	115
Tablo 4.6.4.1. Meslek Derslerinde Düz Anlatım Yönteminin Kullanım Sıklığı.....	116
Tablo 4.6.5.1. Meslek Derslerinde Soru Cevap Yönteminin Kullanım Sıklığı.....	117
Tablo 4.6.6.1. Meslek Derslerinde Gösteri Yönteminin Kullanım Sıklığı	118
Tablo 4.6.7.1. Meslek Derslerinde Yaparak Uygulayarak Öğrenme Yönteminin Kullanım Sıklığı.....	119
Tablo 4.6.8.1. Genel Bilgi Derslerinde Düz Anlatım Yönteminin Kullanım Sıklığı.....	120
Tablo 4.6.9.1. Genel Bilgi Derslerinde Soru Cevap Yönteminin Kullanım Sıklığı.. ..	121
Tablo 4.6.10.1. Genel Bilgi Derslerinin İşlenmesinde Gösteri Yönteminin Kullanım Sıklığı.....	122
Tablo 4.6.11.1. Genel Bilgi Derslerinin İşlenmesinde Yaparak Uygulayarak Öğrenme Yönteminin Kullanım Sıklığı	123

Tablo 4.6.12.1. Öğrencilerin Genel Bilgi Derslerinin İşlenişinden Memnun Olma Durumları.....	124
Tablo 4.6.13.1 Genel Bilgi Derslerinin Hangi Yöntemle İşlenilmesi Hakkındaki Öğrenci Görüşleri.....	125
Tablo 4.6.14.1. Genel Bilgi Derslerinin İşlendiği Yer	126
Tablo 4.6.15.1. Genel Bilgi Derslerini Nerede İşlemek İstedikleri Hakkındaki Öğrenci Görüşleri.....	126
Tablo 4.6.16.1. Öğrencilerin Meslek Derslerinin İşlenişinden Memnun Olma Durumları	127
Tablo 4.6.17.1 Meslek Derslerinin Hangi Yöntemle İşlenilmesi Hakkındaki Öğrenci Görüşleri.....	128
Tablo 4.6.18.1. Meslek Derslerinin İşlendiği Yer	129
Tablo 4.6.19.1. Meslek Derslerini Nerede İşlemek İstedikleri Hakkındaki Öğrenci Görüşleri	129
Tablo 4.6.20.1. Kullanılan Materyaller Hakkındaki Öğrenci Görüşleri.....	130
Tablo 4.7.1.1. Ders Konularının İşyerindeki Yararı Hakkındaki..... Öğrenci Görüşleri.....	131
Tablo 4.7.2.1. Çıraklık Eğitimi Merkezindeki İşlenen Derslerin İşyerinde Gerekli Olan Bilgi ve Becerileri Kazandırma Oranı Hakkındaki Öğrenci Görüşleri	132
Tablo 4.7.3.1. Yapılan Deneme Sınavlarının Biçimi	133
Tablo 4.7.4.1. Öğrenciler Tarafından İstenen Deneme Sınavı Biçimi	133
Tablo 4.7.5.1. Deneme Sınavlarının Bilgileri Ölçme Düzeyi.....	134
Tablo 4.7.6.1. Öğrencinin Aldığı Eğitimin İşyerindeki Çalışmalara Etkisi Konusunda Eğitici Usta Görüşleri	135
Tablo 4.7.7.1. Yıl İçi Deneme Sınav Sayısı.....	136
Tablo 4.7.8.1. Deneme Sınavlarının Amacına Ulaşabilme Oranı.....	136
Tablo 4.7.10.1. Kalfalık Sınavlarının Yeterliliğinin Değerlendirilmesi	138
Tablo 4.8.1.1. Mezuniyet Durumları İle Çıraklık Eğitimi Merkezlerindeki Başarılarının Değerlendirilmesi.....	140
Tablo 4.8.2.1. Öğrencilerin Yaşı ile Başarıları Arasındaki İlişki	141
Tablo 4.8.3.1. Öğrencilerin Cinsiyeti ile Başarıları Arasındaki İlişki.....	141
Tablo 4.8.4.1. Öğrencilerin Sosyo Ekonomik Düzeyleri ile Başarıları Arasındaki İlişki.....	142

Tablo 4.8.5.1. Öğrencilerin Adana' daki İkamet Süreleri ile Başarıları Arasındaki İlişki.....	143

EKLER LİSTESİ

EK I:	ÖĞRENCİ ANKETİ	161
EK II:	ÖĞRETMEN ANKETİ	173
EK III:	USTA ÖĞRETİCİ ANKETİ	180
EK IV:	ÇIRAK ÖĞRENCİ SÖZLEŞMESİ	185
EK V:	KALFALIK BELGESİ	186
EK VI:	USTALIK BELGESİ	187
EK VII:	USTA ÖĞRETİCİLİK BELGESİ	188

1. BÖLÜM

GİRİŞ

"Yeni işler ve yeni kavramlar, topluluğun kenara ittiği bir kişiye, yeni bir hayat kazandırır. İnsan; bir memleketin en kıymetli kaynağıdır, ancak kullanılmayınca en zararlısı olabilir.

Demokratik bir düzen sürdürmek için her ferdin topluluğa katkıda bulunması ve ondan faydalanılması şarttır. Meslek eğitimi bu katkı ve faydanın sağlanmasında, toplumun esnekliğinin korunmasındaki kilit noktalardan biridir. Ona önem verdiğimizde, geleceğimize ve düzenimizin istikrarlılığına önem vermiş bulunuyoruz. (Finn.1983.132)"

Sanayi devriminden sonra her yaş grubundan insan (çocuk,genç,yaşlı) çalışma yaşamına girmiştir. Bu durum işverenler açısından olumlu, ancak çalışanlar, özellikle çalışan çocuklar açısından olumsuz etkilere neden olmuştur. Çocuklar büyüme ve gelişme döneminde oldukları için çalışma yaşamının kötü koşullarından hem bedensel hem de psikolojik olarak etkilenmektedir. Çocuğun becerileri artsa bile zihinsel yetenekleri belli düzeyde kalmakta, en verimli oldukları dönem çalışma hayatında geçmektedir. (Yörükoğlu,1988)

Çocuklar, değişik nedenlerden dolayı çalışmak zorundadırlar. Bu nedenler arasında yoksulluk, eğitim olanağına sahip olamama, okulu sevmeme, aile gelirine katkıda bulunma, meslek edinme gibi amaçlar gözlenmektedir.

Dünyada çalışan çocukların sayısı tam olarak söylenememektedir. Ancak 100-200 Milyon arasında olduğu ileri sürülmektedir. Uluslararası Çalışma Örgütü (İLO) ve Birleşmiş Milletler (UN) bu konuda yaptıkları

araştırmada günümüzde yaklaşık 145 Milyon ocuğun çalışmakta olduğu saptamışlardır. Ülkemizde 1992 Hane Halkı İřęc anketi sonuçları incelendiğinde 12-14 yaş grubu arasında yaklaşık 800.000, 15-19 yaş grubu arasında yaklaşık 2.500.000 çocuğun çalışma yaşamı içinde olduğu görülmektedir. (DİE,1992)

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra kırdan kente glerde bir artış gözlenmiştir. Bunun sonucunda da kent nüfusları artmış ve istihdam sorunları ortaya çıkmıştır. Büyük gler ve hızlı nüfus artışı, düzenli bir işe giremeyen insanlar için, ekonomik zorluklar ortaya çıkarmış, ailelerin yoksullaşması sonucu çocukların çalışma yaşamına atıldıkları gözlenmektedir.

Yasalara göre belirli yaşın altında kalan çocukların çalıştırılması yasak olduğu halde denetim eksikliğinden binlerce ocuk okula gidemeyip, çalışmaktadır.

İşbölümü sonucu mesleklerin ortaya çıkması ile çalışan çocuklar çeşitli nedenlerle tarihte sürekli ucuz iřęc olarak bulunmuş olup günümüzde de küçük ve orta büyüklükteki işletmelerde halen çalıştırılmaktadır. alışmak zorunda kalan bu çocuklar, bir mesleğe yeni başladıklarında o mesleğe ait bilgileri öğrenme sürecine girerler. Böylece alışan çocukların ıraklık dönemi başlamış olur.

Tarihsel süreç içerisinde çıraklar çeşitli şekilde eğitilmişlerdir. Buldukları toplumun kendine özgü olarak geliştirdiği bir eğitim modeli oluşmuştur.

Bu bölümde 3308 sayılı ıraklık ve Mesleki Eğitim kanunu ile 13 yıldır ülkemizde uygulanmakta olan ıraklık eğitimin genel bir değerlendirilmesi ile ilgili olarak araştırmanın; problemi, amacı, araştırmanın önemi,sınırlılıklar ve terimlerin tanımı ele alınacaktır.

1.2. Problem

Ülkemizde çıraklık eğitimi 1977 yılında kabul edilerek yürürlüğe giren 2089 sayılı Çırak Kalfa ve Ustalık kanunu çıraklık, kalfalık ve ustalık eğitimini düzenleyerek belli esaslar getiren ilk yasal düzenleme ile başlar.

9 yıl boyunca yürürlükte kalan bu kanun ile çıraklık, kalfalık ve ustalık eğitimi uygulamalarında istenilen sonuçlar alınamamıştır. (M.E.B. 1990)

1981 – 1985 yılları İcra Planlarında 2089 sayılı çırak, kalfa ve ustalık kanununun günümüz koşullarına göre yeniden düzenlenmesi ile ilgili önlemlere yer verilmiş fakat bu önlemlere ilişkin yasal düzenlemeler 1986 yılına kadar sürmüştür.

1986 yılında yürürlüğe giren 3308 sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanunu, daha önceki uygulamaları göz önüne alarak çıraklık, kalfalık ve ustalık eğitimini yeniden düzenlemiştir. (Akhun ve Sezgin. 1991,3)

Türkiye diğer Avrupa ülkelerine göre oldukça genç olan bir nüfus yapısına sahip bir ülkedir. Ortaokul ve lise kademesi çağ nüfusunu oluşturan 12-17 yaş gençlik grubundan 1996-1997 öğretim yılında yaklaşık 8.000.000 genç örgün eğitim sistemi dışında bulunmaktadır. Bu sayının dörtte biri olan yaklaşık 2.000.000 genç çıraklık eğitiminin ulaşmayı öngördüğü hedef kitleyi oluşturmaktadır.(Akhun ve Sezgin.1991,4)

Örgün eğitim sisteminin dışında kalan bu gençlik grubuna emek piyasasının taleplerine uygun mesleki yeterlilik kazandırılması, Türkiye'nin düşük düzeydeki nitelikli insan gücü stokunu arttıracaktır. Ülkemiz ihtiyaçlarına göre geliştirilmiş çıraklık eğitimi ekonomik gelişmemizin geliştirilmesine ve Türkiye'nin diğer endüstrileşmiş ülkelerle rekabet edebilme gücünün artmasına olumlu katkılarda bulunacaktır. (Akhun ve Sezgin. 1991,4)

Çıraklık eğitimi, kalkınma planlarının sanayileşme hedefleri içinde yer almaktadır. Sanayide tespit edilen üretim hedeflerine ulaşmak için, kalifiye iş gücü ihtiyacı yada belirli bir sanayileşme seviyesinde ihtiyaç duyulacak kalifiye iş gücü, doğrudan sanayileşmenin ana unsurunu teşkil etmektedir. Ancak sanayileşmeyle birlikte gerekli işgücünün sağlanması konusunda sanayi-eğitim ilişkisinin yeterli seviyede kurulamadığı görülmektedir.

Mesleki ve teknik eğitim kurumları ve programlarının modernleşmekte olan ekonominin gereklerine uygun olmadığı bilinmektedir. Bu durum orta seviyede teknik ve mesleki insan gücü ihtiyaçlarının nitelik ve nicelik bakımından karşılanamamasına sebep olmaktadır.

Sanayileşme, kalkınmanın ana unsuru olması sebebiyle, sanayide nitelikli iş gücü yetiştirilmesi meselesi önemini korumaktadır.

Bu görüşle iş hayatındaki başarının insan kaynağına bağlı olduğu belirtilerek neticede eğitim, ekonomik kalkınmada bir unsur olarak kabul edilmiştir.

Bu denli önemli bir konu olan kalifiye elamanın yetiştirilmesinde sanayideki çırakların, kalfa ve ustaların eğitimini üstlenen Çıraklık eğitim merkezlerinde, şu an uygulanmakta olan çıraklık eğitimi programlarının günümüz sanayi koşullarına uygun bir şekilde yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Programın araştırmaya dayalı olarak sürekli geliştirilmesi neticesinde, sadece bu merkezlerde verilen eğitimin kalitesinin yükseltilmesiyle kalmayıp, bunun sonucunda sanayideki iş gücünün daha kalifiye olması, ülkemiz ve çağın gereksinimlerine hitap edecek tarzda nitelikli işgücünün de sanayiye aktarılması mümkün olacak, bu sayede ülkemizde büyük bir sorun yumağı teşkil eden sanayi eğitim sorunsalı bir nebze de olsa çözümlenmeye çalışılacaktır.

Eğitim sisteminde ortaya çıkan sorunların çözümü, bir ülkede izlenen milli eğitim politikasına, okuldaki öğrencinin davranışa dönüştürmesi söz konusu olan programlarının geliştirilmesine bağlı bulunmaktadır. (Varış, 1996,6)

Şu an çıraklık eğitim merkezlerinde uygulanan eğitim programları incelendiğinde, amaçların ülke gerçeklerine hitap eden kalifiye iş gücünü yetiştirmeye hizmet ettiği görülmektedir. Ne var ki içeriğinin uygulanmasında kullanılan doğrusal programlama yaklaşımı tek başına öğrenilenlerin kalıcılığını sağlamada yeterli olmadığı gibi gelişen teknolojik şartların da gerisinde kalmaktadır.

Çıraklık eğitim merkezlerinde verilen eğitimin kalıcılığını sağlayacak görsel ve uygulamalı sunum olanakları yeterli değildir. Dönem içerisinde yapılan değerlendirme sınavları öğrenilen bilgilerin ölçülmesinde sağlıklı sonuçlar vermemektedir. Daha bir çok problemlerin gözlendiği bir alan olan çıraklık eğitim merkezlerinde şu an yürürlükteki eğitim programlarının aksayan yada eksik kalan yanlarının düzeltilmesi ve yenileştirilmesi için düzenli olarak bu konuda araştırmaların yapılması , ülkemiz şartlarının ihtiyacı olan ara insan gücünün nitelikli bir şekilde yetiştirilmesine katkıda bulunacaktır.

Bu araştırmanın problemi 1986 yılında yürürlüğe giren 3308 sayılı çıraklık ve mesleki eğitim kanununa göre yeniden düzenlenerek uygulamaya konulan ve oldukça önemli sayısal artışlar kaydedilen çıraklık eğitiminin, Adana ili Seyhan ilçesindeki Çıraklık Eğitim Merkezindeki uygulamanın ve bu merkezlere devam eden öğrencilerin önceki öğrenim durumları (İlkokul, Ortaokul, lise veya okur yazar olmayan) ile, Çıraklık Eğitim merkezlerindeki başarılarının karşılaştırılması ve genel bir değerlendirmesini yapmaktır.

Adana ili Seyhan ilçesindeki Çıraklık Eğitim Merkezlerindeki programların değerlendirilmesi, verilen eğitimin kalitesinin artmasına katkı sağlayabilecektir. Bu bağlamda, Adana ili Seyhan ilçesindeki Çıraklık Eğitim Merkezlerinde uygulanmakta olan programlar hakkında öğrenci-öğretmen, işveren görüşleri nelerdir?sorusuna yanıt aranacaktır.

1.3. Amaç

Bu araştırmanın genel amacı 3308 Sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanunu hükümlerine göre Adana ili Seyhan ilçesindeki çıraklık eğitim programlarının öğrenci, öğretmen, işveren görüşlerine dayanarak değerlendirmektir .

Bu genel amaç doğrultusunda öğrenci, öğretmen ve usta öğreticilerin çıraklık eğitimi merkezlerinde uygulanan eğitim programlarının;

- 1- Amaçları hakkında,
- 2- İçeriği hakkında,
- 3- Öğrenme ve öğretme süreçleri hakkında,
- 4- Değerlendirme süreçleri hakkında,
- 5- Bilimsel ve teknolojik gelişmeleri izleyebilmeleri hakkındaki görüşlerin belirlenmesine,
- 6- Öğrencilerin en son mezun oldukları okul, yaşları, cinsiyetleri, sosyo ekonomik düzeyleri ve Adana'daki ikamet süreleri açısından Çıraklık Eğitim Merkezlerin' de verilen teorik eğitimdeki başarıları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı araştırılacaktır.

1.4. Önem

Çağımızda bir ülke ekonomisinin uluslararası piyasalarda sahip olduğu konum, sunduğu ürün ve hizmetlerin kalitesi ile doğrudan ilişkilidir. Söz konusu ürün ve hizmetlerin kalitesi ise üretimden pazarlamaya kadar uzanan zincir içerisinde görev alan personelin Eğitim ve yetkinliğiyle yakından bağlantılıdır. (Karauçak.1992)

Bilgi ve teknoloji çağı olarak tanımlanan 21. Yüzyılda, teknolojik gelişmeler ve bunlara paralel olarak ortaya çıkan yapısal değişiklikler,

üretim, pazarlama ve satış sonrası hizmetleri farklılaştığı gibi, yeni meslekler ve uzmanlık alanları da yaratılmaktadır.

İleri teknolojileri üretme düzeyine gelememiş ülkeler teknoloji transferi aracılığı ile yeni teknolojileri kullanma yoluna gitmekte ancak yeterli düzeyde verimlilik sağlanamamaktadır. Bunun temel nedeni bu ülkelerde uygulanan geleneksel eğitim anlayışının, sürekli gelişim içinde olan yeni tekniklerin öğrenilip uygulamaya geçirilmesinde yetersiz kalmasıdır. (Karauçak. 1992)

Verimliliği sağlamak amacı ile Teknik Okullarda, Üniversitelerde ve diğer eğitim kurumlarında gerçekleştirilen eğitim esas olarak teorik eğitimidir. Bunun uygulamalı eğitim ile bütünleştirilebilmesi için işletmelerle, eğitim ve araştırma kurumları arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi gerekmektedir. Böylelikle gençlerin ekonomik yaşama etkin katılımlarının sağlanması ve mesleki eğitimin, işletmelerin gelişen ve farklılaşan gereksinimlerine karşılık verecek şekilde adapte edilmesi sağlanacaktır.

Düalist sistem olarak adlandırılan bu sistem, esas olarak teorik eğitim ile uygulamalı eğitim programlarının bütünleştirildiği bir temele oturtulmuştur. Sistemi güçlü kılan faktör de eğitim ile istihdam arasındaki geliştirilmiş olan sıkı uyumdur. (Karauçak .1992-b)

Gelişen teknoloji yeni üretim teknikleri ve yeni işçilikler getirmektedir. Hızla gelişen teknolojiye uygun olarak eğitimin de hızla değişmesi kendini yenilemesi ve geliştirmesi gerekmektedir. Geniş kitlelere bu yenilikleri ve gelişmeleri ancak yaygın teknik eğitim ile verilebilir. Burada çıraklık eğitim merkezleri bu teknolojiyi küçük sanayici ve buralarda çalışan işçilere taşımaktadır.

Bu araştırmayla var olan çıraklık eğitim merkezlerindeki uygulamalar ve programlarının günümüz koşullarına uygunluğunu saptamak ve buraya devam eden öğrencilerin bu merkezlerde verilen eğitimden yararlanma düzeylerinin belirlenmesiyle uygulamada karşılaşılan problemlerin açığa çıkarılmasına,

çözüm yollarının tespitine imkan verecek ve çıraklık eğitim merkezlerindeki eğitimin verimliliği ile çırakların daha iyi yetiştirilebilmesinin aldıkları eğitim düzeyleri ile olan ilişkisi açıklanmaya çalışılacaktır. Bütün bunların sonunda çıraklık eğitiminin gelişmesine yol açılabilecektir.

1.5. Varsayımlar

Bu araştırma da aşağıdaki varsayımdan hareket edilmiştir.

Anketleri cevaplandıran yönetici ve öğretmenler, işyeri sahibi (usta öğretici) ile çıraklar, anket sorularını içtenlikle cevaplamış kabul edilecektir.

1.6. Sınırlılıklar

Araştırmanın sağlıklı bir biçimde yürütülmesini sağlamak ve belirtilen amaçlara ulaşabilmek için çeşitli sınırlamalar yapılmıştır. Bu sınırlılıklar aşağıda açıklanmıştır.

1- Araştırma 3308 sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitimi kanunu ve çıraklık eğitim uygulaması ile sınırlı olacaktır.

2- Araştırma 1997-1998 eğitim öğretim yılında Adana ili Seyhan ilçesi Çıraklık Eğitimi Merkezine devam eden Oto Motor Tamirciliği ve Bayan Berberliği meslek dallarına kayıtlı öğrencilerle sınırlı olacaktır.

3- Araştırmanın bağımsız değişkenleri olan "yaş, cinsiyet, eğitim durumları, Adana da ikamet ettikleri süre (0-3 yıl, 4-6 yıl, 7-10 yıl ve 10 yıl üzeri) çırak öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeyleri (Alt, Orta, Üst), konusunda öğrencilerden toplanan bilgilerle sınırlı olacaktır.

1.7. Terimlerin Tanımı

Bu araştırmada kullanılan terimlerin bazıları 3308 sayılı ıraklık ve Mesleki Eğitimi kanununda ve ilgili yönetmeliklerde de yer aldığı gibi aşağıdaki Şekilde tanımlanmıştır.

Aday ırac: ıraclığa başlama yaşını doldurmamış ve ıraclık döneminde önce kendisine işyeri ortamı tanıtılan sanat ve mesleğinin n bilgileri verilen kişidir.

ırac: ıraclık sözleşmesi esaslarına göre bir meslek alanında mesleğin gerektirdiği bilgi beceri ve iş alışkanlıklarını iş içerisinde geliştiren kişidir.

Kalfa: Bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve iş alışkanlıklarını kazanmış ve bu meslekle ilgili iş ve işlemleri ustasının gözetimi altında kabul edilebilir standartlarda yapan kişidir.

Usta: Bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve iş alışkanlıklarını kazanmış ve bunların mal ve hizmet üretiminde iş hayatında kabul edilebilir standartlarda uygulayabilen; üretimi planlayabilen; üretim sırasında karşılaşılabilecek problemleri zmlayabilen; düşüncelerini yazılı, sözlü ve resim ile açıklayabilen; üretimle ilgili pratik hesaplamaları yapabilen kişidir.

Usta ğretici: Ustalık yeterliliğini kazanmış; aday ırac, ırac, kalfa ve meslek lisesi ğrencilerinin iş yerindeki eğitiminden sorumlu; meslek eğitimi tekniklerini bilen ve uygulayan kişidir.

Beceri Eğitimi: Iř yerlerinde meslekle ilgili uygulamalı olarak yapılan eğitimdir.

Teorik Eğitim: ıracların meslekleri ile ilgili olarak ıraclık eğitim merkezlerinde ve/veya eridstri meslek liselerinde yapılan genel ve meslek bilgisi ders ve konularının öğretimidir.

Koordinatör: İşletmelerdeki meslek eğitimde; iş yeri tespiti, eğitim planlanması, koordinasyonu ve takibi ile görevli okul müdür yardımcısı veya öğretmendir.

Başarı: Öğrencilerin eğitim gördükleri derslere ait yapılan yıl içi deneme sınavlarındaki aldıkları notların aritmetik ortalaması olarak tanımlanmıştır.

II. BÖLÜM

2.1. KURAMSAL ÇERÇEVE VE LİTERATÜR TARAMASI

2.1.1. Örgün Mesleki Teknik Eğitim

Bir ülkenin gelişmesini etkileyen temel faktörler; 1)Toprak ve doğal kaynaklar, 2)Sermaye, 3)İnsan gücü, 4)Yönetim ve 5)Girişimcilik olduğu bilinen bir gerçektir. Burada asıl olan doğal kaynaklar ve insan gücü olup bunların sonucu da üretim şeklinde ortaya çıkar. (Doğan: 1980)

Üretimin artırılması ve kalitenin yükseltilmesi ekonomik gelişmeye paralel olduğundan hammadde kaynakları ile insan gücünün iyi kullanılması gerekmektedir. Bu durum gelişen ve değişen ortama göre örgütlenmiş bir meslek eğitimini gerektirmektedir. Bu gerçeğin doğal bir görüntüsü olarak, bugün birçok toplumların eğitim sistemlerinde köklü değişikliklerin yapıldığını ve geliştirilen yeni sistemlerde mesleki ve teknik öğretime büyük önem verildiği izlenmektedir.

Ülkemizdeki örgün mesleki teknik eğitim Osmanlı İmparatorluğunun son dönemlerinde artan ekonomik ve askeri baskılar nedeni ile, askeri alanda yenilikler yapmak üzere başladı.

Cumhuriyetin ilk yıllarında da bu çalışmalara devam edilmiştir. Özellikle Kurtuluş Savaşı'nda karşılaşılan güçlükler bu alandaki eksikliği açıkça ortaya koymuştur.

Atatürk 1922 yılında T.B.M.M.' de yaptığı konuşmada bu gerçeği şu şekilde ortaya koymaktadır. "Memleket evladını çalışma hayatı ve ekonomide fiilen etkili kılabilmek için vazgeçilmez olan gerekli bilgileri pratik bir biçimde vermek yöntemi eğitimimizin temelini oluşturmalıdır."

Bu tarihten sonra mesleki teknik eğitimi geliştirecek atılımlar yapılmış görülen aksaklıklar giderilmeye çalışılmıştır. Bugün hala mesleki teknik eğitim arzulanan düzeye ulaşamamıştır.

Temel eğitim sonunda, orta öğretimdeki Endüstri Meslek Liseleri, Teknik Liseler, Anadolu Teknik Lise ve Endüstri Meslek Liseleri, Kız Meslek Liseleri, Ticaret Liseleri, Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri örgün mesleki eğitimi oluşturmaktadır.

Akademik olarak üniversitelerimizde mühendislik ve tekniker eğitimi de örgün mesleki teknik eğitim içindedir.

2.1.2. Yaygın Mesleki Teknik Eğitim

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 18. Maddesi Türk Milli Eğitim Sisteminin örgün ve yaygın eğitim olmak üzere iki ana bölümden meydana geldiğini açıklar.

Örgün eğitim, okul öncesi eğitim, temel eğitim, orta öğretim ve yüksek öğretimi içine alırken; yaygın eğitim örgün eğitimin yanında ve dışında düzenlenen eğitim faaliyetlerinin tamamını içine almaktadır.

Günümüzde yaygın eğitim örgün eğitimlerine herhangi bir sebeple tamamlayamayan ve eğitimlerini sürdürmek isteyenlere sağlanan bir olanak anlamına gelmektedir. Yaygın eğitim nesiller arası eğitim farkını azaltmayı ve ülkemizde örgün eğitim sağlanamayan yerlere eğitim götürmeyi amaçlamaktadır. (Varış: 1981)

Toplum düzeninin korunması, teknolojik yeniliklere ayak uydurma ve topyekün kalkınma konularında kitle eğitimine gerek duyulması sonucunda yaygın eğitim faaliyetleri ortaya çıkmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığınca yürütülen yaygın eğitim çalışmaları Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen çalışmalar, Kız Teknik

Öğretim Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenen kurslar, Ticaret-Turizm Dairesi Başkanlığınca yürütülen kurslar ve Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğünce yürütülen kurslar olarak özetlenebilir.(M.E.G.S.B. 1985,56)

Bugün Türkiye'de 12 bakanlık, çeşitli kamu kuruluşları, bankalar, mesleki kuruluşlar ve gönüllü kuruluşlar tarafından 200'e yakın kamu kurum ve kuruluşu yaygın eğitim hizmeti vermektedir. Yaygın eğitim hizmeti veren kuruluşların başlıcaları aşağıdaki tabloda yer almaktadır. (Kaya: 1985.s:14-92)

1-Milli Eğitim Bakanlığı

- a-Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü
- b- Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü
- c- Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü
- d-Ticaret ve Turizm Dairesi Başkanlığı
- e-Hizmet İçi Eğitim Dairesi Başkanlığı
- f- Eğitim Araçları ve Donatım Dairesi Başkanlığı

2-Adalet Bakanlığı

3-Milli Savunma Bakanlığı

4-İçişleri Bakanlığı

5-Bayındırlık ve İskan Bakanlığı

6-Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı

7-Tarım, Orman ve Köy İşleri Bakanlığı

8-Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

9-Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

10-Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

11-Kültür ve Turizm Bakanlığı

12-Devlet Bakanlığı Diyanet İşleri Başkanlığı

13-Mahalli İdareler

- a- İl Özel İdareleri
- b- Belediyeler
- c- Köy İdareleri

14- Özerk ve Akademik Kuruluşlar

- a- Üniversiteler
- b-Yüksekokullar

- c- Enstitüler
- 15-Bağımsız Kamu Kuruluşları
 - a- Milli Prodüktivite Merkezi
 - b- Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu
 - c- Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü
- 16-Meslek Kuruluşları
- 17-Kamu İktisadi Kuruluşları
 - a-Bankalar
 - b-Fabrikalar
- 18-Gönüllü Kuruluşlar.

2.1.3. Türkiye’de ve Dünyada Çıraklık Eğitiminin Tarihsel Gelişimi

Dünya tarihinde çıraklık eğitimi ilk olarak Türk toplumunda görüldüğü söylenmektedir. Orta Asya’da yaşayan Türkler, Osmanlı İmparatorluğu’nda kurumsal olarak bulunan “Ahi teşkilatı” na benzer bir yapıyı toplumsal geleneklerine uygun bir sistem olarak oluşturmuşlardır.

Avrupa’da ise yaygın genel adı ile “Lonca” olarak bilinen bu mesleki örgütlenme ve mesleki eğitim sistemi ortaçağa özgü olarak bilinirse de Roma da imparatorluk döneminde de görülür. İlk başlarda aynı tanrıya inananların yardımlaşma amacı ile bir araya geldikleri bir kuruluştur. En eski lonca birliklerinin flütçüler, altın dökümcüleri, ayakkabıcılar, demirciler, dericiler, boyacılar, tunç işçileri ve çömlekçilere ait oldukları saptanmıştır. (Barret. 1970.s:3)

Avrupa’da lonca sistemi içinde örgütlenen küçük esnaflar kapalı birlikler oluşturarak piyasaya giren malın miktarına ve usta sayısına karar vererek pazarı düzenleyici bir görev üstlenmiştir. Mesleki eğitim, lonca denetiminde ustalar tarafından sürdürülerek çırakların ve kalfaların yetiştirilmesi sağlanmıştır. (Saran ve Akkaya. 1988)

Avrupa'da, loncaların katı kurallar getirerek sürdürdüğü mesleki eğitim Rönesans hareketleri sonucu her şeyin tanrıdan gelmediği inancı, dini idealleri zayıflatmış, böylece lonca örgütleri zayıflamıştır.

Anadolu da ise görünüm daha farklı bir özellik göstermekteydi. Orta Asya'dan göç yolu ile Anadolu'ya yerleşen Türkler burada da oluşturdukları kurumlar ile mesleki eğitim veriyorlardı. Bu kurumlar daha sonra Ahilik ocağında sistemli hale getirilmiştir. Ahilik teşkilatının 13. YY 'da Ahi Evran tarafından kurulduğu söylenmektedir.

Ahilikte bir meslekte çalışmak isteyen kişi önce çırak olarak alınır, daha sonra kalfa ve usta olarak zanaatında ilerlerdi. Çırak, meslekte ilerlemiş bir ustayı " Ahi " kalfalardan ikisini de " yol kardeşi " seçer böylece zaviyeden üç kişinin gözetiminde çalışırdı. Ahi ocakların da müderrisler ve kadılar tarafından düzenli olarak dersler verilir, okuma-yazma bilmeyen çırak kalmazdı. Çıraklara yeteneklerine göre hat, tezhip, müzik ve benzeri öğretilirdi. Kalfalığa ve ustalığa geçiş, yeni tezgah ve dükkan açacaklara ruhsat ve izin Ahi ocağı tarafından verilirdi.

Verilen etiksel eğitim doğrultusunda alım – satım işlerinde birlikte davranma, kazançta belirli topluluklar biçiminde ortaklık, kalitede standartlaşma Ahilik' te temel ilkelerdi. Bu ilkelere uymayanlar meslekten çıkarılırdı. Aralarında bir öz denetim sistemi vardı. Fiyatları narha göre düzenlerlerdi.

Osmanlı İmparatorluğunun gerileme döneminde Ahi birlikleri büyük ölçüde çözüldü ve loncalara ve gediklere dönüştü. Ahiliğin etkisi günümüze kadar sürmüş olmakla birlikte 1925 yılında resmen kapatılmıştır. (Anabritannica. Cilt:1.s:200)

Batı kapitalizminin ürünlerinin Osmanlı imparatorluğuna girişinin bir sonucu olarak Ahilik mesleki ve ekonomik niteliğini yitirerek derviş tekkelerine dönüşmüştür. (Yerasimos. 1979.s:499)

Gelişen teknoloji ve üretim biçimine ayak uyduramayan loncalar ve Ahilik teşkilatı önemlerini ve işlevlerini bitirdiklerinden dolayı ortadan kalkmıştır.

Osmanlı imparatorluğunun son dönemlerinde gelişen üretim teknolojisinin ve bu teknolojiyi kullanabilecek vasıflı elemanlar yetiştirilebilmesi için mesleki teknik eğitim veren okullar açılmıştır. 18 Kasım 1773 tarihinde açılan Mühendishane-i Bahr-i Hümayun ile başlayan örgün mesleki eğitimin yanında çırak yetiştirme konusunda da 1865 yılında Yusuf Ziya bey tarafından kapalı çarşı civarında bir çıraklık okulu açılmıştır. Esnaf çocuklarının alındığı bu okulda öğretim 539 kişiyle başlamış, okulun maarife devredilmesi ile öğretim faaliyetleri 1874 yılında son bulmuştur. (Koçer 1987)

Yeni Türk devletinin kurulması ile birlikte teknolojik kalkınma hamlelerine başlanmıştır. Yetişmiş vasıflı elamanlarının çoğunu savaş yıllarında kaybeden Türkiye güçlü ve kalkınmış bir devlet olabilmek için ekonomisini ve sanayisini güçlendirmeye girişmiştir. (Akkutay. 1991)

Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti devleti başta teşkilatlanma, zirai üretim, sanayileşme ve eğitim gibi konularda pek çok zorlukla karşı karşıya gelmiştir. Sanayide ilerleme kaydedildikçe ara meslek elamanlarına da yavaş yavaş ihtiyaç duyulmuştur. O günün şartlarında topyekün bir kitle eğitimine gitmek mümkün olamamıştır. Ancak belli okullarda yetiştirilen meslek elemanları ile ara eleman ihtiyacı giderilmeye çalışılmıştır.

Yeni Türk devletinde çıraklık eğitimi ile ilgili olarak 1. İcra vekilleri heyeti (14 Ağustos – 27 Ekim 1923) programında, henüz cumhuriyet ilan edilmemiş olmasına rağmen son derece dikkat çekicidir ki çıraklık eğitimine yer verilmiştir. Programın milli eğitimle ilgili bölümünde çırak okulu açılması ilke olarak belirlenmiştir. Daha sonraki hükümet programlarında da aynı doğrultuda kararlar görülmektedir. (Akkutay. 1991)

Mart 1957 de toplanan 6. Milli Eğitim Şurasının gündemi Mesleki ve Teknik Eğitime ayrılmış Şura boyunca çıraklık eğitim üzerinde durulmuştur. Çıraklık eğitiminin bugünkü safhaya gelmesinde en önemli adımlar bu Şura da atılmıştır. 6. Milli eğitim Şurası, Cumhuriyet döneminde hazırlanmış olan yabancı uzman raporları doğrultusunda mesleki teknik eğitimin gelişmesine zemin hazırlayan kararları almıştır.

Cumhuriyet döneminde mesleki eğitim okullarının durumu ve ne şekilde düzenleneceği üzerinde titizlikle durulmuştur. Bunun için 1924 yılında Amerikalı Profesör " John Devey " 1925 yılında, Alman Ticaret ve Sanayi müşaviri " Kühne", 1926 yılı sonlarına doğru da Belçika'dan " Ömer Buyse " Milli Eğitim Bakanlığının davetlisi olarak Türkiye' ye gelmişlerdir.

Ömer Buyse raporunda; her bölgenin ihtiyacına göre meslek okullarının geliştirilmesini ve bunun için gerekli olan okulların açılmasını, küçük sanayi teşebbüslerinin mesleki bilgilerini arttırmak amacı ile akşam sanat okullarının açılmasını önermiştir.

1927 den 1938 yılına kadar mesleki eğitimin daha nitelikli hale getirilmesi için 16 meslek dalında 61 uzman, öğretmen ve 4 yönetici yurda getirilmiştir. (Çıraklık ve Mesleki- Teknik Eğitim Konseyi, 3-5 Mayıs 1990,7)

Alman Eğitimci Dr. Kühne Mesleki Eğitimin geliştirilmesine dair hazırladığı raporda görüşlerini ifade ederken öncelikle genel eğitimde belli bir sistem olduğunu, buna karşılık mesleki eğitimde belli bir sistem olmadığını belirtmiştir. Kühne, çıraklık eğitim okullarını 6 Başlık altında toplamıştır.

- 1- Haydarpaşa ve Eskişehir Demiryolu çırak okulları,
- 2- Tophane ordu atölye,
- 3- İstanbul, İzmir ve Ankara sanayi okulları,
- 4- Ortaköy çırak okulları,
- 5- Ankara ziraat okulu 2 yıllık sanayi şubesi,
- 6- İzmir'de özel sepet örme okuludur.

Meslek okullarının bölgelerin ihtiyaçlarına uygun olarak geliştirilmesini ve mesleki eğitimin geliştirilmesinde öğretmen yetiştirilmesinin uygun olacağını belirtmiştir. Bu okullarda yapılan eğitimin birbirinden kopuk olduğunu belirten eğitimci, Türkiye’de mevcut şartlar içinde çıraklık eğitiminin güç olduğunu ifade ederken (Kühne, 1939), Amerikalı profesör John Dewey raporunda Türk eğitiminin amaçlarının tespitinde zorluk olmadığını belirterek; Eğitim yoluyla kazandırılacak davranışların ekonomik ve ticari hayatın ihtiyaçları ile uyumlu olmasının önemine işaret etmiştir. (Dewey,1926)

Cumhuriyet döneminin ilk yıllarında yabancı uzmanların hazırladığı raporlar, ülkemizde mesleki eğitimin düzenlenmesinde etkili olmuştur. Devlet, ekonomik gelişme için gerekli olan insan gücünün yetiştirilmesinde sorumluluk almaya ve etkili rol oynamaya başlamıştır.

Ülkemiz ekonomisinin biçimlendirilmesinde önemli etkisi olan İzmir İktisat Kongresinde de mesleki eğitimle ilgili kararlar alınmıştır. Kongre ileri ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de tarım ve endüstrinin okullarda uygulamalı bir şekilde öğretilmesini tavsiye etmiştir. Kongrenin eğitime ilişkin tavsiyeleri okula yeni bir yapı ve içerik kazandıracak niteliktedir. Bilginin yalnızca kitaptan değil, gerçek tecrübe ve gözleme dayalı olarak kazanılması yönünde önemli bir gelişme olmuştur.

İsmail Hakkı Baltacıoğlu, Cumhuriyetin ilk yıllarında eğitim sisteminin yeniden yapılandırılmasında etkili olmuş bir eğitimcidir. Baltacıoğlu; İltima-i Mektep isimli eserinde gerçek bir meslek adamı yetiştirilmesinde eğitim ortamının, gerçek iş ortamına uygun olması gerektiğini önemle belirtmiştir. (Baltacıoğlu, 1942,22)

İş eğitimi kavramının ülkemizde etkili denemelerinden birisi de köy enstitülerinde gerçekleştirilmiştir. Tonguç, ferdi değiştirmenin onun üzerinde etkili olan eğitim ortamına bağlı olduğunu belirterek, eğitim ortamını oluşturan maddi uygarlığın kendisi çağdaş olmadıkça uygulanan eğitimin modern olamayacağını savunmuştur. (Tonguç, 1933,103)

Türkiye’de mesleki eğitim yerli ve yabancı uzmanların incelemelerinde belirtilen düşünce ve tavsiyeler dikkate alınarak yeniden düzenlenmeye çalışılmıştır.

Türk mesleki eğitim sisteminde planlı gelişmenin ilk adımı olan ve çeşitli bakanlıklardan uzmanların katılımı ile oluşturulan bir komisyonca hazırlanan “Mesleki Eğitimin Gelişim Planı’nda çıraklık eğitimine olan ihtiyaca işaret edilmektedir. Planda dikkati çeken görüş çırakların yöntemli bir mesleki eğitimle yetiştirilmesinin tavsiye edilmesidir. (Akhun ve Sezgin 1994)

1938 yılında 3457 Sayılı Sınai Müesseselerde ve Maden Ocaklarında Meslek Kursları Açılmasına dair kanun yürürlüğe konmuştur. 3457 sayılı kanunla 100 ve daha fazla işçi çalıştıran maden ocakları ile Teşviki Sanayi kanununda tanımı yapılmış sınai işletmelerdeki çırak, kalfa ve ustaların iş içerisinde yetiştirilmesi amaçlanmıştır. Kanun becerili insan gücünün niteliğinin yükseltilmesi yönünde atılmış önemli bir adım olmakla birlikte kanunun uygulanması arzulanan seviyede başarılı olamamıştır. 3457 sayılı kanunun uygulanmasına 1986 yılına kadar devam edilmiş ve 3308 sayılı kanunun 44. Maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır. (Akhun ve Sezgin.1994,43-44)

3457 sayılı kanunla çırak, kalfa ve ustaların mesleki bilgilerini arttırmak için işletmelerce açılması gereken kurslardan ilki 1942 yılında DDY idaresince çırak okulu olarak açılmıştır. Daha sonra Kayseri Uçak fabrikasında Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumunca Kırıkkale’de çırak okulları açılmıştır.(M.E.G.S.B. Çıraklık Eğitimi 1985)

Türkiye’de modern bir çıraklık eğitimi sistemini kurma yönündeki girişimler 1972 yılında kabul edilen 1591 sayılı çırak, kalfa ve ustalık kanunu ile ileri bir aşamaya gelinmiş, ancak bu kanun Cumhurbaşkanının vetosunu kullanmasıyla yürürlüğe girememiştir. (M.E.G.S.B. Çıraklık Eğitimi 1985)

Ülkemizde ilk düzenli çıraklık eğitimi uygulaması 1977 tarihli 2089 sayılı çırak, kalfa ve ustalık kanunu ile başlamıştır. 2089 sayılı kanun ile yapılmış olan düzenlemeler çerçevesinde çıraklık eğitimi uygulamalarına 9 yıl süreyle devam

edilmiştir. Bu süre içerisinde istenilen hedeflerin gerçekleştirilmesinde büyük güçlüklerle karşılaşmıştır. Bu dönem içerisinde çıraklık eğitime yeterince katılım sağlanamamış, uygulamanın son yılı olan 1985 yılında çırak öğrenci sayısı 13000'e çıkarılabilmektedir.

2089 sayılı çırak , kalfa ve ustalık kanunu uygulamalarından elde edilen tecrübeler ve sistemin diğer ülkelerdeki uygulamaları da dikkate alınarak sureti ile 1986 yılında reform mahiyetinde tedbirler içeren 3308 sayılı çıraklık ve mesleki eğitim kanunu çıkarılmıştır. 3038 sayılı çıraklık ve mesleki eğitim kanunu ile çıraklık eğitiminde yeni bir döneme başlanmış olup halen devam edilmektedir.

Çıraklık eğitimi, 3308 sayılı çıraklık ve meslek eğitimi kanununun yürürlüğe girmesinden sonra çok hızlı bir gelişme göstermiştir. Kanunun yürürlüğe girdiği tarih olan 1986 yılında 39 ilde, 40 meslek dalında, 13186 öğrenci, 60 çıraklık eğitim merkezinde, 328 öğretmen ile 1985-1986 öğretim yılına başlanmış olup 1995-1996 öğretim yılına gelindiğinde 79 ilde, 86 meslek dalında, 232108 öğrenci, 304 çıraklık eğitim merkezinde, 3700 öğretmen sayısına ulaşılmıştır.

2.1.4. 3308 Sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanununda Çıraklık Eğitimi

Bu kanun daha önce uygulanmakta olan çıraklık, kalfalık ve ustalık eğitimini düzenleyen kanunlara göre birçok yenilikler getirerek görülen eksiklikler giderilmeye çalışılmıştır.

Bu kanun ile çıraklık ve meslek eğitiminin planlanması, geliştirilmesi ve değerlendirilmesinde ilgili bütün kurum ve kuruluşların söz sahibi olmalarını ve katkı sağlamalarını temin etmek amacı ile **Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kurulu** kurulmasını öngörmektedir. (3308 sayılı kanun 4, 5, 6, 7 ve 8. Maddeleri)

Bu kanun ıracılık ve mesleki eğitimin desteklenip geliştirilmesi amacıyla **Çıracılık, Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Fonu** adıyla bir fonun kurulmasını öngörmüştür. (Madde 32)

Bu kanun uyarınca bakanlıkça ihtiyaç duyulan planlama, araştırma, geliştirme çalışmalarını yürütmek üzere **Mesleki ve Teknik Eğitim Araştırma ve Geliştirme Merkezi (METARGEM)** adıyla bir merkez kurulmuştur.

Bu kanun ıracılık ve meslek eğitiminde yatay ve dikey geçişlere de imkan vermiştir. Bu hüküm gereğince alınan diplomaların dikey geçişlerde değerlendirmeye ilişkin esas ve usuller yönetmelik ile düzenlenmiştir. (20330 sayılı resmi gazete)

Bu kanun ıracılık eğitimi uygulama kapsamına alınan il ve meslek dallarında, kapsama alınış tarihinden önce çalışmakta olanların haklarını saklı tutmuştur.

Bu kanun ıracılık eğitiminin kamuoyu tarafından benimsenmesi ve daha etkili bir Şekilde uygulanmasını temin amacıyla taraflara bir takım haklar da vermiştir.

2.1.4.1. Aday ıracıların Eğitimi

Aday ıracıların teorik eğitim programlarının hazırlanmasında aday ıracılara işyeri ortamının tanıtılması sanat ve mesleğinin n bilgilerinin verilmesi hususu dikkate alınmıştır. Haftada 1 gün olan teorik eğitimin %50'si genel bilgi derslerine, %50'si ise meslek bilgisi derslerine ayrılmıştır. Aday ıracılık döneminde okutulan derslerin adları ve süreleri Tablo 2.1.4.1.1.' de verilmiştir.

Aday ıracı olmak isteyenlerin bu eğitime kabul edilebilmeleri için;

- En az ilkokul mezunu olmaları,
- 12-13 yaşlarında olmaları,

-Bünyeleri ve sağlık durumlarının meslek eğitimi görmelerine elverişli bulunması,

-Ön bilgilerini almak istediklerinde meslek dalında bir işyeri sahibi ile aday çıraklık sözleşmesi imzalamaları gerekmektedir. (Kanun, madde 9)

Tablo 2.1.4.1.1. Aday Çıraklık Dönemi Ders Dağıtımı

Türkçe	2 yıl	4 dönem	128 Saat
Matematik	1 yıl	2 dönem	64 Saat
Din kül. ve Meslek Ahlakı	1 yıl	2 dönem	32 Saat
Sosyal Bilgiler	1 yıl	2 dönem	32 Saat
Fen Bilgisi	1 yıl	2 dönem	64 Saat
TOPLAM			320 Saat
Teknik Resim	2 yıl	4 dönem	128 Saat
Meslek Bilgisi	2 yıl	4 dönem	320 Saat
TOPLAM			320 Saat
GENEL TOPLAM			640 Saat

2.1.4.2. Çırakların Eğitimi

Çıraklık dönemi mesleğin temel bilgi ve becerilerinin kazandırıldığı dönemdir. Çıraklık dönemi teorik eğitim programlarının yaklaşık %30'u genel bilgi dersleri %70'i meslek bilgisi dersleridir. Genel bilgi dersleri bütün meslekler için ortaktır.

Çıraklık eğitiminde meslek bilgisi derslerinin sayısı ve saatleri mesleğin özelliğine göre farklılıklar göstermektedir. Ancak genel olarak teknik ve meslek resmi ile meslek bilgisi olmak üzere iki temel ders adı altında düzenlenmektedir.

Çıraklar teorik eğitimlerini haftada 1 gün çıraklık eğitimi merkezlerinde veya işletmelerce temin edilen eğitim yerlerinde, pratik eğitimlerini ise haftada 5 gün süre ile işyerlerinde gerçek iş ortamında görmektedirler.

Çıraklık eğitiminin süresi mesleklere göre değişmekle birlikte 3 veya 4 yıl sürmekte olup bu dönem sonunda yapılan kalfalık sınavını geçenler kalfalık belgesi alarak okuldan mezun olurlar. Çıraklık döneminde çırakların gördükleri teorik dersler Tablo 2.1.4.2.1.'deki gibidir.

Çırak öğrencilerin pratik eğitimleri, teorik eğitim programlarına paralel olarak bakanlıkça hazırlanmakta olan programlar çerçevesinde usta öğreticilerin gözetiminde yapılmaktadır. Çırak olmak isteyenlerin bu eğitime kabul edilebilmeleri için;

- En az ilkokul mezunu olmaları,
- 13 yaşını doldurmuş 19 yaşından gün almamış olmaları,
- Bünyeleri ve sağlık durumlarının girecekleri mesleğin gerektirdiği işleri yapmaya uygun bulunması,
- Eğitim görmek istedikleri meslek dalında bir işyeri sahibiyle çıraklık sözleşmesi imzalamaları gerekmektedir (Kanun, madde 10)

Tablo 2.1.4.2.1. Çıraklık Dönemi Ders Dağılımı

Türkçe	2 yıl	4 dönem	96 Saat
Matematik	1 yıl	2 dönem	96 Saat
Din kül. ve Meslek Ahlakı	1 yıl	2 dönem	32 Saat
Sosyal Bilgiler	1 yıl	2 dönem	32 Saat
Fen Bilgisi	1 yıl	2 dönem	64 Saat
TOPLAM			256 Saat
Teknik ve Meslek Resim	3 yıl	6 dönem	352 Saat
Meslek Bilgisi	3 yıl	6 dönem	288 Saat
TOPLAM			640 Saat
GENEL TOPLAM			896 Saat

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 10.11.1998 tarih ve 197 sayılı kararı ile genel bilgi dersleri 8 yıllık temel eğitim esasına göre düzenlenerek bilgisayar ve yabancı dil derslerinin seçmeli ders olarak okutulmasına karar verilmiştir. Yapılan değişikliklerle çıraklık dönemi ders dağılımı tablosu tablo 2.1.4.2.2.'de görüldüğü gibi olmuştur.

Tablo 2.1.4.2.2. Çıraklık Dönemi Ders Dağılımı

DERSLER		1. YIL	2. YIL	3 YIL	TOPLAM (SAAT)
KÜLTÜR DERSLERİ	TÜRK DİLİ VE KOMPOZİSYON	2	1	-	96
	MATEMATİK	2	1	-	96
	DİN KÜLTÜRÜ VE MESLEK AHLAKI	-	-	1	32
	SOSYAL BİLGİLER	-	-	1	32
	SEÇMELİ DERS	2	-	-	96
MESLEK DERSLERİ	TEKNİK RESİM	2	-	-	64
	MESLEK RESMİ	-	3	3	192
	MESLEK BİLGİSİ	2	5	5	384
GENEL TOPLAM		10	10	10	992

2.1.4.3. Kalfalık Eğitimi

Kalfalara uygulanan teorik eğitimin en önemli amacı kişiyi usta yapmaya hazırlamaktır. Bu dönemde ileri meslek bilgisi derslerinin yanında bir işyerini bağımsız yönetebilme yeteneklerini kazandırıcı dersler bulunmaktadır.

Uygulama kısa süreli kurslar şeklinde olmaktadır. Bu kurslara katılmayan kalfalar, kalfalık belgesini aldıktan sonra 5 yıl, kurslara katılanlar ise 3 yıl süreyle meslekleri ile ilgili işlerde çalıştıktan sonra ustalık sınavına girebilmektedirler. (3308 S.K. madde 28)

Tablo 2.1.4.3.1. Kalfalık Eğitimi Ders Dağılımı

DERSLER	TOPLAM SÜRE
EKONOMİ	16 SAAT
İŞLETME BİLGİSİ	16 SAAT
İNSAN SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ	32 SAAT
İŞ VE İNSAN İLİŞKİLERİ (BEŞERİ İLİŞKİLER)	16 SAAT
MUHASEBE	48 SAAT
SİGORTA VE VERGİ MEVZUATI	16 SAAT
ÇALIŞMA HUKUKU	32 SAAT
İLERİ MESLEK BİLGİSİ	64 SAAT
TOPLAM	240 SAAT

2.1.4.4. Kalfalık ve Ustalık Sınavları

Çıraklık eğitimi sisteminde aday çıraklık dışındaki bütün eğitim kademeleri genel olarak bir sınavla noktalanmaktadır. Çıraklık Eğitimi Merkezlerine devam ederek çıraklık dönemini tamamlayanlar kalfalık sınavlarına girerler. Kalfaların usta olabilmeleri için de usulüne uygun olarak ustalık sınavlarına girmeleri gerekmektedir. (3308 S.K. madde 16, 28, 29)

Kalfalık ve ustalık sınavları yıl içerisinde 3 defa yapılır. Ülke genelinde Haziran, Eylül ve Şubat aylarında sınavlar yapılmaktadır. Sınavlar özel olarak kurulmakta olan sınav komisyonları tarafından yapılmaktadır. (Ç.E.Y. madde 40)

Sınav komisyonları; öğretmenler, esnaf ve sanatkarlar ile ticaret ve sanayi odalarının temsilcilerinden oluşmaktadır.

2.1.4.5. Usta Öğreticilik Eğitimi

Aday çırak ve çırakların işyerindeki pratik eğitim sorumluluğunu üstlenecek olan ustalara öğretim metot ve teknikleri ile çıraklık ve meslek eğitimi kanunu' nu uygulama esaslarını öğretmek amacıyla **Usta Öğreticilik Kursları** düzenlenmektedir. Bu kurslar 8 ayrı konuda toplam 40 saat sürelidir. Usta öğreticilik kursları genel olarak mesai saatleri dışında düzenlenmektedir. (3308 S.K. madde 31)

2.1.4.6. 3308 Sayılı Kanuna Göre Aday Çırak ve Çıraklara Tanınan Haklar

Öğrenciler;

-Sosyal güvenlik şemsiyesi altına alınmışlardır. (3308 S.K. madde 25)

-İşyerlerinden belirli bir ücret almalarını temin etmiştir. (Asgari ücretini en az %33'ü kadar, 3308 S.K. madde 25)

-Bütün öğrencilik haklarından faydalanmaları sağlanmıştır. (3308 S.K. madde 11)

-Mesleki yeterlilikleri sertifikaya bağlanmıştır. (3308 S.K. madde 17, 30, 31)

2.1.4.7. 3308 Sayılı Kanuna Göre İşverene Tanınan Haklar ve

Sorumluluklar

-Aday çırak ve çırakların sigorta primleri devlet tarafından karşılanmaktadır. (3308 S.K. madde 25)

-İş hayatına çalışma disiplini getirilmiştir. Aday çırak ve çıraklar sözleşme ile iş yerine bağlandıkları için gelişi güzel iş yeri değiştiremeyeceklerdir. (3308 S.K. madde 13)

-Ayrıca işyeri açmanın belli kurallara bağlanmış olması, gelişigüzel işyeri açılmasını da önlemiştir. (3308 S.K. madde 30)

-Kalfalık ve ustalık belgesine sahip olmayanlar bu unvanla çalışamayacaklardır. (3308 S.K. madde 17, 28/C) Bu durum istihdamda eleman seçimine de kolaylık getirmiştir.

2.1.5. Yabancı Ülkelerde Çıraklık Eğitimi

Endüstrileşmiş bazı ülkelerin çıraklık eğitim sistemlerini ana çizgileri ile aşağıda tanıtılmaktadır. Tanıtım kapsamında Federal Almanya Cumhuriyeti, Fransa, İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri alınmıştır.

2.1.5.1. Fransa

Mesleki eğitim 9 yıllık temel eğitim sonrası yapılmaktadır. Mesleki ve teknik eğitim ile ilgili 3 ayrı program uygulanmaktadır. Bunlardan birincisi Teknisyen programı, ikincisi mesleki program, üçüncüsü çıraklık eğitimidir.(Alkan, Doğan ve Sezgin.1998,184)

Teknisyen programı öğretim süresi alanlara göre değişmekle birlikte genel olarak 3 yıldır. Hem çalışma yaşamına hem de üniversiteye yönelik eğitim yapılmaktadır. Çalışma yaşamında belli bir süre çalıştıktan sonra teknisyen unvanı verilmektedir.

Çıraklık eğitimi 16.07.1971 tarihli çıraklık kanunu ile düzenlenmiştir. Çıraklık eğitimi 16 – 20 yaş grubu gençliği kapsar. Çıraklık eğitiminin süresi mesleklerin özelliğine göre 2 – 3 yıldır. Çıraklık eğitimi çıraklık sözleşmesine göre yapılır. Çıraklara asgari ücretin % 10 – 60 oranında ücret ödenir. İşletmeler çıraklara çıraklık eğitim merkezinde gerçekleştirilen mesleki teorik

eğitim için izin vermek zorundadır. Bu eğitim yılda 360 saatten az olmaz. (Alkan,Doğan ve Sezgin. 1998,184-185)

Fransız mesleki teknik eğitim sisteminde mesleki ve teknik okulların eğitim programlarının belirlenmesinde, uygulanmasında, sınavlardan ve okulların yönetiminden Milli Eğitim Bakanlığı sorumludur. Çıraklık eğitiminde ise ulusal, bölgesel ve işletme seviyesinde bakanlık, beceri eğitiminin kapsamının belirlenmesinde ise işletmeler yetkilidir.

Çıraklık eğitimi devlet ve işletmelerce finanse edilir. Işletmeler, mesleki eğitim için her ay ödedikleri işçi ücretlerinin 0.006 oranında vergi ödemekle yükümlüdür. Toplanan bu vergiler belli kotalar ile ıraklık eğitimi ve mesleki eğitimin gelişmesinde kullanılmaktadır. Çıraklık eğitimi sonunda yapılan sınavlarda başarılı olanlara meslek sertifikası verilir.(Milli Eğitim Bakanlığı ıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü. Yayınlanmamış rapor.1997)

1971 tarihli ıraklık kanununu değiştiren 1978 tarihli ileri mesleki eğitim kanunu (Further training) 10 ve daha fazla işçi çalıştıran işletmelere işgücünün mesleki yeterliliğini geliştirmek için eğitim yapmaları sorumluluğunu getirmiştir. Işletmelere, işçilerine mesleki seviyelerini geliştirmek için ücretli izin vermekle yükümlüdür. Fransız mesleki eğitiminde tam zamanlı mesleki ve teknik okulların ağırlığı giderek artma eğilimi göstermektedir.(Alkan ve diğerleri. 1998,185)

2.1.5.2. Amerika Birleşik Devletleri

Amerikan ıraklık eğitim sistemi, devlet, işçi ve işveren işbirliğine dayanır. Işbirliği ulusal, eyalet ve yerel seviyede gerçekleştirilir. Çıraklık eğitimi 1937 yılında kabul edilen ıraklık kanunu (*The National Apprenticeship Act of 1937*) ile düzenlenmiştir. Çıraklık eğitiminin meslekler kademesinde geliştirilmesi için ayrıca işveren ve işçi temsilcilerinden oluşan komiteler (National Joint Committees) kurulmuştur. Çıraklık eğitiminden ulusal düzeyde

Çalışma Bakanlığı, eyaletler seviyesinde ise eyalet çıraklık kurumları sorumludur. (Alkan ve Diğerleri. 1998,186)

Amerika Birleşik Devletlerinde çıraklığa başlama yaşı 16 dır. Çıraklık Eğitiminin süresi 2 – 6 yılı arasında değişmektedir. Beceri eğitimi işletmelerin eğitim ünitelerinde yada iş başında gerçekleşir. Mesleki teorik öğretim işletmelerin büyüklüğüne göre işletme eğitim merkezlerinde yada yerel çıraklık eğitim merkezinde yapılır. Çırakların yılda en az 144 saatlik meslek teorisi kurslarına devam etmesi zorunludur. Çırağın beceri ve teorik eğitimdeki başarısı periyodik testlerle ve gözlemlerle tespit edilir. Çıraklık eğitiminin sonunda mesleki yeterlilik sınavında başarılı olanlara işveren ve işçi temsilcilerinden oluşan çıraklık eğitim komitelerince onaylanan yetişkin işçi (Journeyman) belgesi verilir. (Alkan ve Diğerleri. 1998,186)

Amerika Birleşik Devletlerinde mesleki yeterlilik sınavlarında daha çok çoktan seçmeli sınav uygulanmaktadır. Ulusal ve yerel anlamda yeterlilik sınavları yapılmaktadır. Ulusal anlamda yapılan sınavlar 1994 yılında kurulan Ulusal Beceri Standartları Konseyi (NSSB) sorumludur. Yerel anlamda beceri sınavları Eyalet Okulları Mesleki Teknik Eğitim Konsorsiyumu (V – TECS) tarafından yapılmaktadır. Ayrıca Ulusal Otomotiv Teknisyenleri Eğitim Vakfı ASE/NATEF) belgelendirme sınavları yapmaktadır. (M.E.B.Ç.veY.E.G.M. 1997)

Amerikan eğitim sisteminde iş yönetimi, işçiler, hükümet ve eğitim sistemi ulusal, eyalet mahalli seviyede işbirliği içinde çalışmaktadır. (Witrz. 1962,1)

Federal Çıraklık Komitesi ise Federal Hükümette en eski ve kalıcı komitedir. Komite işçi bakanlığınca 25 üyeden meydana gelmiştir. (U.S. Department of labour.1976,3)

Amerikan çıraklık sisteminde beceri eğitimi giderlerini işletmelerce meslek teorisi kurslarının masrafları ise ulusal, eyalet ve yerel kaynaklardan karşılanır. Çıraklara çıraklık eğitimi sözleşmelerine göre ücret ödenir. Amerika birleşik devletlerinde eğitime kayıtlı çırak sayısı azalma eğilimi göstermektedir.

Amerika Birleşik Devletlerinde mesleki teknik ve akademik programlar arasında her düzeyde geçiş olanakları sağlanmıştır. (M.E.B.Ç.ve Y.E.G.M. 1997)

2.1.5.3. İngiltere

İngiltere ve Birleşik Krallıkta zorunlu temel eğitim 6 – 16 yaşları arasında yapılmaktadır. Temel eğitim sonunda öğrenciler merkezi bir sınavdan geçirilmektedir. Bu sınavlar öğrencinin başarı durumunu ölçmenin yanı sıra okulların da bir değerlendirilmeden geçirilmesine hizmet etmektedir. (Alkan ve Diğerleri.1998,183)

Özellikle 16 yaş sonunda yapılan ve *GENERAL CERTIFICATE SECONDARY EDUCATION (GCSE)* olarak isimlendirilen sınav öğrencinin geleceğini tayin eden bir öneme sahiptir. Bu sınavda öğrencilerin başarı durumu A – F arasında sıralamaya tabi tutulmaktadır. Yüksek öğrenime devam etmek isteyen öğrencinin GCSE sınavlarından A, B ve C notlarını alması zorunludur. (M.E.B. Ç. ve Y. E. G. M. yayımlanmamış rapor.1995-1997)

Mesleki eğitime devam etmek isteyen ise 2 yıl süreli *ADVANCED GNVQ* (gelişmiş düzey) meslek eğitimine alınmakta ve bu eğitimi tamamladıktan sonra yüksek eğitime devam etmeleri sağlanmaktadır. (M.E.B. Ç. ve Y. E. G. M. yayımlanmamış rapor.1995-1997)

Söz konusu sınavda başarısız olanlar ise *GNVQ (General National Vocation Qualifications)* adı verilen bir yıl süreli orta düzey eğitime devam ettikten sonra *ADVANCED GNVQ* denilen gelişmiş düzey meslek eğitime devam hakkını kazanır. (M.E.B. Ç. ve Y. E. G. M. yayımlanmamış rapor.1995-1997)

GCSE sınavına girmeyenler yada girmiş olup iş hayatında fiilen çalışmak suretiyle meslek öğrenmek isteyenler ayrıca *NVQ (National Vocational*

Qualifications) tabir edilen meslek kursları yada çıraklık eğitimine devam edebilmektedir. (M.E.B. Ç. ve Y. E. G. M. yayımlanmamış rapor.1995-1997)

Çıraklık eğitimi, 1964 yılın da kabul edilen Endüstriyel Öğretim Kanunu (Industrial Training Act) ile düzenlenmiştir. Bu kanun 1973 tarihli İstihdam ve Öğretim Kanunu (The Employment and Training Act) ile geliştirilmiştir. Bu kanun ile çıraklık eğitiminin planlanması ve uygulanmasından işçi, işveren ve eğitimcilerden oluşan çeşitli kurullar kurulmuştur. Küçük işletmeler dışındaki işletmelerden, endüstriyel eğitimin finansmanı için işçi ücretlerinin % 1 i oranında vergi (tax for training) alınmaktadır.(Alkan ve diğerleri.1998,183)

Çıraklık eğitiminin kapsamının tespitinde, programlarının uygulanmasında, sınavların planlanması ve uygulanmasında ulusal, yerel ve işletme seviyesinde çeşitli bakanlık , kurum ve kuruluşlara danışma ve karar verme görevleri verilmiştir. (Alkan ve diğerleri.1998,183)

Modern çıraklık eğitimi zorunlu eğitimini tamamlamış gençlere, belirlenmiş meslek standartlarına göre 3 yıl içinde 3 seviyeye uygun bilgi ve beceri kazandıran bir eğitimidir.

Öğrencilerin çoğunluğu iş alanlarında çalışanlardan oluşur. Uygulanan programlar esnektir. Eğitim, öğrenme zorluğu olanlara yada daha çabuk öğrenenlere göre de düzenlenir.

Çıraklık eğitimi iş yerinde gerçekleşir. Haftada bir gün teorik eğitim için öğrenci okula gider. Ancak, bazı büyük işletmelerde (Ford, British Aerospace – Airbus Ltd, vb.)öğretmen ve öğretim görevlileri işletmeye gidip teorik dersleri işletmenin eğitim merkezinde vermektedir. (M.E.B. Ç. ve Y. E. G. M. yayımlanmamış rapor.1995-1997)

İngiltere'de çırak öğrencinin okulu bitirebilmesi için 3. seviyede (NVQ Level 3) belge alması gerekmektedir. Aksi halde okulu bitirmiş sayılmamaktadır. Ancak uygulamalarda rahatlık sağlamak için II. Yılın sonunda 2. seviyede belge

(NVQ Level 2) alanda isterse ayrılabilir.(M.E.B. Ç. ve Y. E. G. M. yayımlanmamış rapor.1995-1997)

Temel eğitimde 14 yaş grubundan itibaren meslekleri tanıtıcı dersler okutulmaktadır. Bu derslerde öğrencilere meslekler tanıtılmakta ve kendilerine en uygun mesleği seçmelerine yardımcı olunmaktadır. Okullarda birer "Mesleki Rehberlik ve psikolojik Danışma Bürosu" bulunmaktadır.

Çıraklık eğitim merkezlerinde de aynı bürolardan bulunmaktadır. Meslek seçiminde isabetsiz karar vermiş olduğunu anlayan bir öğrencinin bölüm değiştirmesi de mümkün bulunmaktadır. Çünkü uygulanan modüler eğitim sistemi daha önce görülmüş olan mesleki eğitimlerin diğer bölümlerde de değerlendirilmesine olanak tanımaktadır.(M.E.B. Ç. ve Y. E. G. M. yayımlanmamış rapor.1995-1997)

İngiltere; zorunlu eğitimini bitirmiş 16 yaşın üzerindeki gençleri mesleki eğitime yönlendirebilmek için son yıllarda bir dizi uygulamalar yapmaktadır.

Bunlar;

- Aralık 1981 'de yürürlüğe giren Yeni Eğitim Teşebbüsü,
- Ocak 1984 'de yürürlüğe giren İş İçin Eğitim,
- Nisan 1985 'de yürürlüğe giren Gençlik İçin Eğitim ve Öğretim,
- Temmuz 1986 'da yürürlüğe giren Birlikte Çalışma – Eğitim ve Öğretim uygulamalarıdır.

İngiltere'de çırak öğrenci, işveren, sendika ve eğitim merkezi arasında sözleşme imzalanmaktadır. Bu sözleşme ile çırağın sosyal güvenliği sağlanmakta, çalışma saatleri işyerinde yapılacak işler, çırağın ücreti ve sendika anlaşması imza altına alınmaktadır. (M.E.B. Ç. ve Y. E. G. M. yayımlanmamış rapor.1995-1997)

Kuzey İrlanda ve Galler 'de de aynı uygulamalar çok küçük farklarla uygulanmaktadır. (M.E.B. Ç. ve Y. E. G. M. yayımlanmamış rapor.1995-1997)

2.1.5.4. Federal Almanya Cumhuriyeti

Federal Almanya' da çıraklık eğitimi ortaçağ zanaatkar sistemine dayanmakta olup köklü, sağlam geleneksel bir yapıya sahiptir. (Monat.1988,5)

Batı Avrupa ülkeleri içerisinde gelişmiş bir mesleki eğitim sistemine sahiptir. Mesleki eğitim 9 yıllık temel eğitime dayalıdır. Alman çıraklık eğitimi 1969 yılında kabul edilen Mesleki Eğitim Kanunu ile düzenlenmiştir. Mesleki Eğitim 23.12.1981 tarihli Mesleki Eğitimi Destekleme Kanunu, 12.4.1976 tarihli Genç İşçileri Koruma Kanunu, ve 15.1.1972 tarihli Endüstriyel İlişkiler Kanunu ile güçlendirilmiştir. Alman mesleki eğitimi büyük ölçüde ikili sistem olarak tanımlanan çıraklık eğitimi ile gerçekleştirilmektedir. Sistem 3 – 4 gün işletmede 1 – 2 gün okul veya eğitim merkezlerinde mesleki teorik eğitime dayanmaktadır. (M.E.B. Ç. ve Y. E. G. M. yayımlanmamış rapor.1995-1997)

İkili meslek eğitiminin karakteristik özelliği pratiğe yakınlığıdır. 3 veya 4 gün işletmede 1 veya 2 gün okulda öğrenim görülür. İşletmedeki eğitim bazı şartlar altında ve tekniğin seviyesine uygun makinelerin başında yapılır. (Alkan ve diğerleri.1998)

Bir işletme elinde devletçe öngörülen asgari şartları yerine getiren mesleki ve pedagojik yeterliliğe sahip usta öğreticiler mevcut olduğu takdirde gençlere meslek eğitimi verebilir. İşletmelerin yeterliliği hususunda denetlemeyi sanayi ve ticaret odaları, ziraat odaları ve serbest meslek odaları yapmaktadır.

380 meslek dalında meslek eğitiminin yapıldığının belirtilmesine rağmen meslek eğitimi belli meslek gruplarında toplanmaktadır. (M.E.B. Ç. ve Y. E. G. M. yayımlanmamış rapor.1995-1996-1997))

Gençler meslek eğitimi sırasında bir meslek okuluna (çıraklık eğitimi merkezlerine) devam etmek zorundadır. Çalıştıkları işletmeler bu ders süresince onlara izin vermekle yükümlüdür. Çıraklık eğitim merkezlerindeki

derslerin yaklaşık % 60 ' ı meslek dersleri , % 40' ı genel kültürü iletmek için verilen derslerden oluşmaktadır. Öğrenciler ayrı sınıflarda ya da birbirine yakın meslekler için birleştirilmiş sınıflarda eğitim görmektedirler. Değişen eğitim anlayışı ve gelişen teknoloji karşısında okulda bilinen dersliklerde değil, gösteri atölyelerinde, öğrenim amaçlı bürolarda ve öğrenim laboratuvarlarında yapılmaktadır.

Meslek okullarının finansmanı devlet tarafından sağlanmaktadır. Öğretmenlerin maaşları federal eyaletler tarafından ödenmektedir. Okul ve kuruluşların bakım masrafları ile idari personelin masrafları belediyelerce karşılanmaktadır. Meslek okullarının yapımına eyaletler ödenek çıkartmaktadır. (M.E.B. Ç. ve Y. E. G. M. yayımlanmamış rapor.1995-1997)

Çıraklık eğitimine başlayan öğrenci çıraklık sözleşmesi yapmaktadır. Bu sözleşme ile çırağın; meslek eğitimin başlangıcı ve süresi, günlük düzenli eğitim süresi, deneme süresi, ödemeler ve ödenecek ücretin miktarı, izin süresi, mesleki eğitimin cinsi, zaman planı, meslek eğitim yerinin belirtilmesi ve hangi şartlarda sözleşmenin fesh edilebileceği belirtilir. Çırağa verilecek ücret işçi ve işveren sendikalarının sözleşmesi ile belirlenir. (M.E.B. Ç. ve Y. E. G. M. yayımlanmamış rapor.1995-1996-1997)

Her eğitim görülen meslekte en az bir ara sınavı ve mutlaka bitirme sınavı öngörülmüştür. Ara sınavı birinci yada ikinci yılın sonunda yapılır. Ara sınavlarına girmiş olanlara bir belge verilir. Bu bitirme sınavlarına kabul şartlarından biridir. Her iki sınavda odalarca ve bütün Almanya'da merkezi olarak yapılır. Sınav komisyonlarında işverenlerin, işçilerin ve çıraklık eğitim merkezlerinin temsilcilerinden oluşur. (Alkan ve diğerleri. 1998,182)

Federal Almanya'da geniş bir mesleki bilgi ve danışma sistemi vardır. Daha genel eğitim veren okulda iken öğrencilerin ekonomi ve iş hayatı hakkında bir şeyler öğrenmeleri için müfredat programlarında iş bilgileri gibi, buna uygun dersler öngörülmüştür.

Almanya'da meslek eğitiminden yalnız devlet değil meslek kuruluşları da sorumlu durumdadır. Bu kuruluşların kendilerini mesleki eğitimden sorumlu hissetmeleri başarıyı artıran hususlardandır. Bu kuruluşlar; Ticaret ve sanayi odaları, esnaf dernekleri işçi sendikaları, iş ve işçi bulma kurumu, işletmeler, okullar, Federal Meslek Eğitim Enstitüsü (BİBB) ve hepsini koordine eden sistemi koyan Federal Eyalet Hükümetleri olmaktadır. (M.E.B. Ç. ve Y. E. G. M. yayımlanmamış rapor.1995-1996-1997)

2.1.6. Çıraklık Eğitiminin Günümüz Adana'sında Geldiği Nokta

Adana'da bilinen en eski çırak okulu 1871 yılında Vali Halil Paşa döneminde ıslahhane olarak inşa edilmiştir. Terzilik, kunduracılık, halıcılık üzerine eğitim verilirken daha sonraları matbaacılık (dizgi) eğitimi yapılmıştır.(Adana Valiliği.1999.56)

10 yıl süre eğitim yapılan bu okul deha sora kapatılmıştır.

1900 yılında okul sanayi mektebi olarak tekrar açılmış, 1. Dünya savaşı döneminde askeri imalathane olarak kullanılmış, Fransız işgali döneminde okul garaj olarak kullanılmıştır.

1922 yılında Adana'nın kurtuluşu ile okul yeniden tesviyecilik, dökümcülük, tornacılık, ocakçılık, motorculuk, marangoz bölümleri ile tekrar açılmış olup 1924 yılında ise kapanmıştır.(Adana Valiliği.1999,56)

1900 yılında açılan sanayi mektebinin 9 öğretmeni, 8 hademesi, ve 81 öğrencisi vardır. (Adana Valiliği.1999,57)

Adana ili merkez ilçelerinde 1985-1986 öğretim yılında 3308 sayılı kanun ile Çıraklık Eğitimine 9 meslek dalında, 652 öğrenci ve 17 öğretmen ile başlanmıştır. 1997-1998 öğretim yılına gelindiğinde 33 meslek dalında, 3968 öğrenci(245 kız, .3723 erkek), ve 86 öğretmen ve 22 usta öğretici ile üç Çıraklık Eğitim Merkezinde çıraklık eğitimi yürütülmektedir.

2.2. Çıraklık Eğitimi İle İlgili Araştırmalar

Türkiye'nin istihdam yapısı olarak belirgin özelliklerden biride , genç nüfusun ağırlıklı olmasıdır. 12-24 yaş grubunda işgücüne katılma oranı %45 olarak görülmektedir. (DİE 1985 nüfus sayımı ve 1990 hane halkı işgücü anketleri.) Buna bağlı olarak aynı yaş dilimleri içinde işsiz olanların tüm iş arayanların %46'sını oluşturması, çalışan ve iş arayan çocukların sayısal büyüklüğünü göstermektedir. Kaldı ki öğrenci konumunda olup da çalışan çocuklar hakkında sayısal verilere sahip bulunmamaktayız.

Çocuk emeğinin yapısal sorunları üzerinde duran araştırmaların kaynağında Türkiye için iki temel etken bulunmaktadır. Bunlardan ilki, genç bir nüfusa sahip olmak ikincisi bu genç nüfus yapısının işgücünün gelecekteki konumunu sahip olacağı formasyon yönüyle önemli ölçüde etkilemesidir. Ancak yaygın çocuk emeği istihdamına rağmen bu alanda yapılan oldukça sınırlı sayıda alan araştırması bulunmaktadır.(Lordoğlu ve Köksal:1993)

Akhun ve Sezgin (1991) tarafından 21 ilde ve 14 meslek dalında yapılan 'Çıraklık Eğitimi Araştırması ' ile 3308 sayılı çıraklık ve mesleki eğitim kanununa göre uygulanmakta olan çıraklık eğitiminin genel bir değerlendirmesi yapılarak öğretmen, öğrenci ve usta öğreticilerin uygulamalar hakkında görüşleri alınıp öneriler getirilmiştir.

Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğünce, 1996 yılında İstanbul ilinde "Çıraklık Eğitimi Uygulamaları Ve Motor Meslek Alanındaki Çırak Öğrencileri Bekleyen Riskler Araştırması" yapılmıştır. Bu araştırma ile çırak öğrencilerin, işyerlerinde karşı karşıya buldukları riskler ile bu risklere karşı alınabilecek önlemler belirlenmeye çalışılmıştır.

Lordoğlu ve Köksal (1993) tarafından yapılan "Geleneksel Çıraklıktan Çocuk Emeğine: Bir Alan Araştırması" İstanbul Ümraniye'de küçük sanayi işletmelerinde yoğun olarak çocuk çalıştıran metal, makine ve tekstil sektörlerinde 147 görüşme ve çeşitli gözlemler yapılmış olup, bu çalışma ile

formel çıraklık sisteminin işleyişi, işverenler ve çıraklar bakımından taşıdığı anlam ve etkileri araştırılmıştır.

Saran ve Akkaya (1988) tarafından İÜ. Edebiyat Fakültesi Antropoloji Bölümü yönetiminde yapılan "Çalışan Gençliğin İşbaşında Eğitimi Çıraklık Kalfalık Ve Mesleğe Yönelme Sorunları" araştırması %10 örnekleme yöntemi ile 646 işyerini kapsamaktadır. 1986'da gerçekleştirilen araştırma esnasında 247 çırakla görüşme yapılmıştır. Bu araştırma geleneksel sanatların sürdürüldüğü atölyelerde küçük esnaf, sanatkar ve sanayicilerin yanında çalışan usta, kalfa ve çırak zinciri içinde bir el becerisi öğrenmeyi hedef alan genç grubun sosyo-kültürel özelliklerinin saptanması, geleneksel eğitim sisteminin ne biçimde işlediği konularına açıklık getirmeye çalışılmıştır.

Baştaymaz (1989) tarafından yapılan bir diğer araştırma Bursa'da yapılmıştır. "6 –15 yaş Grubu Bursa'da Çalışan Çocuklar Üzerine Bir Araştırma" adlı çalışma 249 çocukla yapılmış. Formel çıraklık dışında bağımsız çalışanlarda alan araştırma içinde ele alınmıştır.

Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi öğretim üyesi Kozcu (1992) ve arkadaşlarının tarımda çalışan çocuklar üzerine yaptığı araştırma Aydın, Konya, Urfa, Isparta ve Gaziantep yörelerinde yaşları 8-18 arasındaki 64 çalışan çocukla gerçekleştirilmiştir. Tarımda Çalışan Çocuklar araştırması, tarım kesiminde çalışan çocukların çalışma şartlarını, çalışma koşullarını, çocukların eğitim durumlarını, aile yapılarını, sosyo-ekonomik düzeylerini incelemiştir.

Görüldüğü gibi çalışan çocuklar ve çocuk emeği üzerine yapılan araştırmalar oldukça sınırlıdır.

Kısaca çocuk emeği ve çıraklık sorunsalı, sadece sayısal büyüklük olarak değil aynı zamanda niteliksel olarak da çok yönlü dinamikleri içinde taşımaktadır. Bu nedenle yapılan bu araştırmanın araştırma konularının (konusunun) özellikle çıraklık eğitimi bazında yapılacak yeni araştırmalara ışık tutacağı ve var olan eğitim programlarının uygulanmasında karşılaşılan aksaklıkların giderilmesine katkıda bulunabileceği umulmaktadır.

III. BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, araştırma için veri kaynaklarının neler olduğu, bu verilerin nasıl elde edildiği, verilerin işlenmesi ve araştırmada kullanılan istatistiksel teknikler açıklanacaktır.

3.1. Araştırma Modeli

Araştırma çıraklık eğitiminin uygulamaları ile ilgili olarak yönetici ve öğretmenlerinin, işyeri sahibi ve usta öğreticiler ile çırakların görüş ve değerlendirmelerini ortaya koyduğundan model bakımından betimsel türde bir alan araştırması olacaktır.

3.2. Evren Ve Örneklem

Araştırmanın evreni 1997-1998 Öğretim yılında Adana ili Seyhan ilçesindeki Seyhan Çıraklık Eğitimi Merkezlerinde öğretim gören bütün çırakların bu merkezlerde çalışan tüm yönetici öğretmenleri, işyerlerinde çıraklık eğitimi merkezlerinde kayıtlı öğrenci bulunduran tüm işveren ve ustaları kapsamaktadır.

Araştırmada çıraklık eğitimi programı hakkında 3 gruptan veri toplanacaktır. İlk grubu araştırma kapsamına giren meslek dallarında derslere giren, ilgili çıraklık eğitim merkezlerindeki öğretmen ve yöneticiler olacaktır.

İkinci grubu Adana ili Seyhan Çıraklık Eğitimi Merkezindeki öğrenci sayıları en çok olan 2 meslek dalında (Oto Motor Tamirciliği, Bayan Berberliği) 1997-1998 öğretim yılında eğitimlerine devam eden birinci sınıf (öğrencilerin en son bitirdikleri okulların derslerindeki başarılarına etkileri açısından değerlendirmek amacıyla) ve son sınıf (çıraklık eğitim merkezlerinde verilen eğitimin amaçlarına ne ölçüde ulaşıldığını tespit etmek amacıyla) öğrencileri oluşturacaktır.

Üçüncü grubu, yine araştırma kapsamına alınan Adana ili Seyhan ilçesindeki ilgili mesleklerdeki anket uygulanan çırakların çalıştıkları işyeri sahipleri ile çırakların eğitimini yaptıran usta öğreticiler oluşturacaktır.

Seyhan Çıraklık Eğitimi Merkezinde Oto Motor Tamirciliği meslek dalında birinci ve son sınıfta toplam 109 öğrenci, Bayan Berberliği meslek dalında ise birinci ve son sınıfta toplam 191 (70 kız, 121 erkek) öğrenci eğitim görmektedir. Çıraklık eğitimi merkezinde bu meslek dallarında 20 öğretmen, usta öğretici ve yönetici teorik eğitim vermektedir.

Örneklem grupları yansız (random) örneklem yoluyla belirlenecektir.

3.3 Kişisel Bilgiler

Öğrencilerin aile yapıları, eğitim durumları gibi bilgilerin belirlenmesine çalışılacaktır.

3.3.1. Cinsiyet

Öğrencilerin cinsiyetlere göre dağılımı tablo 3.3.1.1' de görülmektedir.

Tablo 3.3.1.1 Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

MESLEKLER	CİNSİYET				TOPLAM	
	KIZ		ERKEK			
	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%
BAYAN BERBERLİĞİ	35	21.6	60	40.0	95	61.6
OTO MOTOR TAMİRCİLİĞİ	0	0	55	38.4	55	38.4
GENEL TOPLAM	35	21.6	115	78.4	150	100.0

Tablo 3.3.1.1.' görüldüğü gibi ankete cevap verenlerden 35 tanesi %21.6 kız, 115 tanesi %78.4 erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Kız öğrencilerin toplam içerisindeki oranı yaklaşık 1/5 olduğu görülmektedir.

3.3.2. Doğum Tarihleri

Öğrencilerin doğum tarihlerine göre dağılımı tablo 3.3.2.1.' de görülmektedir.

Tablo 3.3.2.1. Öğrencilerin Doğum Tarihlerine Göre Dağılımı

DOĞUM TARİHİ	SAYI	%
1979	3	2.0
1980	18	12.0
1981	44	29.3
1982	41	27.3
1983	33	22.0
1984	11	7.3
TOPLAM	150	100.0

Öğrencilerin doğum tarihlerine göre yaşları 15 – 20 arasında değiştiği görülmektedir. Çıraklık eğitimi merkezine kayıt 14 yaşında başladığı halde ankete katılan öğrenciler içinde 14 yaşında olan görülmemektedir.

Tablo 4.1.4.1.' de görüldüğü gibi öğrenciler işyerinde bir süre çalıştıktan sonra kayıt yaptırmakta oldukları görülmektedir.

Ankete katılan öğrencilerden 44' ü (%29.3) 17 yaşında, 41' i (%27.3) 18 yaşında, 33' ü (%22.0) 19 yaşında olduğu görülmektedir.

3.3.3. Kardeş Sayıları

Öğrencilerin kardeş sayılarının dağılımı tablo 3.3.3.1.' de görülmektedir. Öğrencilerin kaç kardeş oldukları belirlenmeye çalışılacaktır.

Tablo 3.3.3.1. Öğrencilerin Kardeş Sayılarına Göre Dağılımı

KARDEŞ SAYISI	SAYI	%
1 – 3	64	42.7
4 – 6	62	41.3
7 – 10	23	15.3
11 ve üstü	1	0.7
Toplam	150	100.0

Tablo 3.3.3.1.' de görüldüğü gibi ankete cevap veren öğrencilerden 64' ü (%42) 1 – 3, 62' si (% 41.3) 4 – 6 arasında olduğu geriye kalan 24 öğrencinin (%16) ise 7 kardeşten fazla olduğu görülmektedir.

3.3.4. Anne ve Babanın Öğrenim Durumları

Öğrencilerin Anne ve Babalarının öğrenim durumlarına göre dağılımı tablo 3.3.4.1.' de görülmektedir. Öğrencilerin anne ve babasının öğrenim durumlarının belirlenmesine çalışılacaktır.

Tablo 3.3.4.1. Öğrencilerin Anne ve Babalarının Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı

ÖĞRENİM DURUMU	BABA		ANNE		TOPLAM	
	SAYI	%	SAYI	%	Sayı	%
Okur Yazar Değil	15	10.0	50	33.3	65	22.0
Okur Yazar	13	8.7	9	6.0	22	7.3
İlkokul Mezunu	86	57.3	75	50.0	161	53.4
Orta Okul Mezunu	25	16.7	12	8.0	37	12.4
Lise Mezunu	7	4.7	4	2.7	11	3.7
Meslek Lisesi Mez.	2	1.3	0	0.0	2	0.6
Üniversite Mezunu	2	1.3	0	0.0	2	0.6
Toplam	150	100.0	150	100.0	300	100.0

Tablo 3.3.4.1.' de görüldüğü gibi ankete cevap veren öğrencilerin anne ve babalarının öğrenim durumları incelendiğinde yığılmanın ilkököl mezunlarında olduğu (%53.4 - 161 kişi) annelerden 50 tanesi (%33.3) okur yazar olmadığı görülmektedir. Ortaokul mezunu olma oranının ise 37 kişi ile (%12.4) olduğu görülmektedir.

3.3.5. Anne ve Babanın Mesleği

Öğrencilerin Anne ve Babalarının mesleklere göre dağılımı tablo 3.3.5.1.' de görülmektedir. Öğrencilerin anne ve babasının çalışıp çalışmadığı mesleklerinin ne olduğunun belirlenmesine çalışılacaktır.

Tablo 3.3.5.1. Öğrencilerin Anne ve Babalarının Mesleklere Göre Dağılımı.

MESLEKLER	BABA		ANNE		TOPLAM	
	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%
İŞÇİ	52	34.7	18	12.0	54	23.4
MEMUR	22	14.7	0	0.0	22	7.4
ÇİFTÇİ	15	10.0	2	1.3	17	5.6
ESNAF	28	18.7	1	0.7	29	9.7
TÜCCAR	2	1.3	0	0.0	2	0.6
İŞSİZ	14	9.3	0	0.0	14	4.7
DİĞER	17	11.3	0	0.0	17	5.6
EV KADINI	0	0.0	129	86.0	129	43.0
TOPLAM	150	100.0	150	100.0	300	100.0

Tablo 3.3.5.1.' de görüldüğü gibi ankete cevap veren öğrencilerin babalardan 52'si (%34.7) işçi, 22 kişi (%14.7) memur, 28 kişi (%18.7) esnaf, 17 kişi (%11.3) emekli (diğer) olduğu annelerinin ise yaklaşık tamamı 129 kişinin (%86) ev kadını, 18 kişinin (%12) işçi olduğu görülmektedir.

3.3.6. Öğrencinin Oturduğu Konut Durumu

Öğrencilerin oturdukları konutların durumuna göre dağılımı tablo 3.3.6.1.' de görülmektedir.

Tablo 3.3.6.1. Öğrencilerin Oturdukları Konut Durumuna Göre Dağılımı

KONUT DURUMU	SAYI	%
KİRA	43	28.7
EV SAHİBİ	91	60.7
LOJMAN	5	3.3
İŞYERİNDE KALİYOR	9	6.0
DİĞER	2	1.3
TOPLAM	150	100.0

Tablo 3.3.6.1.' de görüldüğü gibi ankete cevap verenlerden 43' ü %28.7 si kirada, 91' i %60.7 sinin ev sahibi oldukları görülmektedir. Öğrencilerin genelde kendi evlerinde oturdukları görülmektedir.

3.3.7. Adana'daki İkamet Süreleri

Öğrencilerin Adana'daki ikamet sürelerine göre dağılımı tablo 3.3.7.1.' de görülmektedir.

Tablo 3.3.7.1. Öğrencilerin Adana'daki İkamet Sürelerine Göre Dağılımı

İKAMET SÜRESİ	SAYI	%
0 – 2 YIL	0	0.0
3 – 5 YIL	11	7.3
5 – 10 YIL	8	5.4
11 VE ÜSTÜ	131	87.3
TOPLAM	150	100.0

Öğrencilerin büyük bir kısmının 131 kişi (%87.3) 11 yıldan fazla Adana'da ikamet ettikleri görülmektedir. 11 kişinin ise 3 – 5 (%7.3) yıldır Adana' da oturdukları görülmektedir.

3.3.8. Ailenin Ortalama Aylık Geliri

Öğrencilerin ailelerinin ortalama aylık gelirleri dağılımı tablo 3.3.8.1.' de görülmektedir.

Tablo 3.3.8.1. Öğrencilerin Ailelerinin Ortalama Aylık Geliri Dağılımı

AYLIK GELİR	SAYI	%
15 – 29 MİLYON	31	20.7
30 – 50 MİLYON	47	31.3
51 – 75 MİLYON	44	29.3
76 – 100 MİLYON	15	10.0
101 MİLYON VE ÜSTÜ	13	8.7
TOPLAM	150	100.0

Ankete katılan öğrencilerin 47 sinin %31.3 30 ile 50 milyon arasında, 31' inin %20.7 15 ile 29 milyon arasında aylık geliri olduğu görülmektedir. Asgari ücretin 48.000.000. TL olduğu düşünüldüğünde öğrenci ailelerinin yaklaşık %51 inin aylık gelirlerinin asgari ücretin altında olduğu görülmektedir. 51 ile 75 milyon geliri olan öğrenciler ikinci kalabalık grubu oluşturmuş olup, sayısı ise 44 kişidir (%29.3).

3.3.9. Mezuniyet Durumu

Öğrencilerin en son ayrıldıkları okula göre dağılımı tablo 3.3.9.1.' de görülmektedir.

Tablo 3.3.9.1. Öğrencilerin Mezuniyet Durumuna Göre Dağılımı.

MEZUNİYET DURUMU	SAYI	%
İLKOKUL MEZUNU	76	50.7
ORTA OKUL TERK	40	26.6
ORTA OKUL MEZUNU	25	16.7
LİSE TERK	9	6.0
TOPLAM	150	100.0

Tablo 3.3.9.1.' de görüldüğü gibi öğrencilerin 76' sı %50.7 ilkokul mezunu 40 kişinin ise %26.6 orta okuldan ayrıldığı görülmektedir. Öğrencilerin büyük bir

kısımının 8 yıllık temel eğitim düzeyinde eğitim almadıkları, yalnızca 9 kişinin (%6) liseye gittikleri görülmektedir.

3.3.10. Öğrencilerin Telafi Eğitimi İsteği

Öğrencilerin eğitimlerine devam etmeleri konusunda telafi eğitimi isteği tablo 3.3.10.1.' de görülmektedir.

Tablo 3.3.10.1. Öğrencilerin Telafi Eğitimi İsteğine Göre Dağılımı.

TELAFİ EĞİTİMİ İSTEĞİ	SAYI	%
EVET	117	78.0
BELKİ	23	15.3
HAYIR	10	6.7
TOPLAM	150	100.0

Tablo 3.3.10.1.' de görüldüğü gibi ankete cevap verenlerin çok büyük bir kısmı 117 kişi %78.0 telafi eğitimi alarak bir üst eğitim kurumunda eğitimlerine devam etmek istemektedirler.

3.3.11. Meslekler

Araştırmanın evreni içerisinde belirlenen örneklem grubunun mesleklere göre öğrenci sayılarının dağılımı tablo 3.3.11.1.' de görülmektedir.

Tablo 3.3.11.1. Öğrencilerin Mesleklere Göre Dağılımı.

MESLEKLER	SAYI	%
OTO MOTOR TAMİRCİLİĞİ	55	36.7
BAYAN BERBERLİĞİ	95	63.3
TOPLAM	150	100.0

3.3.12. Sınıfı

Araştırmanın evreni içerisinde belirlenen örneklem grubunun sınıflara göre öğrenci sayılarının dağılımı tablo 3.3.12.1.' de görülmektedir.

Tablo 3.3.12.1. Ankete Katılan Öğrencilerin Sınıflara Göre Dağılımı

SINIFLAR	Sayı	%
1. Sınıf	75	50.0
Son Sınıf	75	50.0
Toplam	150	100.0

Örneklem grubunun belirlenmesinde anket uygulanacak öğrencilerin birinci sınıf ve son sınıf öğrencileri arasında olması ve sayılarının 75 kişi (%50) olarak anketlerin uygulanmasına karar verilmiştir. Tablo 3.3.12.1. bu oranın gerçekleştiğini göstermektedir.

3.3.13. Sosyo Ekonomik Düzey

Öğrencilerin sosyo ekonomik düzeye göre dağılımı tablo 3.3.12.1.' de görülmektedir. Sosyo ekonomik düzeylerin belirlenmesinde öğrencilerin kardeş sayıları, aylık gelirleri, oturdukları konut durumu, anne ve babanın mesleği ölçüt olarak alınmıştır.

Tablo 3.3.13.1. Öğrencilerin Sosyo Ekonomik Düzeylerine Göre Dağılımı.

SOSYO EKONOMİK DÜZEY	SAYI	%
ALT DÜZEY	43	28.7
ORTA DÜZEY	102	68.0
ÜST DÜZEY	5	3.3
TOPLAM	150	100.0

Tablo 3.3.13.1.' de görüldüğü gibi Ankete cevap veren öğrencilerin büyük bir kısmı 102 kişi ile %68 orta düzey sosyo ekonomik yapıda, 43 kişi %28.7 alt düzey sosyo ekonomik yapıda olduğu görülmektedir.

3.4. Veri Toplama Araçları

Araştırma için veri toplama aracı olarak Seyhan Çıraklık Eğitimi Merkezi öğrencileri, öğretmen, yöneticileri ile çırakların çalıştıkları işyerlerindeki işverenler ve usta öğreticilere anketler uygulanmıştır.

3.4.1. Anket Formları

Anket sorularının hazırlanmasında anketlerin uygulanacağı grupların (öğrenci, öğretmen ve usta öğreticilerin) konuya yakınlıkları ve bilgilerinin farklı olduğundan tamamen ortak sorular kullanılamamıştır. Anketlerde birbiriyle ortak olan sorularla birlikte, birbirine paralel sorular da kullanılmıştır.

Öğrenci anketleri 3 bölümden oluşmuştur. 1. Bölümde kişisel bilgilere ilişkin 12 soru, 2. Bölümde mesleki ve işyeri bilgileri adıyla öğrencilere 29 soru, 3. Bölümde ise öğrencilerin çıraklık eğitimine ilişkin görüşlerini almak üzere 35 soru sorulmuştur. Öğrenci anketleri toplam 66 sorudan oluşmuştur.

Öğretmen anketleri 2. Bölümden oluşmuştur. 1. Bölümde işyerindeki çalışma şartları hakkındaki gözlemlere dayanan 21 soru, 2. Bölümde ise çıraklık eğitimi hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi için 18 soru sorulmuştur. Öğretmen anketleri ise 39 sorudan oluşmuştur.

Usta öğretici yada işveren anketleri, işyeri ve çıraklık eğitimi bilgileri başlığında tek bölümden oluşmuştur. Bu bölümde toplam 30 soru bulunmaktadır.

Anket soru formlarının hazırlanmasında konu ile ilgili olarak yapılan bazı çalışmalardan yararlanılmıştır. Yararlanılan çalışmalar şunlardır. AKHUN, SEZGİN. 1994 ; SÖNMEZ YL:Tezi. 1995 ; İLO-Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü.1996 ; İLO-Çıraklık ve Yaygın, Eğitim Genel Müdürlüğü. 1997; ODAMAN. 1998.

Tez danışmanı ile yapılan değerlendirmelerle anket formlarına son biçim verilmiştir. Pilot uygulama Yüreğir Çıraklık Eğitimi Merkezinde yapılmış, daha sonra bu anketler çoğaltılarak uygulanmaya hazırlanmıştır.

3.5. Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu araştırmada verilerin toplanması amacıyla şu işlemler yapılmıştır.

1-Araştırmanın Seyhan Çıraklık Eğitimi Merkezinde uygulanması için Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü yetkilileri ile yapılan görüşmeler sonucunda araştırmanın uygulanması için izin alındı.

2-Çıraklık Eğitimi Merkezinde 1998-1999 eğitim öğretim yılının başlaması ile birlikte öncelikle öğrencilere ve öğretmenlere sınıf içerisinde bir anket uygulaması yapılmış, eğitici ustalara ve işverenlere de daha sonra anketler işyerlerine gidilerek uygulanmıştır. Uygulamalar sırasında anket formlarının tam ve sağlıklı doldurulmasına çalışılmıştır. Bu süreç yaklaşık 10 hafta sürmüştür.

3-Veri toplama işleminin tamamlanmasından sonra anketler tek tek kontrol edilerek elde edilen veriler bilgisayara yüklenmiştir. Verilerin çözümlenmesinde SPSS 8 istatistik paket program kullanılmıştır. Araştırma verilerinin çözümlenmesinde ayrı ayrı yüzde, frekans, aritmetik ortalama, standart sapma chi kare ve tek yönlü varyans analizinden (ANOVA) yararlanılmıştır. Değişkenler arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemede $p \leq 0.05$ güven aralığı kabul edilmiştir.

4-Öğrencilerin sosyo ekonomik düzeylerinin belirlenmesinde öğrencilerin ailelerin ortalama aylık gelirleri, kardeş sayıları, babalarının - annelerinin meslekleri ve oturdukları evin durumu hakkındaki sorulara verdikleri yanıtların 1,2,3,4 şeklinde puanlanmasıyla elde edilen aritmetik ortalama sonucu öğrencilerin sosyo ekonomik düzeyleri alt,üst ve orta sosyo ekonomik düzey olarak belirlenmiştir.

IV. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın alt amaçları doğrultusunda çırakların çalışma ortamları, eğitime bakış, okul, işyeri ve öğrenci ilişkileri, çıraklık eğitiminin amaçları, içeriği, öğrenme ve öğretme süreçleri, değerlendirilmesi hakkında öğrenci, öğretmen ve usta öğreticilerin görüşleri doğrultusunda incelenecektir.

Öğrencilerin en son mezun oldukları okul, yaşları, cinsiyetleri, sosyo ekonomik düzeyleri ve Adana'daki ikamet süreleri gibi bağımsız değişkenler yıl içindeki başarıları bağımlı değişkeniyle karşılaştırılarak anlamlılık düzeylerinin belirlenmesine çalışılacaktır.

4.1. Çalışma Ortamlarının Değerlendirilmesi

Çırak öğrencilerin çalıştıkları ortam, çalışma şartları, meslek seçimleri ve çalışma sürelerinin belirlenmesine yönelik öğrenci, öğretmen ve usta öğreticilerin anketlere verdikleri cevaplar doğrultusunda belirlenmeye çalışılacaktır.

4.1.1. Öğrencilerin Meslek Seçiminde Rehberlik Yapılması Hakkındaki

Görüşler

Çırak öğrencilerin mesleklerini seçerken en son ayrıldıkları okulda meslek seçimlerinde rehberlik yapıp yapılmadığını hakkında öğrenci ve öğretmen görüşleri tablo 4.1.1.1.' de verilmiştir.

Tablo 4.1.1.1. Meslek Seçiminde Rehberlik Yapılıp Yapılmadığı Hakkında Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri

	Öğrenci		Öğretmen	
	Sayı	%	sayı	%
Evet	36	24.0	1	5.0
Hayır	107	71.3	13	65.0
Kısmen	7	4.7	3	15.0
Fikri yok	0	0.0	3	15.0
TOPLAM	150	100.0	20	100.0

$$X^2 = 28.731 \quad P = .000$$

Tablo 4.1.1.1. de öğrencilerin meslek seçiminde rehberlik yapılıp yapılmadığını belirlemek için öğrenci ve öğretmenlere uygulanan anket sonuçları çıkarılmıştır. Hayır seçeneğini işaretleyen öğrenciler 107 kişi (%71.3) öğretmenler 13 kişi (%65) oranı birbirine yakın olduğu halde diğer seçeneklerde farklılık olduğu görülmektedir.

Öğrenci ve öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan X^2 testi sonuçlarına göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin öğretmenlerinden meslekleri hakkında duydukları her anlatımı mesleki rehberlik olarak algılamış olabilecekleri düşünülürken, öğretmenlerin bu konuya daha bilimsel olarak yaklaştıkları söylenebilir.

4.1.2. Mesleki Çalışma Süresi

Öğrencilerin mesleklerindeki çalışma sürelerine göre dağılımı tablo 4.1.2.1.' de gösterilmiştir. Öğrencilerin şu an çalışmakta oldukları mesleklerinde ne kadar süredir çalıştıkları açıklanacaktır.

Tablo 4.1.2.1. Öğrencilerin Mesleki Çalışma Sürelerine Göre Dağılımı

	sayı	%
0 – 1 Yıl	12	8.0
2 – 3 Yıl	58	38.7
3 – 5 Yıl	55	36.7
6 Yıl ve Üstü	25	16.7
TOPLAM	150	100.0

Tablo 4.1.2.1.' de görüldüğü gibi öğrencilerin çalışmışlık süreleri 2-3 yıl arasında olanlar 58 kişi (%38.7), 3 – 5 yıl arasında 55 kişi (%36.7) ile çoğunluğu oluşturmaktadır. 6 yıl ve üstü çalışanlar 25 kişi (%16.7) olduğu görülmektedir.

Çıraklık eğitimindeki eğitim süresinin 3 – 4 yıl olduğuna göre öğrencilerden 3 yıl üzeri çalışanlar 80 kişi olup (%53.4) bunların okul öncesinde de çalıştıkları anlaşılmaktadır. Böylece öğrencilerin çıraklık eğitimi merkezine, meslekleri ile ilgili belli oranda teorik ve pratik bilgileri edinmiş olarak gelmiş oldukları söylenebilir.

4.1.3. Öğrencilerin Çıraklık Eğitimi Merkezine Kayıt Durumları

Öğrencilerin verdikleri cevaplara göre Çıraklık Eğitimi Merkezine kayıt yapılmasını kimin sağladığına göre dağılımı tablo 4.1.3.1.' de görülmektedir.

Tablo 4.1.3.1. Öğrencilerin Çıraklık Eğitimi Merkezine Kayıt Durumları

	Sayı	%
Usta	85	56.7
Ailem	47	31.3
Arkadaşım	7	4.7
ÇEM.	6	4.0
Diğer	5	3.3
TOPLAM	150	100.0

Tablo 4.1.3.1.' de görüldüğü gibi ankete cevap veren öğrencilerden 85 kişi (% 56.7) ustası tarafından, 47 kişi (% 31.7) ailesi tarafından çıraklık eğitimi merkezine kayıt yaptırdığı görülmektedir. Tablodan anlaşıldığına göre ustalar ve aileler çocukların okula gitmesinin yararlı olacağını düşünmektedirler. Çoğunlukla usta öğreticiler tarafından öğrenciler çıraklık eğitimi merkezlerine kayıt yaptırdıkları anlaşılmaktadır. Öğrencilerin sigorta primlerinin devlet tarafından karşılanması işverenleri yasal sorumluluktan kurtardığı için bu merkezlere öğrenci kaydettikleri söylenebilir.

4.1.4. Öğrencilerin Okul Öncesi Çalışma Süresi

Öğrencilerin Çıraklık Eğitimi Merkezine devam etmeden önce mesleki çalışma durumuna göre dağılımı tablo 4.1.4.1.' de görülmektedir.

Tablo 4.1.4.1. Okul Öncesi Çalışma Süresi

	Sayı	%
0 – 6 Ay	35	23.3
6 – 12 AY	39	26.0
1 – 2 Yıl	33	22.0
2 – 3 Yıl	26	17.4
3 Yıl ve üstü	17	11.3
TOPLAM	150	100.0

Tablo 4.1.4.1.' de görüldüğü gibi ankete katılan öğrencilerin verdikleri cevaplara göre Çıraklık Eğitimi Merkezine kayıt yaptırmadan önce 0-6 ay arası 35 kişi (%23.3), 6-12 ay arası 39 kişi (%26.0), 1-2 yıl arası 33 kişi (%22.0) oldukları görülmektedir. Öğrencilerin verdikleri cevaplara göre ortalama 1 yıl süre ile çıraklık eğitimi merkezine gelmeden önce çalıştıkları anlaşılmaktadır. İşverenler öğrencinin mesleğe yatkınlığı, işyerine uyumu gibi sebeplerden dolayı deneme süresi boyunca çırağı okula kayıt yaptırmamaktadırlar.

4.1.5. Öğrencilerin Çıraklık Eğitimi Merkezlerine Geliş Amacı

Öğrencilerin Çıraklık Eğitimi Merkezine Geliş amaçlarına göre dağılımı tablo 4.1.5.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.1.5.1. Çıraklık Eğitimi Merkezine Geliş Amacı

	Sayı	%
Yasal zorunluluk olduğu için	15	10.0
Mesleği daha iyi öğrenmek için	123	82.0
Usta (işveren) istediği için	6	4.0
İşyerinden Bir Gün Uzaklaşmak için	3	2.0
Diğer	3	2.0
TOPLAM	150	100.0

Tablo 4.1.5.1.' de görüldüğü gibi ankete cevap veren öğrencilerden 123 kişi (%82.0) Mesleğini daha iyi öğrenmek için Çıraklık eğitimi merkezine geldiği görülmektedir.

Öğrencilerin çıraklık eğitimi merkezlerine meslekleri hakkında işyerinde uygulama olanağı bulunmayan işler ve öğretilemeyen bilgilerin öğretildiğini düşünerek, daha iyi bir usta olmak için geldikleri anlaşılmaktadır.

4.1.6. Öğrencilerin Meslek Seçimindeki Etkenler

Öğrencilerin mesleklerini seçerken nelerden etkilendiklerini bu mesleği seçmelerindeki sebepler araştırılacaktır.

Tablo 4.1.6.1. Öğrencilerin Meslek Seçimindeki Etkenler

	Sayı	%
Mesleği sevdiğim için	110	73.3
Ailem istediği için	32	21.3
Arkadaşım bu mesleği yaptığı için	7	4.7
Diğer	1	.7
TOPLAM	150	100.0

Tablo 4.1.6.1.' de görüldüğü gibi ankete cevap veren öğrencilerden 110 kişi (%73.3) çalıştıkları mesleklerini sevdikleri için seçtiklerini, 32 kişi (%21.3) ise çalıştıkları mesleğin aileleri tarafından seçildiğini söylemektedirler. Buradan anlaşıldığına göre, her 5 öğrenciden birinin mesleğini ailesinin seçtiği, bu konuda çocukların düşüncelerinin sorulmadığı ve en önemlisi bu mesleğe karşı ilgi ve yeteneklerinin olup olmadığının önemsenmediği anlaşılmaktadır.

4.1.7. İşyerindeki Çalışanların Sayısı

Öğrencilerin ve usta öğreticilerin işyerlerindeki çalışanların sayısına göre dağılımı tablo 4.1.7.1.' de görülmektedir.

Tablo 4.1.7.1. İşyerinde Çalışanların Sayısı

	Öğrenci		Usta Öğretici	
	Sayı	%	Sayı	%
1 – 5 Kişi	79	52.7	33	66.0
6 – 10 Kişi	45	30.0	11	22.0
11 – 20 Kişi	23	15.3	4	8.0
20 den çok	3	2.0	2	4.0
TOPLAM	150	100.0	50	100.0

$$X^2 = 4.141 \quad P = .247$$

Öğrencilerden 79 kişi (%52.7) usta öğreticilerden 33 kişi (%66.0) işyerlerinde 1 – 5 kişi çalıştığını, yine öğrencilerden 45 kişi (%30.0) usta öğreticilerden 11 kişi (%22.0) 6 – 10 kişi arasında olduğunu söylemişlerdir.

Öğrenci ve usta öğreticilerin işyerinde çalışanların sayısı hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan X^2 testi sonuçlarına göre verilen cevaplar arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

Anket uygulamaları öğrencilerin çalıştığı işyerlerinden seçildiği için cevapların benzeştiği görülmektedir. Genelde öğrencilerin çalıştıkları iş yerlerini küçük işletmeler olarak tanımlayabiliriz.

4.1.8. İşyerinin Isınma Durumu

Öğrenci, öğretmen ve usta öğreticilerin işyerinin ısınma durumuna göre dağılımı tablo 4.1.8.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.1.8.1. İşyerinin Isınma Durumu

	Öğrenci		Öğretmen		Usta Öğretici	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Soba (Sıvı-Yağ)	40	26.7	1	5.0	20	40.0
Soba (Odun-Kömür)	12	8.0	1	5.0	16	32.0
Kalorifer	16	10.7	3	15.0	4	8.0
Elektrik	46	30.7	6	30.0	9	18.0
Isıtılmıyor	36	24.0	9	45.0	1	2.0
Toplam	150	100.0	20	100.0	50	100.0

$$X^2 = 44.308 \quad P = .000$$

Tablo 4.1.8.1 ' de görüldüğü gibi öğrencilerden 40 kişi (%26.7), öğretmenlerden 1 kişi (%5.0) ve usta öğreticilerden 20 kişi (%40.0) soba (sıvı – yağ) ile ; öğrencilerden 46 kişi (%30.7), öğretmenlerden 6 kişi (%30.0) ve usta öğreticilerden 9 kişi (%18.0) elektrik ile ısıtıldığını söylerken öğrencilerden 36

kişi (%24.0), öğretmenlerden 9 kişi (%45.0) ve usta öğreticilerden 1 kişi (%2.0) ısıtılmadığını söylemişlerdir.

İşyerinin ısıtılması hakkında öğrenci, öğretmen ve usta öğreticilerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan X^2 testinde verilen cevaplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Öğrenciler ve usta öğreticiler işyerinin ısıtıldığını söylerken öğretmenler ısıtılmadığını söylemektedirler. Öğretmenler işyerinin tekniğine uygun olarak tamamının ısıtılıp ısıtılmadığına baktıkları için farklılık oluşmuştur.

4.1.9. İşyerinin Havalandırılması Durumu

Öğrenci, öğretmen ve usta öğreticilerin işyerinin havalandırma durumuna göre dağılımı tablo 4.1.8.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.1.9.1. İşyerinin Havalandırma Durumu

	Öğrenci		Öğretmen		Usta Öğretici	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Aspiratör	35	23.3	2	10.0	13	26.0
Tavan Boşluğu	21	14.0	5	25.0	6	12.0
Klima	50	33.3	3	15.0	10	20.0
Havalandırma Tertibatı yok	44	29.4	10	50.0	21	42.0
TOPLAM	150	100.0	20	100.0	50	100.0

$$X^2 = 10.596 \quad P = .102$$

Tablo 4.1.9.1. ' de görüldüğü gibi öğretmenlerden 10 kişi (%50.0), öğrencilerden 44 kişi (%29.4) ve usta öğreticilerden 21 kişi (%42.0) işyerlerinde havalandırma tesisatının olmadığını söylemektedirler. Öğrencilerden 50 kişi

(%33.3), öğretmenlerden 3 kişi (%15.0) ve usta öğreticilerden 10 kişi (% 20.0) klima ile işyerinin havalandırıldığını söylemektedirler.

Öğrenci, öğretmen ve usta öğreticilerin işyerlerinin havalandırılması ile ilgili görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı belirlemek amacıyla yapılan X^2 testi sonuçlarına göre verilen cevaplar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Oto motor tamirciliği meslek dalındaki işyerlerinde havalandırma tertibatının genelde olmadığı bayan berberliği meslek dalında havalandırma tertibatının daha çok olduğu söylenebilir

4.1.10. İşyerindeki Gürültü Durumu

Öğrenci, öğretmen ve usta öğreticilerden işyerindeki gürültü durumuna göre dağılımı tablo 4.1.10.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.1.10.1. İşyerindeki Gürültü Durumu

	Öğrenci		Öğretmen		Usta Öğretici	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Yapılan işlerden dolayı fazla gürültü var	26	17.3	9	45.0	11	22.0
Çalışan makinelerin gürültüsü var	102	68.0	6	30.0	24	48.0
Çevreden gelen gürültü var	22	14.7	5	25.0	15	30.0
TOPLAM	150	100.0	20	100.0	50	100.0

$$X^2 = 17.318 \quad P = .002$$

Tablo 4.1.10.1.' de görüldüğü gibi öğrencilerden 102 kişi (%68.0), öğretmenlerden 6 kişi (%30.0) ve usta öğreticilerden 24 kişi (%48.0) çalışan makinelerin gürültüsü olduğunu söylerken öğretmenlerden 9 kişi (%45.0) yapılan işlerden dolayı fazla gürültü var demektedirler.

Öğrenci öğretmen ve usta öğreticilerin işyerlerindeki gürültü durumu hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan X^2 testinde öğrenci, öğretmen ve usta öğreticilerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Öğrenci ve usta öğretmenler yaptıkları işlerden doğan gürültüyü üretimin bir parçası saydıklarından kanıksadıkları görülmektedir. İşyerlerinin konum itibariyle çevreden gelen gürültüye açık olduğu görülmektedir. İşyerlerindeki makine ve araçların gürültüyü arttırdığı söylenebilir.

Aynı işyerini paylaşan öğrenci ve usta öğretmenlerin cevapları birbirine benzeşirken öğretmenlerin cevapları farklılık göstermektedir. İşyerindeki ortama alışık olan öğrenci ve usta öğretmenler öğretmenlerden farklı olarak değerlendirdikleri için öğrencilerin ve usta öğretmenlerin gürültü kavramına bakış açılarının farklılığı iki grup arasında anlamlı farklılığın kaynağı olarak görülmektedir.

4.1.11. İşyerinde Can Güvenliğini Tehdit Eden Makinelerin Varlığı

Öğrenci, öğretmen ve usta öğretmenlerin işyerlerinde can güvenliği için tehlikeli makine var mı sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.1.11.1.' de görülmektedir.

Tablo 4.1.11.1. İşyerinde Can Güvenliği İçin Tehlikeli Makinelerin Durumu

	Öğrenci		Öğretmen		Usta Öğretici	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Evet	48	32.0	7	35.0	9	18.0
Hayır	80	53.3	1	5.0	27	54.0
Kısmen	72	14.7	12	60.0	14	28.0
TOPLAM	150	100.0	20	100.0	50	100.0

$$X^2=29,262 \quad P = .000$$

Tablo 4.1.11.1.' de görüldüğü gibi öğrencilerden 80 kişi (%53.3) usta öğreticilerden 27 kişi (%54.0) işyerinde can güvenliği için tehlikeli makine olmadığını söylemektedir. Öğretmenlerden 12 kişi (%60.0) tehlikeli makinelerin kısmen var olduğunu söylemektedir.

Öğrenci, öğretmen ve usta öğreticilerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan X^2 testi sonuçlarına göre verilen cevaplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Tablo 4.1.11.1.' de görüldüğü gibi öğrenci ve usta öğreticilerin cevapları birbiriyle benzeşirken bu görüşün öğretmenlerden farklı olduğu görülmektedir.

Öğrenciler ve usta öğreticiler işyerindeki kullandıkları makinelerin tehlikeleri konusunda duyarsız kalmaları yada yeterince bilmedikleri söylenebilir.

4.1.12. İşyerinde Tehlikeli Maddelerin Varlığı

Öğrenci, öğretmen ve usta öğreticilerin işyerlerinde tehlikeli maddeler var mı sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.1.12.1.' de görülmektedir.

Tablo 4.1.12.1. İşyerinde Tehlikeli Maddelerin Varlığı

	Öğrenci		Öğretmen		Usta Öğretici	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Evet	95	63.3	17	85.0	31	62.0
Hayır	42	28.0	2	10.0	12	24.0
Fikri yok	13	8.7	1	5.0	7	14.0
TOPLAM	150	100.0	20	100.0	50	100.0

$$X^2=5.258 \quad P = .262$$

Tablo 4.1.12.1.' de görüldüğü gibi öğrencilerden 95 kişi (%63.3) öğretmenlerden 17 kişi (%85.0) ve usta öğreticilerden 31 kişi (%62.0) işyerinde tehlikeli maddelerin olduğunu söylemişlerdir.

Öğrenci, öğretmen ve usta öğreticilerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının belirlenmesi için yapılan X^2 testi sonuçlarına göre anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

Öğrenci, öğretmen ve usta öğreticilerin işyerinde kullanılan ya da bulundurulmuş maddelerin tehlikeleri konusunda bir birlerine benzer fikirler ortaya koymuşlardır. Sonuç olarak işyerlerinde tehlikeli maddelerin var olduğu söylenebilir

4.1.13. İşyerindeki Tehlikeli Maddelere Karşı Önlem Alınması Hakkındaki Görüşler

Öğrenci, öğretmen ve usta öğreticilerin tehlikeli maddelere karşı önlem alınıyor mu sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.1.13.1.' de görülmektedir.

Tablo 4.1.13.1. İşyerinde Tehlikeli Maddelere Karşı Önlem Alınması

	Öğrenci		Öğretmen		Usta Öğreti	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Evet	93	62.0	7	35.0	25	50.0
Hayır	29	19.3	11	55.0	17	34.0
Fikri yok	28	18.7	2	10.0	8	16.0
TOPLAM	150	100.0	20	100.0	50	100.0

$$X^2=13,921 \quad P = .008$$

Tablo 4.1.13.1.' de görüldüğü gibi öğrencilerden 93 kişi (%62.0) ve usta öğreticilerden 25 kişi (%50.0) işyerinde tehlikeli maddelere karşı önlem

alındığını söylemişlerdir. Öğretmenlerden 11 kişi (%55.0) önlem alınmadığını söylerken 7 kişi (%35.0) önlem alınıyor demişlerdir.

Öğrenci öğretmen ve usta öğreticilerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının belirlenmesi için yapılan X^2 testi sonuçlarına göre verilen cevaplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Tehlikeli maddelere karşı alınacak önlemler konusunda öğretmenlerin işyerlerinde kurallara uygun yeterli önlem alınmadığı konusundaki cevaplarının farklı oluşuna bakıldığında öğrenci ve usta öğreticilerin kurallara uygun olarak alınacak güvenlik önlemleri konusunda yeterince bilgi sahibi olmadıkları ortaya çıkmaktadır.

4.1.14. İşyerinde İş Kazalarına Karşı Önlem Alınması Hakkındaki Görüşler

Öğrenci, öğretmen ve usta eğitimcilerin işyerlerinde iş kazalarına karşı önlem alınıyor mu sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.1.14.1.' de görülmektedir.

Tablo 4.1.14.1. İş Kazalarına Karşı Önlem Alınma Durumu

	Öğrenci		Öğretmen		Usta Öğretici	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Evet	102	68.0	6	30.0	15	30.0
Hayır	31	20.7	10	50.0	10	30.0
Kısmen	0	0.0	1	5.0	17	34.0
Fikri yok	17	11.3	3	15.0	8	16.0
TOPLAM	150	100.0	20	100.0	50	100.0

$X^2=73,146$

$P=.000$

Tablo 4.1.14.1.' de görüldüğü gibi Öğrencilerden 102 kişi (%68), öğretmenlerden 6 kişi (%30.0) ve usta öğreticilerden 15 kişi (%30.0) iş

kazalarına karşı önlem alındığını, öğretmenlerden 10 kişi (%50) hayır, usta öğreticilerden 17 kişi (% 34) kısmen cevaplarını verdikleri görülmektedir.

Öğrenci öğretmen ve usta öğreticilerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının belirlenmesi için yapılan X^2 testi sonuçlarına göre verilen cevaplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

İş kazalarına karşı alınacak önlemler konusunda öğrencilerin öğretmenler ve usta öğreticiler kadar bilgili olmadıkları görülmektedir. İşyerlerinde yeterli düzeyde önlem alınmadığı söylenebilir.

4.1.15. Öğrencilerin İş Kazası Geçirme Oranı

Öğrencilerin iş kazası geçirdiniz mi sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.1.15.1.' de görülmektedir.

Tablo 4.1.15.1. İş Kazası Geçirme Durumu

	Sayı	%
Evet	47	31.3
Hayır	103	68.7
TOPLAM	150	100.0

Tablo 4.1.15.1.' de görüldüğü gibi öğrencilerden 47 kişi (%31.3) iş kazası geçirdiği görülmektedir.

Tablo 4.1.14.1.' de iş kazalarına karşı yeterli önlemlerin alındığını belirten öğrencilerin yaklaşık 1/3 ünün iş kazası yaptığını göre yeterli önlemlerin alınmadığı yada öğrencilerin güvenlik kurallarına uymadığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

4.1.16. İşyerinde Yangın Tehlikesine Karşı Önlem Alınması Hakkındaki

Görüşler

Öğrenci, öğretmen ve usta eğitimcilerin işyerlerinde iş yerinde yangın tehlikesine karşı önlem alınıyor mu sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.1.16.1.' de görülmektedir.

Tablo 4.1.16.1. Yangın Tehlikesine Karşı Önlem Alınması Durumu

	Öğrenci		Öğretmen		Usta Öğretici	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Evet	89	59.3	9	45.0	22	44.0
Hayır	39	26.0	9	45.0	20	40.0
Kısmen	0	0.0	1	5.0	4	8.0
Fikri yok	22	14.7	1	5.0	4	8.0
TOPLAM	150	100.0	20	100.0	50	100.0

$X^2=19,361$

$P=.004$

Tablo 4.1.16.1.' de görüldüğü gibi öğrencilerden 89 kişi (%59.3), öğretmenlerden 9 kişi (%45.0) ve usta öğreticilerden 22 kişi (%44.0) yangın tehlikesine karşı önlem alındığını söylemişlerdir. öğretmenlerden 9 kişi (%45.0), usta öğreticilerden 20 kişi (%40.0) ve öğrencilerden 39 kişi (%26.0) önlem alınmadığını belirtmişlerdir.

Öğrenci öğretmen ve usta öğreticilerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının belirlenmesi için yapılan X^2 testi sonuçlarına göre verilen cevaplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin ve usta öğreticilerin verdikleri cevaplarda birbirine yakın sonuçlar elde edilirken öğrencilerin ve bir kısmının, yangın tehlikesine karşı nasıl önlem alınacağı konusunda, yeterli bilgi sahibi olmadıkları söylenebilir.

4.1.17. İşyerinde Kişisel Güvenlik Araçlarının Kullanılması Yada Kullanılmaması Hakkındaki Görüşler

Öğrencilerin ve öğretmenlerin işyerindeki kişisel güvenlik araçlarının olup olmadığı ve bu araçların kullanılıp kullanılmadığı sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.1.17.1.' görülmektedir

Tablo 4.1.17.1. İş Yerinde Güvenlik Araçlarının Kullanılması

	Öğrenci		Öğretmen	
	Sayı	%	Sayı	%
Yok	90	60.0	10	50.0
Var, kullanmıyorum	17	11.3	8	40.0
Var, kullanıyorum	43	28.7	2	10.0
TOPLAM	150	100.0	20	100.0

$$X^2=12,484 \quad P=.002$$

Tablo 4.1.17.1.' de görüldüğü gibi öğrencilerden 90 kişi (%60.0) ve öğretmenlerden 10 kişi (%50.0) kişisel güvenlik araçlarının olmadığını söylemişlerdir. Öğrencilerden 17 kişi (% 11.3) öğretmenlerden 8 kişi (%40.0) var olan güvenlik araçlarını kullanmadığını belirtmişlerdir. Öğrencilerden 43 kişi (%28.7) var olan güvenlik araçlarını kullandığını belirtmişlerdir.

Öğrenci ve öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için yapılan X^2 testi sonuçlarına göre verilen cevaplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Verilen cevaplardan işyerlerinde kişisel güvenlik araçlarının genelde bulunmadığı anlaşılmaktadır. Var olan kişisel güvenlik araçlarını kullanan öğrencilerin az sayıda olduğu anlaşılmaktadır. Tablo 4.1.15.1.' de görüldüğü gibi iş kazası geçiren öğrencilerin 1/3 oranında sonucunda olması öğrencilerin güvenli çalışma kurallarına duyarlı kaldıkları söylenebilir.

4.1.18. Günlük Çalışma Saatleri Hakkındaki Görüşler

Öğrenci ve usta eğitimcilerin işyerlerinde iş yerindeki günlük ortalama çalışma saatleri sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.1.18.1.' de görülmektedir.

Tablo 4.1.18.1. İşyerindeki Günlük Çalışma Saatleri

	Öğrenci		Usta Öğretici	
	Sayı	%	Sayı	%
8 Saatten az	5	3.3	0	0.0
8 – 10 saat	23	15.3	16	32.0
10 – 12 saat	73	48.7	23	46.0
12 saatten fazla	49	32.7	11	22.0
TOPLAM	150	100.0	50	100.0

$X^2=8,486$ $P= .037$

Tablo 4.1.18.1.' de görüldüğü öğrencilerden 73 kişi (%48.7) 10 – 12 saat çalışıldığını usta öğretmenlerden ise 23 kişi (%46) 10 – 12 saat çalışıldığını belirtmişlerdir. Öğrencilerden 49 kişi (%32.7) 12 saatten daha fazla çalıştığını söylerken usta öğretmenlerden de bu sayının 11 kişi (%22) olduğu görülmektedir.

Öğrenci ve usta öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının belirlenmesi için yapılan X^2 testi sonuçlarına göre verilen cevaplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Genelde işyerlerinde sürekli belirli bir saate kadar çalışmadığı gün ışığına göre çalışıldığı için çalışma saatleri konusunda farklı görüşler ortaya çıkmaktadır. Yazın günlerin uzun olduğu dönemde daha uzun süreli çalışıldığı söylenmektedir. Öğrencilerin ortalama çalışma saatlerinin günde 10 saatten daha çok olduğu bazı durumlarda 14 – 15 saate kadar çalışıldığı söylenebilir.

4.1.19. Öğrencilerin İşyerinde Meslekleri Dışındaki İşlerde Çalışma

Durumu

Öğrenci ve öğretmenin işyerlerinde meslekleri dışında başka işlerde çalıştırılıp çalıştırılmadığı sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.1.19.1.' de görülmektedir. Öğrencilerin işyerlerinde, Çıraklık eğitimi merkezlerinde eğitimini aldıkları meslekleri dışında herhangi bir işte çalışıp çalışmadıkları konusunda öğrenci ve öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda açıklanmaya çalışılacaktır.

Tablo 4.1.19.1. İşyerinde Başka İşlerde Çalışma Durumu

	Öğrenci		Öğretmen	
	Sayı	%	Sayı	%
Evet	16	10.7	11	55.0
Hayır	113	75.3	8	40.0
Ara sıra	21	14.0	1	5.0
TOPLAM	150	100.0	20	100.0

$X^2=26,038$ $P= .000$

Tablo 4.1.19.1.' de görüldüğü öğrencilerden 113 kişi (%75.3) öğretmenlerden ise 8 kişi (%40.0) çıraklık sözleşmesi hükümlerine göre eğitim aldıkları meslek dalları dışında işyerinde getir götür işleri dahil olmak üzere farklı işlerde çalışmadıklarını söylemektedirler. Öğretmenlerden ise 11 kişi (%55) başka işlerde çalışıldığını söylemektedirler.

Öğrenci ve öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının belirlenmesi için yapılan X^2 testi sonuçlarına göre verilen cevaplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Çıraklar işyerinde yapılan bütün işleri kendi meslekleri ile ilgili kabul ettiklerinden başka işlerde çalışmadıkları yönünde düşüncelerini belirtmelerine rağmen mesleğe ilk başladıklarında getir götür işleri gibi başka işlerde çalıştıkları görülmektedir.

4.1.20. Öğrencilere İşyeri Tarafından Uygun İş Elbisesi Verilmesi

Hakkındaki Görüşler

Öğrenci ve öğretmenin işyerleri tarafından uygun iş elbisesi veriliyor mu sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.1.20.1.' de görülmektedir.

Tablo 4.1.20.1. İşyeri Tarafından İş Elbisesinin Verilmesi Durumu

	Öğrenci		Öğretmen	
	Sayı	%	Sayı	%
Evet	35	23.3	1	5.0
Hayır	115	76.7	18	90.0
Kısmen	0	0.0	1	5.0
TOPLAM	150	100.0	20	100.0

$X^2=10,702$ $P= .005$

Tablo 4.1.20.1.' de görüldüğü gibi öğrencilerden 115 kişi (%76.7), öğretmenlerden ise 18 kişi (%90) iş elbiselerinin işyeri tarafından karşılanmadığını belirtmişlerdir. Öğrencilerden 35 kişi (%23.3) iş elbiselerinin işyeri tarafından karşılandığı cevabını vermişlerdir.

Öğrenci ve öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının belirlenmesi için yapılan X^2 testi sonuçlarına göre verilen cevaplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Oto motor tamirciliği meslek dalında yetkili servislerde işçilere iş elbisesi verilmektedir. Anket katılan öğrenciler içerisinde bu servislerden gelen öğrencilerin cevapları evet oranını artırırken öğretmenlerin koordinatörlük yaptıkları bütün işyerlerini düşünerek genel anlamda cevap vermelerinin hayır oranını arttırdığı söylenebilir.

4.1.21. Öğrencilerin Ağır İşlerde Çalışmaları Hakkındaki Görüşler

Öğrenci ve öğretmenin işyerinde ağır işlerde çalışılıyor mu sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.1.21.1.' de görülmektedir.

Tablo 4.1.21.1. Çırakların İşyerinde Ağır İşlerde Çalışma Durumu

	Öğrenci		Öğretmen	
	Sayı	%	Sayı	%
Evet	44	29.3	6	30.0
Hayır	106	70.7	4	20.0
Kısmen	0	0.0	10	50.0
TOPLAM	150	100.0	20	100.0

$X^2=82.004$ $P= .000$

Tablo 4.1.21.1.' de görüldüğü gibi öğrencilerden 106 kişi (%70.7) hayır derken öğretmenlerden 10 kişi (%50) kısmen cevabını işaretlemişlerdir.

Öğrenci ve öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının belirlenmesi için yapılan X^2 testi sonuçlarına göre verilen cevaplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin işyerlerinde yapılan bütün işleri yapmaları gerektiği ve bunların ağır işler olup olmadığını düşünmedikleri, bedenen ağır sayılabilecek işlerin mesleklerinin bir parçası olduğunu düşündükleri söylenebilir.

4.1.22. Öğrencilerin Yaptıkları İş Nasıl Buldukları Hakkındaki Görüşleri

Ankete katılan öğrencilerin işinizi nasıl buluyorsunuz sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.1.22.1.' de görülmektedir

Tablo 4.1.22. Çırakların İşlerine Bakış Durumu

	Sayı	%
Sıkıcı	1	0.7
Monoton	4	2.6
Yorucu	33	22.0
Zevkli	112	74.7
TOPLAM	150	100.0

Tablo 4.1.22.1.' de görüldüğü gibi işinizi nasıl buluyorsunuz sorusuna öğrencilerin 33' ü (%22.0) yorucu, 112' si (%74.7) zevkli bulduğunu söylemektedir. Genel olarak öğrencilerin mesleklerini sevdiğini, zevkle çalıştıklarını yada benimsedikleri söylenebilir.

4.1.23. Öğrencilerin İşyerine Ulaşım Biçimi

Öğrencilerin işyerine nasıl gidiyorsunuz sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.1.23.1.' de görülmektedir.

Tablo 4.1.23.1. Öğrencilerin İşyerine Ulaşım Biçimi

	Sayı	%
Servisle	3	2.0
Yürüyerek	52	34.7
Toplu taşıma ile	95	63.3
TOPLAM	150	100.0

Tablo 4.1.23.1.' de görüldüğü gibi işyerinize nasıl gidiyorsunuz sorusuna öğrencilerden 52 kişi (%34.7) yürüyerek gittiğini söylemektedir. Bu öğrencilerin evlerinin işyerlerine yakın olması nedeniyle yürüdükleri anlaşılmaktadır. Öğrencilerin 95' i %63.3 ü toplu taşıma araçları ile işyerlerine gittiklerini söylemektedirler.

4.1.24. Ulaşım Giderlerinin İşyeri Tarafından Karşılanması Hakkındaki Öğrenci Görüşleri

Öğrencilerin yol parasını işyeri karşılıyor mu sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.1.24.1.' de görülmektedir.

Tablo 4.1.24.1. Yol Parasını İşyerinin Karşılama Durumu

	Sayı	%
Evet	14	9.3
Hayır	136	90.7
TOPLAM	150	100.0

Tablo 4.1.24.1.' de görüldüğü öğrencilerden 14' ü (%9.3) yol parasını işyerinin karşıladığını, geriye kalan 136 öğrenci (%90.7) yol parasının kendisi tarafından karşılandığını söylemektedirler. Öğrenciler aldıkları ücretlerinin bir kısmını ulaşım masrafı olarak harcamaktadırlar.

4.1.25. Haftalık Ücret Durumu

Öğrencilerin ne kadar haftalık ücret alıyorsunuz soruna verdikleri cevaplar tablo 4.1.25.1.' de görülmektedir.

Tablo 4.1.25.1. Öğrencilerin Haftalık Ücretleri

	Sayı	%
1.000.000 – 3.000.000 arası	42	28.0
3.000.001 – 5.000.000 arası	70	46.7
5.000.001 – 8.000.000 arası	35	23.3
8.000.000 dan çok	3	2.0
TOPLAM	150	100.0

Tablo 4.1.25.1. de görüldüğü gibi öğrencilerin ne kadar haftalık alıyorsunuz sorusuna, öğrencilerden 70' i (%46.7) 3.000.001 – 5.000.000 TL arasında ücret aldıkları görülüyor.

Çıraklık sözleşmesinde çırak ücretlerinin asgari ücretin %33' den az olamayacağı (3308 S.K. Madde 25) çırağın çalışma süresi düşünülerek her yıl bu oranın artırılması gerekmektedir.

Ankete katılan öğrencilerin 75 ' inin son sınıf öğrencisi olduğu düşünüldüğünde öğrencilerin aldıkları ücretin az olduğu anlaşılmaktadır.

Çıraklık sözleşmesinde çıraklığa yeni başlayan öğrencinin ücretinin yasal olarak en az olması gereken rakamı belirlenirken, daha sonraki yıllar için belli bir yüzde ya da artış belirlenmemiştir. Anket uygulamasının yapıldığı dönemdeki asgari ücret miktarının aylık 48.000.000. TL. olduğu göz önüne alındığında 42 öğrencinin asgari ücretin altında ücret aldıkları görülmektedir.

4.1.26. İşyeri Çalışma Şartlarının Öğrencilerin Bedensel Gelişimine Etkisi

Ankete katılan öğretmenlerin, işyerindeki çalışma şartları çırağın bedensel gelişimini etkiliyor mu sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.1.26.1' de görülmektedir.

Tablo 4.1.26.1. Çalışma Şartlarının Çırağın Bedensel Gelişimine Etkisi

	Sayı	%
Evet	20	100.0
Hayır	0	0.0
Fikri yok	0	0.0
TOPLAM	20	100.0

Tablo 4.1.26.1.' de görüldüğü gibi, işyerinde ki çalışma şartlarının çırağın bedensel gelişimini etkiliyor mu sorusuna öğretmenlerin hepsi evet cevabını vermişlerdir. İşyerindeki ağır çalışma şartları, yeterince dinlenememe gibi nedenlerden dolayı çırağın bedensel gelişimini olumsuz olarak etkilediği belirtmişlerdir.

4.1.27. İşyerinde Ustalık Belgesi ile Çalışanlar

Usta öğreticiler işyerinde sizden başka ustalık belgesi olan kaç kişi çalışmaktadır sorusuna verilen cevaplar tablo 4.1.27.1.' de görülmektedir.

Tablo 4.1.27.1. İşyerinde Ustalık Belgesi Olan Kaç Kişi Çalışmaktadır

	Sayı	%
Yok	33	66.0
1 Kişi	13	26.0
2 Kişi	3	6.0
3 Kişi	1	2.0
TOPLAM	50	100.0

Tablo 4.1.27.1.' de işyerlerinde işveren (Usta Öğretici) dışında ustalık belgesi olan kaç kişinin çalıştığı sorusuna 33 kişi (%66) Ustalık belgeli çalışan olmadığı, 13 kişi ise (%26.0) 1 kişi çalıştığını söylemişlerdir.

Bu tablo göz önüne alındığında çırakların çok büyük bir kısmının küçük işyerlerinde çalıştıkları anlaşılmaktadır. Tablo 4.1.29.1.' de görüldüğü gibi 3 ve daha fazla çırak çalıştıran işyerlerinin toplam içinde % 34 olduğu görülmektedir. İşyerlerindeki usta öğretici sayısına bakıldığında usta öğreticilik belgesi 1 yada 2 kişi olan işyerlerinin % 92 oranında olduğu görülmektedir. Buna göre çırakların işyerindeki pratik eğitimlerini yaptıracak olan usta öğretici sayılarının yetersiz olduğu söylenebilir.

4.1.28. İşyerinde Kalfalık Belgesi ile Çalışanlar

Ankete katılan usta öğreticilere işyerinde kalfalık belgesi olan kaç kişi çalışmaktadır sorusuna verilen cevaplar tablo 4.1.28.1.' de görülmektedir.

Tablo 4.1.28.1. İşyerinde Kalfalık Belgesine Sahip Olan Çalışan Durumu

	Sayı	%
Yok	13	26.0
1 Kişi	17	34.0
2 Kişi	14	28.0
3 Kişi	6	12.0
TOPLAM	50	100.0

Tablo 4.1.28.1.' de işyerlerinde kalfalık belgesi olan kaç kişinin çalıştığı sorusuna 13 kişi (%26) olmadığını, 17 kişi (%34) bir kişi olduğunu, 14 Kişi ise (%28) iki kişinin çalıştığını söylemişlerdir. Öğrencilerin çalıştıkları işyerlerinin tablo 4.1.29.1.' de açıklandığı gibi küçük işletmeler olduğu söylenebilir. Bu küçük işletmelerde kalfalık belgesi almış olan kişilerin sigorta primlerinin işveren tarafından ödenmesi işletmelerin kalfalık belgesi almış kişi yerine, çıraklık eğitimine giden çırakları çalıştırmaya özen gösterdikleri söylenebilir.

4.1.29. Çıraklık Eğitimi Merkezine Devam Eden Çıraklar

Usta öğreticilere işyerinde çıraklık eğitimi merkezine devam eden çırak sayısı kaç kişi sorusuna verilen cevaplar tablo 4.1.29.1.' de görülmektedir.

Tablo 4.1.29.1. Çıraklık Eğitimi Merkezine Devam Eden Çırak Sayısı

	Sayı	%
1 Kişi	31	62.0
2 Kişi	6	12.0
3 Kişi	6	12.0
5 Kişi	2	4.0
6 Kişi	1	2.0
7 Kişi	1	2.0
8 Kişi	1	2.0
9 Kişi	1	2.0
10 Kişi	1	2.0
TOPLAM	150	100.0

Tablo 4.1.29.1.' de İşyerlerindeki Çıraklık Eğitimi Merkezine devam eden çırak sayıları görülmektedir. Verilen cevaplara göre işyerlerindeki çırak sayısı genelde 1 kişi (31 kişi %62) olarak belirtilmiştir. Buradan da bu işyerlerinin küçük işletmeler olduğu anlaşılmaktadır. Çırakların büyük kısmının işyerlerinden okula giden tek çırak oldukları görülmektedir.

4.1.30. İşyerindeki Çırakların Fazla Mesai Durumu

Usta öğreticilerin işyerindeki çırakların fazla mesai yapıp yapmadıkları hakkındaki soruya verdikleri cevaplar tablo 4.1.30.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.1.30.1. Çırakların İşyerlerinde Fazla Mesai Çalışma Durumları

	Sayı	%
Evet	6	12.0
Hayır	16	32.0
Ara sıra	17	34.0
Sık sık	11	22.0
TOPLAM	50	100.0

Tablo 4.1.30.1.' de görüldüğü gibi ustalar, çırakların işyerinde fazla mesai yapıyorlar mı sorusuna 6 kişi (%12) "evet", 16 kişi(%32) "hayır", 17 kişi(%34) "ara sıra" ve 11 kişi (%22) "sık sık" cevabını vermişlerdir. Verilen cevaplardan çırakların bir kısmının fazla mesai yaptıkları anlaşılmaktadır. Günde ortalama 10 – 12 saat çalışan çırakların birkaç saat daha fazla mesai yapmalarının çırak öğrencilerin bedensel gelişimine olumsuz etki yaptığı öğrencilerin yeterince dinlenmeden ertesi gün tekrar çalıştıkları bu durumun iş güvenliği açısından sakıncalı olduğu söylenebilir.

4.1.31. Çırakların Okuldan Çıktıktan Sonra İşyerine Gelmeleri Hakkında

Usta Öğretici Görüşleri

Usta öğretmenlerin çırakların okuldan çıktıktan sonra işyerine tekrar gelmelerini isteyip istemedikleri sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.1.31.1.' de görülmektedir.

Tablo 4.1.31.1. Usta Öğreticilerin Okul Çıkışı Çırakları İşyerinde Çalıştırma İsteği

	Sayı	%
Evet	29	58.0
Hayır	8	16.0
Ara sıra	13	26.0
TOPLAM	150	100.0

Tablo 4.1.31.1.' de görüldüğü gibi usta öğretmenlerden 29 kişi (%58) çırağın okul çıkışı işyerine tekrar gelmelerini isterken, 13 kişi (%26) ara sıra istemektedirler. Yalnızca 8 kişi (%16) hayır cevabını vermişlerdir. Buradan anlaşılacağı üzere usta öğretmenler çırakların okul çıkışı işyerine gelerek çalışmalarını istedikleri söylenebilir.

4.2. Eğitime Bakış

Bu bölümde daha çok öğretmenlerin gözlemlerine dayanan sorular ile Öğrenci, öğretmen ve usta öğreticilerin iş yerindeki eğitim hakkındaki görüşlerine başvurulmuştur.

4.2.1. Temel Eğitimini Bitirmemiş Yada Temel Eğitime Hiç Gitmemiş

Çıraklar

Öğrenci, öğretmen ve usta öğreticilerin işyerlerinde temel eğitime hiç gitmemiş yada temel eğitimini tamamlamamış çırak olup olmadığı sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.2.1.1.' de görülmektedir.

Tablo 4.2.1.1. Temel Eğitimi Bitirmemiş yada Temel Eğitime Hiç Gitmemiş Çırakların Çalışma Durumu

	Öğrenci		Öğretmen		Usta Öğretici	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Evet	27	18.0	13	65.0	13	26.0
Hayır	123	82.0	7	35.0	37	74.0
TOPLAM	150	100.0	20	100.0	50	100.0

$X^2=22,514$

$P= .000$

Tablo 4.2.1.1.' de İşyerlerinde temel eğitim almamış yada bitirememiş çırak olup olmadığı sorusuna öğretmenlerden 13 kişi (%65) evet derken öğrencilerden 123 kişi (%82), usta öğreticilerden 37 kişi (%74) hayır cevabını vermektedirler.

Öğrenci, öğretmen ve usta öğreticilerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının belirlenmesi için yapılan X^2 testi sonuçlarına göre verilen cevaplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Öğrenci ve usta öğreticilerin kendi işyerleri ile ilgili cevapları ile öğretmenlerin koordinatörlük çalışmaları sırasında anket uygulanan işyerleri dışında daha geniş bir çevre ile ilgili bilgiye sahip olmaları, cevaplardaki farklılığın oluşmasına yol açmaktadır. Sonuç olarak işyerlerinde ilkokulu bitirmemiş yada okula hiç gitmemiş çırak olduğu görülmektedir. Bu çırakların eğitimden geçirilmeden çalıştıkları söylenebilir.

4.2.2. Çırakların Eğitim Düzeylerinin Mesleğini Öğrenmesine Etkisi

Eğitici ustaların işyerlerinde çalışan çırağın eğitim düzeyinin mesleğini öğrenmesinde etkisi konusunda ne düşünüyorsunuz sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.2.2.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.2.2.1. Çırağın Eğitim Düzeyinin Mesleğini Öğrenmesine Etkisi

	Sayı	%
Etkili buluyorum	25	50.0
Etkisi olmuyor	9	18.0
Kısmen etkili	16	32.0
Toplam	50	100.0

Tablo 4.2.2.1.' de görüldüğü gibi usta öğreticilerin çırakların eğitim düzeylerinin mesleklerini öğrenmelerine etkisi hakkında 25 kişi (%50.0) etkili bulmakta, 16 kişi (%32.0) kısmen etkili bulmaktadır. 9 kişi etkisi olmadığını söylemektedir. Verilen cevaplardan anlaşıldığı üzere öğrencinin eğitim düzeyinin yükselmesi mesleğini öğrenmesine olumlu etki yapmaktadır.

4.2.3. İşyerlerinde Pratik Eğitimin Teorik Eğitime Uygunluğu

Öğretmen ve öğrencilerin çıraklık eğitimi merkezinde verilen teorik eğitimlerine uygun biçimde işyerlerinde pratik eğitim yapılabiliyor mu sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.2.3.1. görüldüğü gibidir.

Tablo 4.2.3.1. İşyerindeki Pratik Eğitim İle Teorik Eğitimin Uygunluğu

	Öğrenci		Öğretmen	
	Sayı	%	Sayı	%
Evet	61	40.7	4	20.0
Kısmen	40	26.7	16	80.0
Hayır	49	32.6	0	0.0
TOPLAM	150	100.0	20	100.0

$X^2=23.743$ $P= .000$

Tablo 4.2.3.1.' de görüldüğü gibi öğrencilerden 61 kişi (%40.7) evet ve 40 kişi (%26.7) kısmen 49 kişi (%32.6) hayır cevabını verirken öğretmenlerden 16 kişi (%80) kısmen cevabını vermiştir.

Öğrenci ve öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının belirlenmesi için yapılan X^2 testi sonuçlarına göre verilen cevaplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

İşyerlerinde yapılan pratik eğitimin, çıraklık eğitimi merkezinde verilen teorik eğitime kısmen paralel olduğu söylenebilir. Bu da öğrencilerin teorik eğitimlerinin, pratik eğitimlerine uygunluğu konusunda objektif düşünmemelerinden kaynaklanmış olabilir.

4.2.4. İşyerindeki Araç ve Gereçlerin Çırakların Pratik Eğitimlerine Uygunluğu

Öğretmenlerin işyerinde kullanılan araç ve gereçlerin çırakların pratik eğitimlerine uygun durumda mı sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.2.4.1.' de görülmektedir.

Tablo 4.2.4.1. İşyerindeki Araç ve Gereçlerin Pratik Eğitime Uygunluğu

	Sayı	%
Evet	9	45.0
Hayır	10	50.0
Kısmen	1	5.0
TOPLAM	20	100.0

Tablo 4.2.4.1.' de görüldüğü gibi öğretmenler işyerindeki araç ve gereçlerin pratik eğitime uygunluğu konusunda 9 kişi (%45) hayır 10 kişi (%50) evet cevabını verdikleri görülmektedir. İşyerlerinin bir kısmının makine, araç ve gereç bakımından pratik eğitime uygun olduğu, bir kısmının ise uygun olmadığı anlaşılmaktadır. Öğrencilerin bir kısmının çalışma ortamının pratik eğitimlerine uygun olmadığı belirlenmiştir.

4.2.5. Çıraklara Verilen Eğitimin Yeterliliği

Öğretmenlerin işyerlerinde verilen pratik eğitimin yeterli olup olmadığı konusundaki görüşleri tablo 4.2.5.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.2.5.1. Verilen Pratik Eğitimin Yeterliliği

	Sayı	%
Evet	1	5.0
Hayır	18	90.0
Fikrim yok	1	5.0
TOPLAM	20	100.0

Tablo 4.2.5.1.' de görüldüğü gibi öğretmenlerden 18 kişi (%90.0) işyerlerinde verilen eğitimin yeterli olmadığını söylemektedirler. İşyerlerinde çıraklar üretimde çalıştıklarından yeterli eğitimi alamadıkları, ucuz işgücü olarak çalıştırdıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 4.2.3.1.' de pratik eğitimle teorik eğitimin kısmen uygun olduğu ve tablo 4.2.4.1.' de iş yerlerindeki araç ve gereçlerin pratik eğitime uygun olmadığı görülmektedir. Bu tablolar göz önüne alındığında iş yerlerindeki pratik eğitiminin yeterli olmadığı söylenebilir.

4.2.6. Çıraklara Ayrı Bir Mesleki Eğitimin Verilmesi Durumu

Usta öğreticilerin işyerinde çıraklarınıza ayrı bir mesleki eğitim veriyor musunuz sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.2.6.1.' de görülmektedir.

Tablo 4.2.6.1. Çıraklara Ayrı Bir Mesleki Eğitimin Verilmesi Durumu

	Sayı	%
Evet	12	24.0
Hayır	38	76.0
TOPLAM	50	100.0

Tablo 4.2.6.1.' de görüldüğü gibi ankete katılan usta öğreticilerden 12 kişi (%24.0) Mesleki eğitim verdiklerini söylerken,38 kişi (%76.0) işyerinde çıraklara ek olarak mesleki eğitim vermediklerini söylemektedirler.

Tablo 4.1.27.1.' de görüldüğü gibi işyerlerinde genelde 1 usta öğretici bulunduğu görülmektedir. Bu kişinin iş yerindeki bütün çalışmaları ve iş yerine ait sorumlulukları yerine getirmesi gerektiğinden çırak öğrencilere ayrı bir mesleki eğitim veremeyeceği söylenebilir.

4.2.7. Çırakların Bir Üst Eğitim Kurumuna Devam Etme İstekleri

Ankete katılan çırakların herhangi bir üst eğitime devam etmek istemisiniz sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.2.7.1.' de görülmektedir.

Tablo 4.2.7.1. Çırakların Bir üst Eğitim Kurumuna Devam Etme İstekleri

	Sayı	%
Evet	106	70.7
Hayır	44	29.3
TOPLAM	150	100.0

Tablo 4.2.7.1.' de görüldüğü gibi öğrencilerden 106 kişi (%70.7) Bir üst eğitime devam etmeyi istediklerini söylemektedirler. Öğrencilerin büyük bir kısmı çeşitli nedenlerden dolayı çalışmak zorunda kaldıklarından eğitimlerine devam edememişlerdir. Çalışan çocukların eğitimlerine devam edebilecekleri ortamın bulunmaması onların bir üst eğitimlerine devam etmelerini engellemektedir.

4.2.8. Öğrencilerin Alacakları Kalfalık Belgesinin Bir Üst Eğitim Kurumuna Geçişte Yararı Hakkında Görüşleri

Çırakların bir üst eğitim kurumuna devam etmek istediklerinde alacakları kalfalık belgesinin yararı hakkındaki görüşleri tablo 4.2.8.1.' de görülmektedir.

Tablo 4.2.8.1. Kalfalık veya Ustalık Belgelerinin Bir Üst Eğitim İçin Sağladığı Yararların Bilinmesi Durumu

	Sayı	%
Bilmiyorum	68	44.0
Evet	73	48.7
Hayır	11	7.3
TOPLAM	150	100.0

Tablo 4.2.8.1.' de görüldüğü gibi ankete katılan öğrencilerden 68 kişi (%44.0) bilgileri olmadığını, 73 kişi (%48.7) kalfalık yada ustalık belgelerinin yararı olduğunu söylerken, 11 kişinin yararı olmadığı cevabını verdikleri görülmektedir. Ankete katılan öğrencilerin yaklaşık yarısının dikey yada yatay geçişler hakkında bilgisinin olmadığı anlaşılmaktadır.

4.2.9. Çırakların Çıraklık Eğitimi Merkezlerinde Psikolojik Danışma ve Rehberlik Birimi Hakkındaki Görüşleri

Öğrencilerin çıraklık eğitimi merkezlerinde Psikolojik Danışma ve Rehberlik Birimlerinin olmasını ister misiniz sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.2.9.1.' de görülmektedir.

Tablo 4.2.9.1. Çıraklık Eğitimi Merkezlerinde Psikolojik Danışma ve Rehberlik Birimi Hakkında Öğrenci Görüşleri

	Sayı	%
Evet	103	68.7
Hayır	12	8.0
Fikri yok	35	23.3
TOPLAM	150	100.0

Tablo 4.2.9.1.' de görüldüğü gibi Öğrencilerden 103 kişi (%68.7) psikolojik rehberlik ve danışma birimlerinin kurulmasını isterken 12 kişi (%8.0) hayır, 35

kişi (%23.3) bir fikrinin olmadığını söylemişlerdir. Öğrencilerin çıraklık eğitimi merkezlerinde psikolojik danışma ve rehberlik birimlerinin kurulmasını istedikleri görülmektedir. Bu birimler öncelikle öğrencilerin meslek seçiminde doğru karar vermelerini, bir üst eğitime devam etme isteklerinde yol gösterici, okul işyeri ve çırak arasındaki işbirliğinin gelişmesine katkıda bulunacaktır.

4.2.10. Öğretmenlerin Çıraklık Eğitimi İle İlgili Hizmet İçi Eğitim Kurslarına Katılmaları Hakkındaki Görüşleri

Öğretmenlerin Çıraklık eğitimi ile ilgili hizmet içi eğitim kurslarına katıldınız mı sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.2.10.1.' de görülmektedir. Bu okullardaki öğretmenlerin örgün mesleki eğitim kurumlarındaki öğretmenlerle aynı okullardan mezun oldukları düşünülürken çıraklık eğitimi ile ilgili detaylı bilgilendirilmeleri için hizmet içi eğitim alıp almadıkları araştırılacaktır.

Tablo 4.2.10.1. Çıraklık Eğitimi ile ilgili, Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Kurslarına Katılma Oranları

	Sayı	%
Evet	3	15.0
Hayır	17	85.0
TOPLAM	150	100.0

Tablo 4.2.10.1. de görüldüğü gibi öğretmenlerin tamamına yakın kısmı (17 kişi %85.0) çıraklık eğitimi ile ilgili hizmet içi eğitim kurslarına katılmadıklarını söyledikleri görülmektedir.

Çıraklık eğitimi merkezlerinde görevlendirilecek öğretmenlerin çıraklık eğitim konusunda kurslara katılımı sağlandığında öğretmenlerin işlerinde daha verimli olacağı düşünülmektedir.

4.2.11. Öğretmenlerin Meslekleri İle İlgili Bilimsel ve Teknolojik Gelişmeleri İzleyebilmeleri Hakkındaki Görüşleri

Öğretmenlerin meslekleri ile ilgili bilimsel ve teknolojik gelişmeleri izleyebilmeleri ile ilgili soruya verdikleri cevaplar tablo 4.2.11.1.' de görülmektedir.

Tablo 4.2.11.1.' Öğretmenlerin Meslekleri ve Alanlarıyla İlgili Bilimsel ve Teknolojik Gelişmeleri İzleyebilmeleri Hakkındaki Görüşleri

	Sayı	%
Evet	1	5.0
Kısmen	15	75.0
Hayır	4	20.0
TOPLAM	20	100.0

Tablo 4.2.11.1.' de görüldüğü gibi Öğretmenlerden 15 kişi (%75.0) meslekleri ve alanları ile ilgili bilimsel ve teknolojik gelişmeleri kısmen izleyebildiklerini söylemektedirler. Çıraklık eğitimi merkezleri eğitim teknolojisi ve öğretim yöntemleri ile teknolojik gelişmeleri yakından takip edip öğrencilere yansıtamadıkları için, sanayinin gerisinde kalmakta ve istenen kalifiye elemanları yetiştirememektedirler.

Çıraklık eğitimi merkezlerinin teknolojik gelişmeleri yakından takip edemedikleri için sanayinin gerisinde kalmakta ve istenen yetişmiş elemanları yetiştirememektedir.

4.2.12. Öğretmenlerin Çıraklık Eğitimi Hakkındaki Düşünceleri

Öğretmenlerin Çıraklık Eğitimi hakkındaki görüşleri şöyle özetlenebilir.

- 1- Çıraklık eğitimi merkezlerinde pratik eğitim yapabilme olanakları yaratılmalıdır.
- 2- Gelişen teknolojinin izlenebilmesi için öğretmenlerin çeşitli kuruluşlarda pratik çalışma yapmaları sağlanmalıdır.
- 3- Yıl içi değerlendirme sınavlarının kalfalık sınavlarına etki yapması sağlanmalıdır.
- 4- Çıraklık sözleşmesinde yazan maddelerin etkili hale getirilmesi için denetimlerin ve yasal yaptırımların oluşturulması.
- 5- İlköğretim okullarının ikinci kademesinde mesleki yönlendirmenin yapılması, meslekleri ve çalışma hayatını tanıttıcı derslerin konulması
- 6- Özellikle çıraklık eğitimi merkezlerindeki kültür dersleri için yetkin öğretmenlerin bulunması
- 7- Çıraklık eğitimi merkezlerinden alınan belgelerin örgün eğitim kurumlarına geçiş şartlarının kolaylaştırılması
- 8- Ders programları yerel olarak sanayinin istekleri doğrultusunda yapılması.

4.2.13. Usta Öğreticilerin Çıraklık Eğitimine Giden Çırakların Başarıları

Hakkındaki Görüşleri

Usta öğreticilerin Çıraklık Eğitimi Merkezine devam eden öğrencilerin işyerindeki başarıları hakkındaki görüşleri tablo 4.2.12.1.' de görülmektedir.

Tablo 4.2.13.1. Çırakların Başarıları Hakkında Usta Öğreticilerin Görüşleri

	Sayı	%
Evet	27	54.0
Hayır	10	20.0
Kısmen	13	26.0
TOPLAM	50	100.0

Tablo 4.2.13.1.' de görüldüğü gibi Çıraklık Eğitimi Merkezine devam eden çırakların işyerinde daha başarılı olduğunu söyleyen ustaların 27 kişi (%54.0) olduğu, etkisinin olmadığını söyleyen ustaların 10 kişi (%20.0) olduğu kısmen etkili olduğunu söyleyenlerin sayısının 13 kişi (%26) olduğu görülmektedir.

Usta öğreticilerin cevaplarına göre çıraklık eğitimi merkezlerinde verilen eğitim çırakların eğitimine olumlu etki ettiği söylenebilir. Tablo 4.2.5.1.' de görüldüğü gibi iş yerlerinde yeterli düzeyde mesleki eğitim verilemediği için bu işlevi üstlenen çıraklık eğitimi merkezlerine gelen çırak öğrencilerin daha başarılı oldukları belirtilmiştir.

4.2.14. Usta Öğreticilerin Çıraklık Eğitimi Merkezinde Açılması Durumunda Meslek Geliştirme Kurslarına Katılım Hakkındaki Görüşleri

Usta öğreticilerin Çıraklık Eğitimi Merkezinde açılması durumunda mesleki geliştirme kurslarına katılımları hakkındaki görüşleri tablo 4.2.14.1.' de görülmektedir.

Tablo 4.2.14.1. Usta Öğreticilerin Mesleki Geliştirme Kurslarına Katılmaları Hakkındaki görüşleri

	Sayı	%
Evet	16	32.0
Hayır	16	32.0
Düşünebilirim	18	36.0
TOPLAM	50	100.0

Tablo 4.2.14.1.' de görüldüğü gibi Ankete cevap veren usta öğretmenlerden 16 kişi (%32) evet ,16 kişi (%32) hayır ve 18 kişi (%36) düşünüyebilirim dedikleri görülmektedir. Eğitici ustalardan yaklaşık yarısının bu kurslara katılmak istediğini söyleyebiliriz.

4.3. Öğrenci, Öğretmen ve Usta Öğreticilerin Birbirleriyle Olan İlişkisi

Öğrenci, öğretmen ve usta öğretmenlerin birbirleriyle olan ilişkilerinin boyutunun ve düzeyinin belirlenmesi amacıyla sorulan soruların cevapları bu bölümde incelenecektir.

4.3.1. İşyerinin Koordinatör Öğretmenlere Karşı Tutumu

Ankete katılan öğretmenlerin İşyerlerinin koordinatör öğretmenlere karşı tutumu konusunda ki görüşleri tablo 4.3.1.1.' de görülmektedir.

Tablo 4.3.1.1. İşyerinin Koordinatör Öğretmenlere Karşı Tutumu

	Sayı	%
Olumlu	16	80.0
Olumsuz	4	20.0
Fikrim Yok	0	0.0
TOPLAM	20	100.0

Tablo 4.3.1.1.' de görüldüğü gibi ankete cevap veren öğretmenlerden 16 kişi (%80.0) Koordinatörlük görevi sırasında işyerlerinde olumlu karşılandıklarını söylemektedir. Öğretmenlerden 4 kişi (%20) olumsuz karşılandıklarını belirtmişlerdir. Bu gibi işyerlerinde usta öğreticiler yada işverenler öğretmenlerin koordinatörlük görevlerini yapmalarını engellemeye varan davranışlar göstermektedirler.

4.3.2. İşyerlerinde Çıraklara Karşı Normal Dışı Davranılması Durumu

Öğretmenlerin işyerlerinde çıraklara karşı normal olmayan bir davranış gözlemlediniz mi sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.3.2.1.' de görülmektedir. İşyerlerinde dayak , argo söz gibi kötü davranılıp davranılmadığı araştırılacaktır.

Tablo 4.3.2.1. İşyerinde Çıraklara Karşı Normal Dışı Davranılması Hakkında Öğretmen Görüşleri

	Sayı	%
Evet	12	60.0
Hayır	5	25.0
Fikrim Yok	3	15.0
TOPLAM	20	100.0

Tablo 4.3.2.1.' de görüldüğü gibi öğretmenlerden 12 kişi (%60.0) İşyerlerinde çıraklara normalin dışında davranıldığını söylerken, 5 kişi (%25.0) hayır, 3 kişi (%15) bu konuda fikrinin olmadığını söylemektedir. Öğretmenlerin cevaplarından işyerlerinde öğrencilerin, dayak, küfür gibi kötü davranışlarla karşılaştıkları söylenebilir.

4.3.3. İşveren ile Çıracak Öğrencinin Ailesinin Tanışıklığı

Usta öğreticilerin çıracak öğrencinin ailesi ile tanışıyor musunuz sorusuna verdikleri cevaplar Tablo 4.3.3.1.' de görülmektedir. İşverenler ile çıracak öğrencinin ailesi arasında bir tanışıklık yada akrabalık olup olmadığı araştırılacaktır.

Tablo 4.3.3.1. İşveren ile Çıracak Öğrencinin Ailesinin Tanışıklığı

	Sayı	%
Evet	15	30.0
Hayır	35	70.0
TOPLAM	50	100.0

Tablo 4.3.3.1.' de görüldüğü gibi işverenlerden 35 kişi (%70.0) çıracak öğrencinin ailesini tanımadığını söylemektedir. Geriye kalan 15 kişi (%30.0) ise tanıdığını söylemektedirler.

İşverenlerin genelde çıracak öğrencinin ailesini tanımadığı anlaşılmaktadır. Çıracak öğrencinin ailesi ile tanışıklığı olan 15 kişi içerisinde akrabalık ilişkisi olan ve kendi çocuğu olan işverenlerinin olduğu söylenebilir.

4.3.4. Çırağın Eğitiminde Eğitici Ustanın Çıracak Öğrencinin Ailesi ile İşbirliği Yapma Durumu

Usta öğreticilerin çırağın öğrencinin eğitimi için ailesi ile işbirliği yapıyor musunuz sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.3.4.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.3.4.1. Usta Öğreticilerin Çırak Öğrencinin Eğitimi İçin Çırak Öğrencinin Ailesiyle İşbirliği Yapmaları Hakkında Görüşleri

	Sayı	%
Evet	3	6.0
Hayır	41	82.0
Kısmen	6	12.0
TOPLAM	50	100.0

Tablo 4.3.4.1.' de görüldüğü gibi çırağın eğitimi için çırağın ailesi ile işbirliği yapmadığını söyleyen usta öğreticilerin sayısının 41 kişi (%82.0), kısmen diyenler 6 kişi (%12.0) ve evet diyenlerin sayısının 3 kişi (%6.0) olduğu görülmektedir.

Tablo 4.3.3.1.' de usta öğreticilerin çırak öğrencilerin ailesini tanıma oranı %30 iken çırağın eğitiminde işbirliği yapma oranı yaklaşık %18 olduğu görülmektedir. Eğitici ustaların bir kısmı çırağın ailesini tanıdığı halde öğrencinin eğitimi için işbirliği yapmadığı anlaşılmaktadır. Eğitici ustaların %82 sinin çırağın eğitimini okul ve işyeri tarafından yapılmasını yeterli gördüğü düşünülebilir.

4.3.5. Usta Öğreticilerin Çıraklık Eğitimi Merkezi ile İlişki Düzeyi

Usta öğreticilerin çırağın okuldaki durumunu öğrenmek için Çıraklık Eğitimi Merkezine gidiyor musunuz sorusuna verdikleri cevaplar Tablo 4.3.5.1.' de görülmektedir.

Tablo 4.3.5.1. Çıprak Öğrencinin Eğitimi İçin Usta Öğreticinin Çıpraklık Eğitimi Merkezi ile İlişki Durumu

	Sayı	%
Hiç Gitmedim	19	38.0
Ara Sıra Giderim	4	8.0
Sık Sık Giderim	4	8.0
Koordinatör Öğretmeninden Öğrenirim	23	46.0
TOPLAM	50	100.0

Tablo 4.3.5.1.' de görüldüğü gibi usta öğreticilerden Çıpraklık Eğitimi Merkezine gitmediğini söyleyenlerin 19 kişi (%38.0) olduğu görülmektedir. İşyerine koordinatörlük için gelen öğretmenle öğrencinin durumunu görüşmekte olduğu söyleyenlerin 23 kişi (%46.0) olduğu görülmektedir. Usta öğreticilerin bir kısmı çırağın eğitimi konusunda koordinatörlüğe gelen öğretmenlerle işbirliğini yeterli görmektedirler. Koordinatör öğretmenlerin öğrencileri tanıma durumuna göre işbirliği gerçekleşmektedir. Öğrencileri iyice tanımayan öğretmenlerin bu konuda yeterli yardımlarının olmadığı söylenebilir.

4.3.6. İşyerine Gelen Koordinatör Öğretmenlerden Usta Öğreticilerin İstekleri

Usta öğreticilerin koordinatör öğretmenlerden neler beklersiniz sorusuna verdikleri cevaplar şunlardır.

- 1- Öğrencilerin eğitim aldığı derslerin neler olduğunun kendilerine bildirilmesi.
- 2- Çıpraklık eğitimi merkezindeki işlenen ders konularının bildirilmesi.

- 3- Öğrencinin okuldaki eğitim saatlerinin bildirilmesi.
- 4- Öğrencilerin okula gelmediği günlerin bildirilmesi.
- 5- Okulda öğretilen konuların işyerlerinde tam olarak uygulanmaması dolayısıyla bazı konuların kaldırılması isteklerini belirtmişlerdir.

4.4. Çıraklık Eğitiminin Amaçları Hakkındaki Görüşler

Öğrenci, öğretmen ve usta öğreticilerin çıraklık eğitiminin amaçları hakkındaki düşüncelerini öğrenmek amacıyla ortak sorulara verdikleri cevaplar ile aralarında anlamlılık düzeyinin belirlenmesine çalışılacaktır. Aynı sorular da ise frekans ve yüzdeler ile düşünceleri açıklanmaya çalışılacaktır.

4.4.1. Öğrenci ve Usta Öğreticilerin Amaçlar Hakkındaki Görüşleri

Öğrenci ve usta öğreticilerden çıraklık eğitimi merkezinin amaçlarını biliyor musunuz sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.4.1.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.4.1.1. Öğrenci ve Usta Öğreticilerin Çıraklık Eğitiminin Amaçları Bilmeleri Durumu

	Öğrenci		Usta Öğretici	
	Sayı	%	Sayı	%
Evet	98	65.3	15	30.0
Hayır	31	20.7	14	28.0
Kısmen	21	14.0	21	42.0
TOPLAM	150	100.0	50	100.0

$X^2=23,182$

$P=.000$

Tablo 4.4.1.1.' de görüldüğü gibi öğrencilerden 98 kişi (%65.3), usta öğretmenlerden 15 kişi (%30.0) çıraklık eğitiminin amaçlarını bildiklerini, öğrencilerden 31 kişi (%20.7) usta öğretmenlerden 14 kişi (%28.0) bilmediklerini söylemişlerdir.

Öğrenci ve usta öğretmenlerden görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için yapılan X^2 testi sonuçlarına göre verilen cevaplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin usta öğretmenlerden daha çok çıraklık eğitiminin amaçlarını bildikleri görülmektedir. Eğitici ustaların çıraklık eğitimi merkezleriyle ilişkilerinin az olması nedeniyle çıraklık eğitimi merkezlerinin amaçlarını daha az bildikleri söylenebilir.

4.4.2. Öğrenci ve Usta Öğreticilerin Çıraklık Eğitimi Merkezlerinin

Amaçların Gerçekleşmesi Hakkındaki Görüşleri

Öğrenci ve usta öğretmenlerin çıraklık eğitimi merkezinin amaçlarının hangi oranda gerçekleştiği sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.4.2.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.4.2.1. Öğrenci ve Usta Öğreticilerin Çıraklık Eğitimi Amaçların Gerçekleşmesi Hakkındaki Görüşleri

	Öğrenci		Usta Öğretici	
	Sayı	%	Sayı	%
Hepsi	79	52.7	20	40.0
Kısmen	55	36.7	22	44.0
Hiçbiri	16	10.7	8	16.0
TOPLAM	150	100.0	50	100.0

$X^2=2.628$

$P=.269$

Tablo 4.4.2.1.' de görüldüğü gibi Öğrencilerden 79 kişi (%52.7) ve usta öğreticilerden 20 kişi (%40.0) çıraklık eğitiminin amaçlarına ulaştığını, öğrencilerden 55 kişi (%36.7) usta öğreticilerden 22 kişi (%44.0) kısmen ulaşıldığını söylemektedirler.

Öğrenci ve usta öğreticilerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının belirlenmesi için yapılan X^2 testi sonuçlarına göre verilen cevaplar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Tablo 4.4.1.1.' deki çıraklık eğitiminin amaçlarını bilmeyenlerin oranı öğrenci için 31 kişi (% 20.7), usta öğreticilerde 14 kişi (% 28.0) dir. Bu oranların tablo 4.4.2.1.' e etkisi bilinmemekle birlikte öğrenci ve usta öğreticilerin görüşlerinin birbirine yakın olduğu görülmektedir. Çıraklık eğitimi merkezlerin amaçlarının tam olarak gerçekleşmediği söylenebilir.

4.4.3. Öğrencilerin Meslek Derslerinin Amaçlarını Bilme Düzeyleri

Öğrencilerin meslek derslerinin amaçlarını biliyor musunuz sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.4.3.1.' de görülmektedir.

Tablo 4.4.3.1. Meslek Derslerinin Amaçlarının Bilinmesi Hakkındaki Öğrenci Görüşleri

	Sayı	%
Evet	109	72.7
Hayır	28	18.6
Kısmen	13	8.7
Toplam	150	100.0

Tablo 4.4.3.1.' de görüldüğü gibi öğrencilerin meslek derslerinin amacı biliyor musunuz sorusuna verdikleri cevaplarda evet diyenlerin 109 kişi (%72.7), hayır diyenlerin 28 kişi (%18.6) , kısmen diyenlerin 13 kişi (%8.7) olduğu görülmektedir. Öğrencilerin genelde meslek derslerinin amaçlarını

bildikleri küçük bir öğrenci grubunun ise meslek derslerinin amaçlarını bilmediği anlaşılmaktadır. Meslek derslerinin amaçlarını bilmediklerini söyleyenlerin 1. sınıf öğrencileri olduğu söylenebilir.

4.4.4. Meslek Derslerinin Amaçlarının Gerçekleşme Oranı

Öğrenci ve öğretmenlerin meslek derslerinin amaçlarının gerçekleşme oranı hakkındaki görüşleri tablo 4.4.4.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.4.4.1. Meslek Derslerinin Amaçlarının Gerçekleşme Oranı

	Öğrenci		Öğretmen	
	Sayı	%	Sayı	%
Hepsi	84	56.0	0	0.0
Kısmen	54	36.0	12	60.0
Hiçbiri	12	8.0	8	40.0
TOPLAM	150	100.0	20	100.0

$X^2=29.178$ $P=.000$

Tablo 4.4.4.1.' de görüldüğü gibi öğrencilerden 84 kişi (%56) amaçların hepsinin gerçekleştiğini söylerken öğretmenlerde bu oran sıfırdır. Öğrencilerden 54 kişi (%36.0) öğretmenlerden 12 kişi (%60.0) kısmen gerçekleştiğini söylerken öğretmenlerden 8 kişi (%40.0) hiç birinin gerçekleşmediğini söylemişlerdir.

Öğrenci ve öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının belirlenmesi için yapılan X^2 testi sonuçlarına göre verilen cevaplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin meslek derslerinin amaçlarının gerçekleşmesi hakkındaki beklentilerinin yüksek olması, öğrencilerin ise meslek derslerinin amaçları ve gerçekleşme oranı hakkında yeterli bilgi sahibi olmadıkları düşünüldüğünde

tablodaki sonuçlara göre meslek derslerinin amaçlarının bir kısmının gerçekleşmediği söylenebilir.

4.4.5. Genel Bilgi Derslerinin Amaçlarının Bilinmesi Hakkında Öğrenci Görüşleri

Öğrencilerin genel bilgi derslerinin amaçlarını biliyor musunuz sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.4.5.1.' de görülmektedir.

Tablo 4.4.5.1. Genel Bilgi Derslerinin Amaçlarının Bilinmesi Hakkındaki Öğrenci Görüşleri

	Sayı	%
Evet	77	51.3
Hayır	48	32.0
Kısmen	25	16.7
TOPLAM	150	100.0

Tablo 4.4.5.1.' de görüldüğü gibi öğrencilerin genel bilgi derslerinin amacı biliyor musunuz sorusuna verdikleri cevaplarda evet diyenlerin 77 kişi (%51.3) olduğu, hayır diyenlerin 48 kişi (%32.0) olduğu, kısmen diyenlerin 25 kişi (%16.7) olduğu görülmektedir.

Verilen cevapları Tablo 4.4.3.1. ile karşılaştırdığımızda öğrencilerin meslek derslerinin amaçlarını bilme oranının daha yüksek olduğu görülmektedir. Buradan anlaşılacağı gibi öğrencilerin genel bilgi derslerine bakış açılarının daha farklı olduğu, bu dersleri kavramakta zorlandıkları ve konular arasında bağlantı kuramadıkları söylenebilir.

4.4.6. Genel Bilgi Derslerinin Amaçlarının Gerçekleşme Oranı

Öğrenci ve öğretmenlerin genel bilgi derslerinin amaçlarının gerçekleşme oranı hakkındaki görüşleri tablo 4.4.6.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.4.6.1. Genel Bilgi Derslerinin Amaçlarının Gerçekleşme Oranı

	Öğrenci		Öğretmen	
	Sayı	%	Sayı	%
Hepsi	77	51.3	1	5.0
Kısmen	56	37.3	9	45.0
Hiçbiri	17	11.3	10	50.0
TOPLAM	150	100.0	20	100.0

$$X^2=25.140 \quad P=.000$$

Tablo 4.4.6.1.' de görüldüğü gibi Öğrencilerden 77 kişi (% 51.3) öğretmenlerden 1 kişi (%5.0) kültür derslerinin amaçlarının hepsinin gerçekleştiğini söylemişlerdir. Öğrencilerden 56 kişi (%37.3) öğretmenlerden 9 kişi (%45.0) kısmen gerçekleştiğini, öğretmenlerden 10 kişi (%50.0) hiç birinin gerçekleşmediğini söylemişlerdir.

Öğrenci ve öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının belirlenmesi için yapılan X^2 testi sonuçlarına göre verilen cevaplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin daha objektif olarak konuyu değerlendirdikleri düşünüldüğünde kültür derslerinin amaçlarının gerçekleşme oranının az olduğu çıraklık eğitimi merkezine gelen öğrencilerin bu okullardan yalnızca mesleki teorik bilgi edinmeyi amaçladıkları söylenebilir.

4.4.7. Çıraklık Eğitiminin Amacına Ulaşabilmesi Hakkında Öğretmen Görüşleri

Öğretmenlerin çıraklık eğitiminin amacına ulaşabilmesi için görüşleri genel olarak aşağıdaki gibi sıralanmıştır.

- 1- Sınıflardaki öğrenci sayılarının azaltılması, 20 – 25 kişilik sınıflar olmalı
- 2- Okulda pratik eğitim için atölyeler, laboratuvarlar olmalıdır.
- 3- Araç gereç ve donanım eksikliklerinin giderilmesi
- 4- Ders geçme yada sınıf geçme sisteminin olması, istenmektedir.

4.5. Çıraklık Eğitiminin İçeriği Hakkındaki Görüşler

Öğrenci, öğretmen ve usta öğreticilerin çıraklık eğitiminin içeriği hakkındaki düşüncelerini öğrenmek amacıyla ortak sorulara verdikleri cevaplar ile aralarındaki anlamlılık düzeyinin belirlenmesine çalışılmaktadır. Ayrı olan sorularda ise frekans ve yüzdeler ile düşünceleri yorumlanmaya çalışılacaktır.

4.5.1. Öğrencilerin ve Usta Öğreticilerin Çıraklık Eğitimi Merkezinde Okutulan Derslerin Neler Olduğu Hakkındaki Görüşleri.

Öğrencilerin ve usta öğreticilerin okula ilk geldiklerinde çıraklık eğitimi merkezinde okutulan derslerin neler olduğunu biliyor muydunuz sorusu verdikleri cevaplar tablo 4.5.1.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.5.1.1. Çıracak Öğrencilerin Okula İlk Geldiklerinde Okutulan Derslerin Neler Olduğunu Bilmeleri Durumu

	Öğrenci		Usta öğretici	
	Sayı	%	Sayı	%
Evet	29	19.3	4	8.0
Hayır	94	62.7	33	66.0
Kısmen	27	18.0	13	26.0
TOPLAM	150	100.0	50	100.0

$X^2=4.185$ $P=.123$

Tablo 4.5.1.1.' de görüldüğü gibi öğrencilerden 94 kişi (%62.7) ve usta öğretmenlerden 33 kişi (%66.0) çıraklık eğitimi merkezinde hangi derslerin olduğunu bilmediklerini söylemektedir. Öğrencilerden 27 kişi (%18.0) ve usta öğretmenlerden 13 kişi (%26) kısmen derslerin neler olduğunu bildiklerini söylemektedirler.

Öğrenci ve usta öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının belirlenmesi için yapılan X^2 testi sonuçlarına göre verilen cevaplar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Öğrenciler ve usta öğretmenlerin çıraklık eğitimi merkezine ilk geldiklerinde burada hangi derslerin işlendiği hakkında bilgi sahibi olmadıkları söylenebilir. Kısmen yada tamamen bildiklerini söyleyenlerin ise çıraklık eğitimi merkezinde ders almış başka birinden öğrendikleri söylenebilir.

4.5.2. Öğrencilerin ve Usta Öğreticilerin Çıraklık Eğitimi Merkezinde Okutulan Derslere Ait Konuların Neler Olduğu Hakkındaki Görüşleri.

Öğrencilerin ve usta öğretmenlerin okula ilk geldiklerinde okutulan derslere ait konuların neler olduğunu biliyor muydunuz sorusu verdikleri cevaplar tablo 4.5.2.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.5.2.1. Çırak Öğrencilerin Okula İlk Geldiklerinde Okutulan Derslere Ait Konuların Neler Olduğunu Bilmeleri Durumu

	Öğrenci		Usta Öğretici	
	Sayı	%	Sayı	%
Evet	39	26.0	4	8.0
Hayır	88	58.7	34	68.0
Kısmen	23	15.3	12	24.0
TOPLAM	150	100.0	50	100.0

$X^2=7.796$ $P=.020$

Tablo 4.5.2.1.' de görüldüğü gibi öğrencilerden 88 kişi (%58.7), usta öğretmenlerden 34 kişi (%68) derslere ait konuları bilmediğini söylemişlerdir. Öğrencilerden 23 kişi (%15.3), usta öğretmenlerden 12 kişi (%24) kısmen konuların neler olabileceğini bildiklerini söylemişlerdir.

Öğrenci ve usta öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının belirlenmesi için yapılan X^2 testi sonuçlarına göre verilen cevaplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Genel olarak hem öğrencilerin hem de usta öğretmenlerin çıraklık eğitimi merkezinde işlenen derslerin konularının neler olduğunu bilmedikleri söylenebilir. Bu okullara daha önce çırak gönderen usta öğretmenlerin yada bu okullardan mezun olduktan sonra usta öğretmenlik belgesi alan ustaların burada işlenen dersleri ve konuların neler olduğunu bildikleri görülmüştür.

4.5.3. Çıraklık Eğitimi Merkezlerinde Okutulan Derslerin Yeterliliği

Hakkındaki Eğitici Ustaların Görüşleri

Usta öğretmenlerin çıraklık eğitimi merkezinde okutulan derslerin çırağın yetişmesi için yeterli midir sorusuna usta öğretmenlerin verdikleri cevaplar tablo 4.5.3.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.5.3.1. Derslerin Yeterliliği Hakkındaki Usta Öğretici Görüşleri

	Sayı	%
Evet	10	20.0
Hayır	23	46.0
Kısmen	17	34.0
TOPLAM	50	100.0

Tablo 4.5.3.1.' de görüldüğü gibi Ankete katılan usta öğretmenlerden 23 kişi (%46.0) hayır, 10 kişi (%20) evet derken 17 kişi (%34.0) kısmen yeterli bulmakta olduğu görülmektedir.

Usta öğretmenlerin çıraklık eğitimi merkezinde verilen dersleri yeterli görmedikleri söylenebilir. Yapılan birebir görüşmeler sonucunda usta öğretmenlerin okutulan derslerin çok fazla ayrıntılı olduğunu, işyerlerinde uygulama imkanı bulunmayan konuların olduğunu söylemişlerdir.

4.5.4. Eğitim Süresinin Yeterliliği Hakkındaki Görüşler

Öğrenci ve öğretmenlerin, eğitim süresinin çıracın mesleğini öğrenmesi için yeterli midir sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.5.4.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.5.4.1. Eğitim Süresinin Yeterliliği

	Öğrenci		Öğretmen	
	Sayı	%	Sayı	%
Evet	110	73.4	12	60.0
Hayır	20	13.3	7	35.0
Kısmen	20	13.3	1	5.0
Toplam	150	100.0	20	100.0

$X^2=6.645$ $P=.035$

Tablo 4.5.4.1.' de görüldüğü gibi öğrencilerden 110 kişi (%73.4), öğretmenlerden 12 kişi (%60) eğitim süresinin yeterli olduğunu söylemektedir. Öğretmenlerden 7 kişi (%35), ve öğrencilerden 20 kişi (%13.3) eğitim süresinin yeterliliği konusunda hayır cevabını verdikleri görülmektedir.

Öğrenci ve öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının belirlenmesi için yapılan X^2 testi sonuçlarına göre verilen cevaplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Anket uygulamaları sırasında öğrenci ve öğretmenler sürenin yeterli olduğunu hatta fazla bile olduğunu söyleyebileceği belirtmişlerdir.

Talim Terbiye Kurulunun 1998/179-182-183-184-185 sayılı kararları ile Oto motor tamirciliği meslek dalındaki çıraklık eğitimi süresi 3 yıl olarak değişmiştir

4.5.5. Çıraklık Eğitimi Merkezinde Verilen Derslere Ek Olarak Başka Ders İstekleri Hakkındaki Görüşler

Öğrenci ve usta öğreticilerin, çıraklık eğitimi merkezinde işlenen derslere ek olarak başka ders ister misiniz şeklindeki soruya verdikleri cevaplar tablo 4.5.5.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.5.5.1. Başka Ders İsteği Hakkındaki Görüşler

	Öğrenci		Usta Öğretici	
	Sayı	%	Sayı	%
Evet	71	47.3	16	32
Hayır	78	52.0	23	46
Boş	1	0.7	11	22.0
TOPLAM	149	100.0	50	100.0

$$X^2=3.367 \quad P=.067$$

Ankete katılan öğrencilerden 78 kişi (%52.0) ve usta öğretmenlerden 23 kişi (%46.0) başka ders istememektedir. Öğrencilerden 71 kişi (%47.3), usta öğretmenlerden 16 kişi (%32.0) ek ders istemektedir. Öğrencilerin ve usta öğretmenlerin ek ders konusunda bir birine yakın sayıda evet ve hayır dedikleri görülmektedir.

Öğrenci ve usta öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının belirlenmesi için yapılan X^2 testi sonuçlarına göre verilen cevaplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Öğrenci ve usta öğretmenlerin ek ders konusundaki görüşlerinin yaklaşık yarı yarıya evet - hayır olduğu görülmektedir. Gelişen teknoloji karşısında ek ders konmasının uygun olacağı söylenebilir.

Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü 1998 – 1999 öğretim yılında çıraklık eğitimi merkezlerinde okutulan derslere ek olarak seçmeli ders kapsamında İngilizce ve bilgisayar dersleri koymuştur.

4.5.6. Eklenmesini İstedikleri Dersler Hakkında Öğrenci ve Usta Öğreticilerin Görüşleri

Öğrenci ve usta öğretmenlerin çıraklık eğitimi merkezinde işlenen derslere ek olarak eklenmesini istedikleri derslerin neler olduğu sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.5.6.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.5.6.1. Eklenilmesi İstlenen Dersler

	Öğrenci		Usta Öğretici	
	Sayı	%	Sayı	%
Beden Eğitimi	24	33.9	0	0.0
Yabancı dil	29	40.9	5	31.3
Muhasebe	2	2.8	5	31.3
Müzik	4	5.6	0	0.0
Psikoloji	3	4.2	0	0.0
Fen Bilgisi	2	2.8	3	18.7
İnsan Hakları	3	4.2	3	18.7
Sağlık Bilgisi	4	5.6	0	0.0
TOPLAM	71	100.0	16	100.0

$X^2=31.077$ $P=.000$

Tablo 4.5.6.1.' de görüldüğü gibi ankete cevap veren 150 öğrenciden 71 tanesi tablodaki dersleri isterken 79 tanesi ek ders belirtmemiş olduğu görülmektedir. Eğitici ustalarında 16 kişi tablodaki dersleri isterken 34 kişi ek ders belirtmemiş olduğu görülmektedir.

Öğrencilerden 29 kişi (%40.9) usta öğreticilerden 5 kişi (%31.3) yabancı dil dersinin eklenmesini istemişlerdir. Öğrenciler daha farklı dersler isterken usta öğreticilerin istekleri daha sınırlı olduğu söylenebilir.

Öğrenci ve usta öğreticilerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının belirlenmesi için yapılan X^2 testi sonuçlarına göre verilen cevaplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Bu çalışmanın devam ettiği süre içerisinde Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü' nce çıraklara okutulmak üzere Yabancı Dil ve Bilgisayar dersleri seçmeli ders olarak eklenmiştir. Öğrencilerin ve usta öğreticilerin en çok istedikleri ders olan yabancı dil (İngilizce) ek ders olarak getirilmiştir. Gelişen teknolojinin bilgisayar kullanımını okuma yazma gibi zorunlu duruma getirdiği

bu yüzden öğrenci ve usta öğreticiler tarafından istenilen ek dersler arasında olmadığı halde bilgisayar dersinin eklenmesi olumlu olduğu söylenebilir.

4.5.7. Çıraklık Eğitimi Merkezlerinde Okutulan Derslerin İçeriğinin Öğrencilerin Mesleki Eğitimi İçin Yeterliliği Hakkındaki Öğretmen Görüşleri

Öğretmenlerin derslerin içeriğinin öğrencilerin mesleklerini öğrenmede yeterli midir sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.5.7.1.' de görülmektedir.

Tablo 4.5.7.1. Derslerin İçeriği Hakkında Öğretmen Görüşleri

	Sayı	%
Yeterli	9	45.0
Kısmen	7	35.0
Yetersiz	4	20.0
TOPLAM	20	100.0

Tablo 4.5.7.1.' de görüldüğü gibi ankete cevap veren öğretmenlerden 9 kişi (%45) işlenen derslerin içeriğinin yeterli olduğunu söylerken, 7 kişi (%35.0) kısmen yeterli, 4 kişi (%20.0) ise yetersiz olduğunu söylemektedirler.

Öğretmenlerin işlenen derslerin içeriğini yeterli gördükleri; yetersiz olduğu konusundaki görüşlerin ise ayrıntıların çokluğu ve teknolojik gelişmelerin konulara yansıtılmamasından kaynaklandığı şeklinde açıklayabiliriz.

4.5.8. Derslere Ait Uygun Ders Kitabının Olması Hakkındaki Öğretmen Görüşleri

Öğretmenlerin okulda kullanabilecekleri ders kitabının olup olmadığı sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.5.8.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.5.8.1. Ders Kitaplarının Olması Hakkında Öğretmen Görüşleri

	Sayı	%
Evet	1	5.0
Hayır	9	45.0
Kısmen	10	50.0
TOPLAM	20	100.0

Tablo 4.5.8.1.' de görüldüğü gibi öğretmenlerden 10 kişi (%50) kısmen uygun ders kitabının olduğunu söylerken, 9 kişi (%45) i ders kitabı olmadığını söylemektedir. Çıraklık eğitimi merkezlerindeki programlara uygun olarak bu okullarda okutulmak için yazılmış kitapların sayılı olduğu söylenebilir. Öğretmenlerin, meslek liselerinin ilgili bölümleri için yayınlanmış kitapları ders kitabı olarak okuttukları görülmüştür.

Anlaşıldığı gibi çıraklık eğitimi merkezlerinde derslere uygun ders kitapları ihtiyacı görülmektedir.

4.5.9. Çırakların Eğitim Düzeyinin Verilen Eğitime Etkisi Konusunda Öğretmen ve Usta Öğreticilerin Görüşleri

Öğretmen ve usta öğreticilerin, çırak öğrencilerin eğitim düzeyinin çırakların mesleğini öğrenmede ve çıraklık eğitim merkezinde verilen eğitimin verimliliğine etkisi konusundaki görüşleri tablo 4.5.9.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.5.9.1. Çırakların Eğitim Düzeyinin Eğitimlerine Etkisi

	Öğretmen		Usta Öğretici	
	Sayı	%	Sayı	%
Evet	17	85.0	25	50.0
Hayır	1	5.0	9	18.0
Kısmen	2	10.0	16	32.0
TOPLAM	20	100.0	50	100.0

$X^2=7.296$ $P=.026$

Öğrencilerin eğitim düzeyinin çıraklık eğitim merkezindeki eğitimlerine etkisi konusunda öğretmenlerden 17 kişi (%85) i etkili bulurken, usta öğreticilerden çırağın eğitim düzeyinin mesleğini öğrenmede etkili olduğunu söyleyenlerin oranının ise 25 kişi (%50) olduğu görülmektedir.

Öğretmen ve usta öğreticilerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının belirlenmesi için yapılan X^2 testi sonuçlarına göre verilen cevaplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Usta öğreticilerle öğretmenler çırağın eğitim düzeyine bağlı olarak başarının değiştiğini söylemektedirler. Tablo 4.8.1.1.' de yapılan ANOVA testi sonuçları da öğrencilerin eğitim durumlarının verilen eğitimi etkilediğini göstermektedir.

4.5.10. Çırak Yaşının Eğitime Etkisi Konusunda Öğretmen ve Eğitici Ustaların Görüşleri

Öğretmen ve usta öğreticilerin, çırak öğrencilerin yaşının çırakların mesleğini öğrenmede etkisi konusundaki görüşleri tablo 4.5.10.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.5.10.1. Çırakların Yaşının Eğitimlerine Etkisi

	Öğretmen		Usta Öğretici	
	Sayı	%	Sayı	%
Evet	13	65.0	11	22.0
Hayır	4	20.0	15	30.0
Kısmen	3	15.0	24	48.0
TOPLAM	20	100.0	50	100.0

$X^2=12.264$ $P=.002$

Tablo 4.5.10.1.' de görüldüğü gibi öğretmenlerden 13 kişi (%65) usta öğreticilerden 11 kişi (%22) çırağın yaşının eğitimlerine etkisi olduğunu, öğretmenlerden 3 kişi (%15) usta öğreticilerden 24 kişi (%48) Kısmen etkili olduğunu söylemişlerdir.

Öğretmen ve usta öğreticilerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için yapılan X^2 testi sonuçlarına göre verilen cevaplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Öğretmenlere göre çırağın yaşının eğitime etkili olduğu, eğitici ustalara göre ise kısmen etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 4.8.2.1.' de yapılan ANOVA testi sonuçları öğrencinin yaşının eğitimlerine etkisi olmadığını göstermektedir.

4.5.11. Öğrencinin Sosyo Ekonomik Düzeyinin Eğitimine Etkisi

Konusundaki Öğretmen Görüşleri

Öğretmenlerin öğrencilerin sosyo ekonomik düzeylerinin eğitime etkisi konusundaki soruya verdikleri cevaplar tablo 4.5.11.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.5.11.1. Sosyo Ekonomik Düzeyinin Öğrencinin Eğitimine Etkisi Hakkında Öğretmen Görüşleri

	Sayı	%
Evet	11	55.0
Hayır	3	15.0
Kısmen	6	30.0
TOPLAM	20	100.0

Tablo 4.5.11.1.' de görüldüğü gibi Öğretmenlerden 11 kişi (%55.0) öğrencinin sosyo ekonomik düzeyinin eğitimi etkilediğini söylerken, 6 kişi (%30.0) kısmen etkilediğini belirtmişlerdir.

Öğretmenler öğrencilerin sosyo ekonomik düzeylerinin eğitimlerine etkili olduğunu düşünmektedir. Tablo 4.8.4.1.' de görülen ANOVA testi sonuçları öğrencinin sosyo ekonomik düzeyinin, eğitimine etkisi olmadığını göstermektedir.

4.5.12. Meslek Derslerinin Öğrenciye Mesleki Açından Yararları Konusunda Usta Öğretici Görüşleri

Usta öğreticilerin Çıraklık Eğitimi Merkezinde çıraklara okutulan meslek derslerinin mesleki açıdan yararlı olduğu konusundaki usta öğreticilerin cevapları tablo 4.5.12.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.5.12.1. Meslek Derslerinin Öğrenciye Yararları Konusundaki Usta Öğretici Görüşleri

	Sayı	%
Evet	11	22.0
Hayır	21	42.0
Kısmen	18	36.0
TOPLAM	50	100.0

Tablo 4.5.12.1.' de görüldüğü gibi usta öğreticilerden 21 kişi (%42.0) meslek derslerinin yararlı olmadığını, 18 kişi (%36.0) kısmen yararlı olduğunu belirtirken 11 kişi (%22) tamamen yeterli olduğu belirtmişlerdir.

Çıraklık eğitimi merkezinde verilen mesleki eğitimin çalışma ortamındaki şartlarla paralellik göstermediği tablo 4.2.3.1.' de görülmektedir. Usta Öğreticiler çalışma ortamı ile verilen mesleki eğitimin bir birine paralel olmadığını, çıraklık eğitimi merkezinde verilen mesleki eğitimin öğrenciye yararlı olmadığını

söylernelerinin etkeni olabilir. Tablodan anlaşılacağı üzere çıraklık eğitimi merkezinde verilen eğitimin kısmen yararlı olduğu söylenebilir.

4.5.13. Öğrencilerin Sosyo Kültürel Gelişimine Çıraklık Eğitiminin Etkileri Konusunda Öğretmen Görüşleri

Ankete katılan öğretmenlerin çıraklık eğitiminin öğrencilerin sosyo kültürel gelişimine etkileri hakkındaki görüşleri tablo 4.5.13.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.5.13.1. Çırakların Sosyo Kültürel Gelişiminde Çıraklık Eğitiminin Etkileri

	Sayı	%
Evet	16	80.0
Hayır	1	5.0
Kısmen	3	15.0
TOPLAM	20	100.0

Tablo 4.5.13.1.' de görüldüğü gibi öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu 16 kişi (%80.0) Çırakların sosyo kültürel gelişiminde çıraklık eğitiminin etkili olduğunu belirtmişlerdir. Buna göre çıraklık eğitimi merkezlerindeki eğitim, öğrencilerin toplum içerisindeki ezilmişlik duygusundan kurtulmalarına ve kendilerini çevrelerine kabul ettirecek davranış kazanmalarını sağladığı söylenebilir.

4.5.14. Meslek Derslerinde Geçen Teknik Terimler İle İşyerinde Kullanılan Terimlerin Aynı Olup Olmadığı Hakkında Öğrenci Görüşleri

Öğrencilerin meslek derslerinde geçen teknik terimler ile işyerinde kullandıkları terimlerin aynı olup olmadığı hakkındaki öğrenci görüşleri tablo 4.5.14.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.5.14.1. Kullanılan Teknik Terimlerin Benzeşikliği Konusunda Öğrenci Görüşleri

	Sayı	%
Evet	38	25.3
Hayır	58	38.7
Kısmen	54	36.0
TOPLAM	150	100.0

Tablo 4.5.14.1.' de görüldüğü gibi öğrencilerden 38 kişi (%25.3) terimlerin aynı olduğunu söylerken, 54 kişi (%36.0) kısmen aynı, 58 kişi (%38.7) hayır cevabını vermiş oldukları görülmektedir.

Kullanılan teknik terimlerin çoğunun yabancı dilden dilimize geçmektedir. Usta öğreticilerin bu terimleri yanlış biçimde kullanmalarından dolayı terimler arasında farklılık olduğu gözlenmiştir.

Okulda teorik eğitimde kullanılan teknik terimler ile işyerinde kullanılan teknik terimler farklı şekilde isimlendirilmeleri öğrencilerde anlam karışıklığına yol açacağından, eğitimin bütünlüğünü ve kalıcılığını olumsuz etkileyeceği düşünülmektedir.

4.6. Çıraklık Eğitiminde Kullanılan Yöntemler Hakkındaki Görüşler

Öğrenci, öğretmen ve usta öğreticilerin çıraklık eğitiminde kullanılan yöntemler hakkındaki düşüncelerini öğrenmek amacıyla ortak sorulara verdikleri cevaplar ile, aralarındaki anlamlılık düzeyinin belirlenmesine ve ayrı olan sorularda ise frekans ve yüzdeler ile düşünceleri açıklanmaya çalışılacaktır.

4.6.1. Derslerin İşleniş Yöntemini Bilmeleri Hakkında Öğrenci ve Usta Öğretici Görüşleri

Öğrenci ve usta öğreticilerin çıraklık eğitimi merkezinde derslerin işleniş yöntemini biliyor musunuz sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.6.1.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.6.1.1. Derslerin İşleniş Yöntemini Bilmeleri Hakkında Öğrenci ve Usta öğretici Görüşleri

	Öğrenci		Usta Öğretici	
	Sayı	%	Sayı	%
Evet	47	31.3	12	24.0
Hayır	84	56.0	19	38.0
Kısmen	19	12.7	19	38.0
Toplam	150	100.0	50	100.0

$X^2=15.710$ $P=.000$

Tablo 4.6.1.1.' de görüldüğü öğrencilerden 47 kişi (%31.3) Usta öğreticilerden 12 kişi (%24.0) derslerin işlenmesinde hangi yöntemin kullanıldığını bildiklerini, öğrencilerden 84 kişi (%56.0) Usta öğreticilerden 19 kişi (%38.0) bilmediklerini, öğrencilerden 19 kişi (%12.7) usta öğreticilerden 19 kişi (%38.0) kısmen bildiklerini söylemişlerdir.

Öğrenci öğretmen ve Usta öğreticilerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının belirlenmesi için yapılan X^2 testi sonuçlarına göre verilen cevaplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin ve usta öğreticilerin çıraklık eğitimi merkezlerindeki eğitimin niteliği hakkında yeterli bilgiye sahibi olmadıkları derslerin hangi yöntemle işlendiğini bilmedikleri söylenebilir.

4.6.2. Eğitim Süresince Öğrenilecek Konuların Önceden Bilinmesi

Hakkındaki Öğrenci Görüşleri

Öğrencilerin çıraklık eğitimi merkezinde öğretilen konuların önceden bilinmesinin yararları hakkındaki soruya öğrencilerin verdikleri cevaplar tablo 4.6.2.1.' de görüldüğü gibidir

Tablo 4.6.2.1. Konuların Önceden Bilinmesi Hakkındaki Öğrenci Görüşleri

	Sayı	%
Evet	134	89.3
Hayır	6	4.0
Kısmen	10	6.7
TOPLAM	150	100.0

Tablo 4.6.2.1.' de görüldüğü gibi öğrencilerden 134 kişi (%89.3) konuları önceden bilmenin kendileri için yararlı olacağını, 10 kişi (%6.7) kısmen yararlı olacağını, söylemişlerdir. 6 kişi (%4.0) yararı olmayacağını söylemişlerdir.

Okula ilk gelen çırak öğrenciye okuldaki eğitimi süresince derslerde göreceği konuları tanıtmak yada açıklamanın başarının artmasına etken olacağını öğrenciler tarafından söylenmektedir. Konuların öğrencilere bildirilmesi onlarda ilgi uyandıracığı ve bununda başarıyı arttıracığı söylenebilir.

4.6.3. Usta Öğreticilerin Çıraklık Eğitimi Merkezinde Derslerin Nasıl İşlenmesi Gerektiği Hakkındaki Görüşleri

Usta öğreticilerin çıraklık eğitimi merkezinde derslerin nasıl işlenmesini istersiniz sorusuna verdikleri cevaplar aşağıdaki gibidir.

- 1- Teorik olarak öğretilen konuların uygulamasının okulda yapılabilmesi
- 2- Meslek derslerinin atölye ve lâboratuarda işlenmesi
- 3- İş üzerinde teorik eğitimin yapılması

4.6.4. Meslek Derslerinin İşlenişinde Düz Anlatım Yönteminin Kullanım Oranı Hakkındaki Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri

Öğrenci ve öğretmenlerin meslek derslerinin işlenişinde düz anlatım yönteminin kullanım sıklığı hakkındaki soruya verdikleri cevaplar tablo 4.6.4.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.6.4.1. Meslek Derslerinde Düz Anlatım Yönteminin Kullanım Sıklığı

	Öğrenci		Öğretmen	
	Sayı	%	Sayı	%
Her Zaman	107	71.3	11	55.0
Sık Sık	41	27.3	9	45.0
Hiç	2	1.3	0	0.0
TOPLAM	150	100.0	20	100.0

$$X^2=2.818 \quad P=.244$$

Tablo 4.6.4.1.' de görüldüğü gibi öğrencilerden 107 kişi (%71.3) öğretmenlerden 11 kişi (%55) düz anlatım yöntemi her zaman kullandıklarını, öğrencilerden 41 kişi (%27.3) öğretmenlerden 9 kişi (%45.0) sık sık kullanıldığını söylemişlerdir.

Öğrenci ve öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığına belirlenmesi için yapılan X^2 testi sonuçlarına göre verilen cevaplar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Derslerin işlenmesinde yeterli araç gereç ve atölyenin olmaması sonucu öğrencilerin ders materyallerine ilgisiz kalması nedeniyle öğretmenler tarafından sınıf içerisinde düz anlatım yönteminin çok kullanıldığı söylenebilir.

4.6.5. Meslek Derslerinin İşlenişinde Soru Cevap Yönteminin Kullanım

Oranı Hakkındaki Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri

Öğrenci ve öğretmenlerin meslek derslerinin işlenişinde soru cevap yönteminin kullanım sıklığı hakkındaki soruya verdikleri cevaplar tablo 4.6.5.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.6.5.1. Meslek Derslerinde Soru Cevap Yönteminin Kullanım Sıklığı

	Öğrenci		Öğretmen	
	Sayı	%	Sayı	%
Her Zaman	38	25.3	6	30.0
Sık Sık	103	68.7	14	70.0
Hiç	8	6.0	0	0.0
TOPLAM	150	100.0	20	100.0

$X^2=1.353$ $P=.508$

Tablo 4.6.5.1.' de görüldüğü gibi öğrencilerden 103 kişi (%68.7) öğretmenlerden 14 kişi (%70.0) meslek derslerin işlenişinde sık sık soru cevap yönteminin kullanıldığını, öğrencilerden 38 kişi (%25.3) öğretmenlerden 6 kişi (%30.0) her zaman kullanıldığını söylemişlerdir.

Öğrenci ve öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığına belirlenmesi için yapılan X^2 testi sonuçlarına göre verilen cevaplar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Uygun ders kitabının olmadığı tablo 4.5.8.1.' de görülmektedir. Öğrenilenlerin kalıcılığını ve öğrenmenin olup olmadığını test etmek amacıyla öğretmenlerin bu yöntemi sık sık kullandığı söylenebilir.

4.6.6. Meslek Derslerinin İşlenişinde Gösteri Yönteminin Kullanım Oranı Hakkındaki Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri

Öğrenci ve öğretmenlerin meslek derslerinin işlenişinde gösteri yönteminin kullanım sıklığı hakkındaki soruya verdikleri cevaplar tablo 4.6.6.1.' de görüldüğü gibidir. Derslerin işlenmesi sırasında gösteri yönteminin kullanım sıklığının belirlenmesine çalışılacaktır

Tablo 4.6.6.1. Meslek Derslerinde Gösteri Yönteminin Kullanım Sıklığı

	Öğrenci		Öğretmen	
	Sayı	%	Sayı	%
Her Zaman	1	0.7	1	5.0
Sık Sık	37	24.7	11	55.0
Hiç	112	74.7	8	40.0
TOPLAM	150	100.0	20	100.0

$X^2=11.572$ $P=.003$

Tablo 4.6.6.1.' de görüldüğü gibi öğrencilerden 37 kişi (%24.7) öğretmenlerden 11 kişi (%55.0) gösteri yönteminin sık sık kullanıldığını, öğrencilerden 112 kişi (%74.7) öğretmenlerden 8 kişi (%40.0) gösteri yönteminin hiç kullanılmadığını söylemişlerdir.

Öğrenci ve öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının belirlenmesi için yapılan X^2 testi sonuçlarına göre verilen cevaplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Öğretmenler gösteri yöntemini sık sık kullandıklarını söylerken öğrenciler hiç kullanılmadığını söylemektedirler. Gösteri yönteminin ne olduğu konusunda öğretmen ve öğrencilerin farklı düşündükleri söylenebilir.

4.6.7. Meslek Derslerinin İşlenişinde Yaparak Uygulayarak Öğrenme

Yönteminin Kullanım Oranı Hakkındaki Öğrenci ve Öğretmen

Görüşleri

Öğrenci ve öğretmenlerin meslek derslerinin işlenişinde yaparak uygulayarak yönteminin kullanım sıklığı hakkındaki soruya verdikleri cevaplar tablo 4.6.7.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.6.7.1. Meslek Derslerinde Yaparak Uygulayarak Öğrenme Yönteminin Kullanım Sıklığı

	Öğrenci		Öğretmen	
	Sayı	%	Sayı	%
Her Zaman	5	3.3	3	15.0
Sık Sık	144	96.0	17	85.0
Hiç	1	0.7	0	0.0
TOPLAM	150	100.0	20	100.0

$X^2=5.463$ $P=.065$

Tablo 4.6.7.1.' de görüldüğü gibi öğrencilerden 144 kişi (%96) öğretmenlerden 17 kişi (%85.0) yaparak uygulayarak yöntemi sık sık kullandıklarını, öğrencilerden 5 kişi (%3.3) öğretmenlerden 3 kişi (%15.0) her zaman yaparak uygulayarak yöntemini kullandıklarını söylemişlerdir.

Öğrenci ve öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının belirlenmesi için yapılan X^2 testi sonuçlarına göre verilen cevaplar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Öğretmenlerin ve öğrencilerin derslerin işlenişinde uygulama yönteminin sık sık kullanıldığını söyledikleri görülmekle birlikte uygulama atölyelerinin ve laboratuvarlarının sınırlı olması, sonucunda bu yöntemin sık sık kullanımının olanaklar ölçüsünde yapılabileceği düşünülmektedir.

4.6.8. Genel Bilgi Derslerinin İşlenişinde Düz Anlatım Yönteminin

Kullanım Oranı Hakkındaki Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri

Öğrenci ve öğretmenlerin genel bilgi derslerinin işlenişinde düz anlatım yönteminin kullanım sıklığı hakkındaki soruya verdikleri cevaplar tablo 4.6.8.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.6.8.1. Genel Bilgi Derslerinde Düz Anlatım Yönteminin Kullanım Sıklığı

	Öğrenci		Öğretmen	
	Sayı	%	Sayı	%
Her Zaman	111	74.0	17	85.0
Sık Sık	38	25.3	3	15.0
Hiç	1	0.7	0	0.0
TOPLAM	150	100.0	20	100.0

$$X^2=1.198 \quad P=.549$$

Tablo 4.6.8.1.' de görüldüğü gibi öğrencilerden 111 kişi (%74.0) öğretmenlerden 17 kişi (%85.0) genel bilgi derslerinin işlenişinde düz anlatım yönteminin kullanıldığını, öğrencilerden 38 kişi (%25.3) öğretmenlerden 3 kişi (%15.0) sık sık kullanıldığını söylemişlerdir.

Öğrenci ve öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının belirlenmesi için yapılan X^2 testi sonuçlarına göre verilen cevaplar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Genel bilgi derslerinin işlenişinde kullanılabilecek uygun araç gereç ve materyallerin sınırlı olması nedeniyle derslerin işlenişinde düz anlatım yönteminin her zaman kullanıldığı söylenebilir.

4.6.9. Genel Bilgi Derslerinin İşlenişinde Soru Cevap Yönteminin kullanım Oranı Hakkındaki Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri

Öğrenci ve öğretmenlerin genel bilgi derslerinin işlenişinde soru cevap yönteminin kullanım sıklığı hakkındaki soruya verdikleri cevaplar tablo 4.6.9.1.' de görüldüğü gibidir

Tablo 4.6.9.1. Genel Bilgi Derslerinde Soru Cevap Yönteminin Kullanım Sıklığı

	Öğrenci		Öğretmen	
	Sayı	%	Sayı	%
Her Zaman	27	18.0	6	30.0
Sık Sık	100	66.7	14	70.0
Hiç	23	15.3	0	0.0
TOPLAM	150	100.0	20	100.0

$X^2=4.405$ $P=.111$

Tablo 4.6.9.1.' de görüldüğü gibi öğrencilerden 100 kişi (%66.7) öğretmenlerden 14 kişi (%70.0) genel bilgi derslerinin işlenişinde soru cevap yönteminin sık sık kullanıldığını, öğrencilerden 27 kişi (%18.0) öğretmenlerden 6 kişi (%30.0) her zaman soru cevap yönteminin kullanıldığını söylemişlerdir.

Öğrenci ve öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının belirlenmesi için yapılan X^2 testi sonuçlarına göre verilen cevaplar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Genel bilgi derslerinin işlenişinde soru cevap yönteminin sık sık kullanıldığı öğretmenler ve öğrenciler tarafından söylenmektedir. Uygun ders kitabının olmadığı tablo 4.5.8.1.' de görülmektedir. Öğrenilenlerin kalıcılığını ve öğrenmenin olup olmadığını test etmek amacıyla öğretmenlerin bu yöntemi sık sık kullandığı söylenebilir.

4.6.10. Genel Bilgi Derslerinin İşlenişinde Gösteri Yönteminin

Kullanım Oranı Hakkındaki Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri

Öğrenci ve öğretmenlerin genel bilgi derslerinin işlenişinde gösteri yönteminin kullanım sıklığı hakkındaki soruya verdikleri cevaplar tablo 4.6.10.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.6.10.1. Genel Bilgi Derslerinin İşlenmesinde Gösteri Yönteminin Kullanım Sıklığı

	Öğrenci		Öğretmen	
	Sayı	%	Sayı	%
Her Zaman	2	1.3	6	30.0
Sık Sık	3	2.0	14	70.0
Hiç	145	96.7	0	0.0
TOPLAM	150	100.0	20	100.0

$X^2=27.472$ $P=.000$

Tablo 4.6.10.1.' de görüldüğü gibi öğrencilerden 145 kişi (%96.7) gösteri yönteminin hiç kullanılmadığını öğretmenlerden 14 kişi (%70.0) sık sık gösteri yönteminin sık sık kullanıldığını söylemişlerdir.

Öğrenci ve öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının belirlenmesi için yapılan X^2 testi sonuçlarına göre verilen cevaplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Gösteri yönteminin kullanımında yeterli araç , gereç ve materyallerin bulunmaması bu yöntemin öğretmenlerin belirttiği kadar kullanılmadığı öğretmenlerin objektif cevap vermedikleri söylenebilir. Ya da öğrencilerin bu yöntemle ilgili bilgi sahibi olmadıkları söylenebilir.

4.6.11. Genel Bilgi Derslerinin İşlenişinde Yapararak Uygulayarak Öğrenme Yönteminin Kullanım Oranı Hakkındaki Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri

Öğrenci ve öğretmenlerin genel bilgi derslerinin işlenişinde yapararak uygulayarak yönteminin kullanım sıklığı hakkındaki soruya verdikleri cevaplar tablo 4.6.11.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.6.11.1. Genel Bilgi Derslerinin İşlenmesinde Yapararak Uygulayarak Öğrenme Yönteminin Kullanım Sıklığı

	Öğrenci		Öğretmen	
	Sayı	%	Sayı	%
Her Zaman	0	0.0	0	0.0
Sık Sık	0	0.0	0	0.0
Hiç	150	100.0	20	100.0
TOPLAM	150	100.0	20	100.0

Tablo 4.6.11.1.' de görüldüğü gibi öğrenci ve öğretmenlerin genel bilgi derslerinde yapararak uygulayarak yöntemi hangi sıklıkla kullanılıyor sorusuna verdikleri cevapların bir biriyle tam olarak (%100.0) aynı olduğu görülmektedir.

Genel bilgi derslerinde yapararak uygulayarak yönteminin kullanımının çok sınırlı olması nedeniyle hiç kullanılmadığı söylenebilir.

4.6.12. Öğrencilerin Genel Bilgi Derslerinin İşlenişi Hakkındaki Görüşleri

Öğrencilerin genel bilgi derslerinin işlenişinden memnun musunuz sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.6.12.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.6.12.1. Öğrencilerin Genel Bilgi Derslerinin İşlenişinden Memnun Olma Durumları

	Sayı	%
Evet	79	52.7
Hayır	42	28.0
Kısmen	29	19.3
TOPLAM	150	100.0

Tablo 4.6.12.1.' de görüldüğü gibi öğrencilerden 79 kişi (%52.7) genel bilgi derslerinin işlenişinden memnun olduklarını söylerken, 42 kişi (%28.0) hayır, 29 kişinin (%19.3) ise kısmen cevabını verdikleri görülmektedir.

Verilen bu cevapların doğrultusunda çıraklık eğitimi merkezinde işlenen genel bilgi derslerinin işleniş yönteminden öğrencilerin genelde memnun oldukları söylenebilir.

4.6.13. Genel Bilgi Derslerinin Nasıl İşlenilmesi Hakkındaki Öğrenci Görüşleri

Öğrencilerin genel bilgi derslerinin hangi yöntemle işlenilmesini istersiniz sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.6.13.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.6.13.1 Genel Bilgi Derslerinin Hangi Yöntemle İşlenilmesi Hakkındaki Öğrenci Görüşleri

	Sayı	%
Düz Anlatım	48	32.0
Soru Cevap	43	28.7
Gösteri	59	39.3
Yaparak Uygulayarak	0	0.0
TOPLAM	150	100.0

Tablo 4.6.13.1.' de görüldüğü gibi öğrencilerden 59 kişi (%39.3) gösteri yöntemi ile kültür derslerin işlenilmesini isterken, 48 kişi (%32.0) düz anlatım yöntemini, 43 kişinin (%28.7) soru cevap yöntemini istedikleri görülmektedir.

Öğrencilerin genel bilgi derslerinde işlenmesini istediği yöntemler sınıf içerisinde öğretmenlerin ders işleme yöntemlerinden bir farklılık göstermediği hali hazırda kullanılan yöntemler olduğu söylenebilir.

4.6.14. Genel Bilgi Derslerinin Nerede İşlendiği Hakkındaki Öğrenci Görüşleri

Öğrencilerin genel bilgi derslerini nerede işliyorsunuz sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.6.14.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.6.14.1. Genel Bilgi Derslerinin İşlenildiği Yer

	Sayı	%
Sınıfta	147	98.0
Atölyede	1	0.7
Lâboratuarda	2	1.3
Resimhanede	0	0.0
TOPLAM	150	100.0

Tablo 4.6.14.1.' de görüldüğü gibi öğrencilerin tamama yakın bir kısmı 147 kişi (%98.0) genel bilgi derslerini sınıfta işlediklerini söylemiş oldukları görülmektedir. Genel bilgi derslerinin içerik olarak sınıf içerisinde işlenmeye uygun olduğu söylenebilir.

4.6.15. Öğrencilerin Genel Bilgi Derslerini Nerede İşlemek İstedikleri

Hakkındaki Görüşler

Öğrencilerin genel bilgi derslerini nerede işlemek istersiniz sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.6.15.1.' de görüldüğü gibidir. öğrencilerin genel bilgi derslerinin nerede işlenmesini istediklerinin belirlenmesine çalışılacaktır.

Tablo 4.6.15.1. Genel Bilgi Derslerini Nerede İşlemek İstedikleri Hakkındaki Öğrenci Görüşleri

	Sayı	%
Sınıfta	130	86.6
Atölyede	3	2.0
Lâboratuarda	4	2.7
Resimhanede	13	8.7
TOPLAM	150	100.0

Tablo 4.6.15.1.' de görüldüğü gibi öğrencilerden 130 kişi (%86.6) genel bilgi derslerini sınıfta işlenmesini istediklerini söylemektedirler

Genel bilgi derslerinin işlendiği yer tablo 4.6.14.1.' de görülmektedir. Öğrencilerin isteği ile derslerin işlendiği yerin aynı olduğu söylenebilir.

4.6.16. Öğrencilerin Meslek Derslerinin İşlenişi Hakkındaki Görüşleri

Ankete katılan öğrencilerin meslek derslerinin işlenişinden memnun musunuz sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.6.16.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.6.16.1. Öğrencilerin Meslek Derslerinin İşlenişinden Memnun Olma Durumları

	Sayı	%
Evet	89	59.3
Hayır	47	31.3
Kısmen	14	9.3
TOPLAM	150	100.0

Tablo 4.6.16.1.' de görüldüğü gibi öğrencilerden 89 kişi (%59.3) meslek Derslerinin İşlenişinden memnun olduklarını söylerken, 47 kişi (%31.3) hayır, 14 kişinin (% 9.3) ise kısmen cevabını verdikleri görülmektedir.

Öğrencilerin bir kısmının derslerin işlenişinden memnun olmadıkları görülse de genel olarak memnun oldukları söylenebilir.

4.6.17. Meslek Derslerinin Nasıl İşlenilmesi Gerektiğine İlişkin

Öğrenci Görüşleri

Öğrencilerin meslek derslerinin hangi yöntemle işlenilmesini istersiniz sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.6.17.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.6.17.1 Meslek Derslerinin Hangi Yöntemle İşlenilmesi Hakkındaki Öğrenci Görüşleri

	Sayı	%
Düz Anlatım	14	9.3
Soru Cevap	10	6.7
Gösteri	35	23.3
Yaparak Uygulayarak	91	60.7
TOPLAM	150	100.0

Tablo 4.6.17.1.' de görüldüğü gibi öğrencilerden 91 kişi (%60.7) Yaparak uygulayarak yöntemi ile meslek derslerin işlenilmesini isterken, 35 kişi (%23.3) Gösteri yöntemini istedikleri görülmektedir.

Öğrencilerin derslerin işlenişinden memnun oldukları Tablo 4.6.16.1.' de görülmesine rağmen derslerin işlenişinde daha çok yaparak uygulayarak öğrenme yönteminin ve gösteri yönteminin kullanılmasını istedikleri anlaşılmaktadır.

4.6.18. Meslek Derslerinin Nerede İşlendiğine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Öğrencilerin meslek derslerini nerede işliyorsunuz sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.6.18.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.6.18.1. Meslek Derslerinin İşlenildiği Yer

	Sayı	%
Sınıfta	142	94.7
Atölyede	1	0.7
Lâboratuarda	7	4.7
Resimhanede	0	0.0
TOPLAM	150	100.0

Tablo 4.6.18.1.' de görüldüğü gibi öğrencilerden 142 kişi (%94.7) meslek derslerini sınıfta işlediklerini söylemiş oldukları görülmektedir.

4.6.19. Öğrencilerin Meslek Derslerini Nerede İşlemek İstedikleri

Hakkındaki Görüşler

Öğrencilerin meslek derslerini nerede işlemek istersiniz sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.6.19.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.6.19.1. Meslek Derslerini Nerede İşlemek İstedikleri Hakkındaki Öğrenci Görüşleri

	Sayı	%
Sınıfta	18	12.0
Atölyede	76	50.7
Lâboratuarda	52	34.6
Resimhanede	4	2.7
TOPLAM	150	100.0

Tablo 4.6.19.1.' de görüldüğü gibi öğrencilerden 76 kişi (%50.7) meslek derslerini atölyede işlenilmesini, 52 kişi (%34.6) lâboratuarda işlenilmesini istediklerini söylemektedirler.

Derslerin genelde sınıfta işlendiğini Tablo 4.6.18.1.' de görülmektedir. Öğrenciler ise meslek derslerini genelde atölyede yada laboratuvarlarda işlemek istediklerini belirtmektedirler.

4.6.20. Ders işlenişi Sırasında Kullanılan Materyaller Hakkında Öğrenci Görüşleri

Öğrencilerin ders işlenişi sırasında kullanılan materyalleri hangi sıklıkla kullanıldığı sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.6.20.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.6.20.1. Kullanılan Materyaller Hakkındaki Öğrenci Görüşleri

	Ders Notu		Slayt		Ders Kitabı	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Her Zaman	108	72.0	1	0.7	20	13.3
Sık Sık	36	24.0	3	2.0	64	42.7
Hiç	6	4.0	146	97.3	66	44.0
TOPLAM	150	100.0	150	100.0	150	100

Tablo 4.6.20.1.' de görüldüğü gibi ders notunu her zaman kullanıldığını söyleyenlerin sayısı 108 kişi (%72.0), sık sık diyenlerin sayısı ise 36 kişi (%24.0) olduğu görülmektedir.

Slayt kullanımında öğrencilerden 146 kişi (%97.3) hiç kullanılmadığını, ders kitabının kullanımında ise 64 kişi (%42.7) sık sık kullanıldığını söylerken, 66 kişi (%44.0) hiç kullanılmadığını, 20 kişi ise (%13.3) her zaman kullanıldığını söylemektedirler.

Öğrencilerin verdikleri cevaplardan sınıf içerisinde ders işlerken öğretmenlerin çoğunlukla ders notuna baş vurdukları, slayt' ı hiç kullanmadıkları ders kitabı konusunda da değişik hareket ettikleri görülmektedir. Tablo 4.5.8.1.' de görüldüğü gibi uygun ders kitabının bulunmamasının ders işleme

yönteminde öğretmenlerin ders notunu kullanmalarına neden olduğu söylenebilir.

4.7. Çıraklık Eğitimi Merkezinde Uygulanan Değerlendirme Tekniklerine İlişkin Görüşler

Bu bölüme çıraklık eğitimi merkezlerinde uygulanan değerlendirme yöntemi hakkında öğrenci, öğretmen ve usta öğreticilerin düşünceleri alınacaktır.

4.7.1. Çıraklık Eğitimi Merkezinde İşlenen Ders Konularının İşyerindeki Çalışmalara Etkisi Hakkındaki Öğrenci Görüşleri

Öğrencilerin derslerde gördükleri konuların işyerinde yararı oluyor mu sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.7.1.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.7.1.1. Ders Konularının İşyerindeki Yararı Hakkındaki Öğrenci Görüşleri

	Sayı	%
Evet	112	74.7
Hayır	11	7.3
Kısmen	27	18.0
TOPLAM	150	100.0

Tablo 4.7.1.1.' de görüldüğü gibi öğrencilerden 112 kişi (%74.7) ders konularının işyerindeki çalışmalarında kendilerine yararlı olduğunu söyledikleri görülmektedir.

4.7.2. Derslerin İşyerinin Gerektirdiği Bilgi ve Beceriler İçin Yeterliliği

Hakkındaki Öğrenci Görüşleri

Öğrencilerin çıraklık eğitimi merkezlerinde gördükleri derslerin işyerinin gerektirdiği bilgi ve beceriler için ne kadar yeterlidir sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.7.2.1.' de görüldüğü gibidir

Tablo 4.7.2.1. Çıraklık Eğitimi Merkezindeki İşlenen Derslerin İşyerinde Gerekli Olan Bilgi ve Becerileri Kazandırma Oranı Hakkındaki Öğrenci Görüşleri

	Sayı	%
Tamamen	72	48.0
Kısmen	54	36.0
Yetersiz	24	16.0
TOPLAM	150	100.0

Tablo 4.7.2.1.' de görüldüğü gibi öğrencilerden 72 kişi (%48.0) tamamen yeterli olduğunu söylerken, 54 kişi (%36.0) kısmen yeterli, 24 kişi ise (%16) yetersiz olduğunu söyledikleri görülmektedir.

Öğrencilerin işyerlerindeki çalışmalarında kullandıkları bilgilerin çıraklık eğitimi merkezlerinde işlenen derslerle kısmen karşılanabildiği söylenebilir.

4.7.3. Deneme Sınavlarının Biçimi Hakkında Öğrenci Görüşleri

Öğrencilerin yıl içinde yapılan deneme sınavlarının hangi yöntemle yapılması gerektiğine ilişkin soruya verdikleri cevaplar tablo 4.7.3.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.7.3.1. Yapılan Deneme Sınavlarının Biçimi

	Meslek Dersleri		Genel Bilgi Dersleri	
	Sayı	%	Sayı	%
Yazılı Sınav	149	99.3	143	95.3
Sözlü Sınav	0	0.0	7	4.7
Uygulamalı Sınav	1	0.7	0	0.0
Deney Yöntemi	0	0.0	0	0.0
TOPLAM	150	100.0	150	100.0

Tablo 4.7.3.1.' de görüldüğü gibi meslek derslerinde ve kültür derslerinde deneme sınavlarının yazılı sınav olarak yapıldığını söyleyen öğrencilerin sayısının tamama yakın bir oranı (149 kişi %99.3 – 143 kişi %95.3) oluşturduğu görülmektedir.

Buna göre, çıraklık eğitimi merkezlerinde yapılan deneme sınavlarının yazılı biçiminde yapıldığı söylenebilir.

4.7.4. Deneme Sınavlarının Nasıl Olması Konusunda Öğrenci Görüşleri

Öğrencilerin yıl içinde yapılan deneme sınavının nasıl olmalıdır sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.7.4.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.7.4.1. Öğrenciler Tarafından İstenen Deneme Sınavı Biçimi

	Sayı	%
Yazılı Sınav	70	46.6
Sözlü Sınav	18	12.0
Uygulamalı Sınav	57	38.0
Deney Yöntemi	1	0.7
Geçersiz	4	2.7
TOPLAM	150	100.0

Tablo 4.7.4.1.' de görüldüğü gibi öğrencilerden 70 kişi (%46.6) deneme sınavlarının yazılı olmasını isterken, 57 kişi ise (%38.0) sınavların uygulamalı olmasını istedikleri söylenebilir.

4.7.5. Deneme Sınavlarının Edinilen Bilgileri Ölçme Düzeyi Bakımından Öğrenci Görüşleri

Öğrencilerin yıl içinde yapılan deneme sınavlarının öğrendikleri bilgi ve becerileri ne kadar ölçmektedir sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.7.5.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.7.5.1. Deneme Sınavlarının Bilgileri Ölçme Düzeyi

	Sayı	%
Tamamen	71	47.3
Kısmen	68	45.4
Hiç	11	7.3
TOPLAM	150	100.0

Tablo 4.7.5.1.' de görüldüğü gibi öğrencilerin yıl içinde yapılan deneme sınavlarının öğrendikleri bilgi ve becerileri ne kadar ölçmektedir sorusuna verdikleri cevaplarda tamamen diyen 71 kişi (%47.3), kısmen diyenlerin sayısının 68 kişi (%45.4) olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin verdikleri cevaplara göre yapılan deneme sınavlarının öğrenilenleri tam olarak değerlendiremediği; sınavların yapılışında kullanılan yöntemlerin doğru seçilmediği söylenebilir.

4.7.6. Çıraklık Eğitimi Almış Öğrencinin Eğitimine Çalışmalarında Mesleki Yeterliliğini Hangi Derecede Etkilediği Hakkındaki Usta Öğretici Görüşleri

Usta öğreticilerin verdikleri cevaplar tablo 4.7.6.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.7.6.1. Öğrencinin Aldığı Eğitimin İşyerindeki Çalışmalara Etkisi Konusunda Eğitici Usta Görüşleri

	Sayı	%
Becerisi Artmıştır	14	28.0
Kısmen Etkilemiştir	20	52.0
Etkisi olmamıştır	10	20.0
TOPLAM	50	100.0

Tablo 4.7.6.1.' de görüldüğü gibi usta öğretmenlerden 20 kişi (%52.0) kısmen etkilediğini söylerken, 14 kişi (%28) becerisi artmıştır, 10 kişi (%20.0) etkili olmadığını söylemişlerdir.

Usta öğretmenlerin verdikleri cevaplara göre 14 kişi (%28.0) çırakların aldıkları eğitim sonucunda becerisinin arttığını söylemektedir. Geriye kalan büyük bir kısım ise tam etkili bulmadıklarını söylemişlerdir.

Verilen cevaplar doğrultusunda öğrencilerin almış olduğu eğitimin onlara mesleki açıdan fazla bir şey kazandırmadığı söylenebilir.

4.7.7. Deneme Sınav Sayısı

Öğretmenlerin yıl içinde kaç deneme sınavı yapıyorsunuz sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.7.7.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.7.7.1. Yıl İçi Deneme Sınav Sayısı

	Sayı	%
1 Defa	0	0.0
2 Defa	19	95.0
4 Defa	0	0.0
5 ve Üstü	1	5.0
TOPLAM	20	100.0

Tablo 4.7.7.1.' de görüldüğü gibi öğretmenlerden (%95.0) yıl içinde iki defa deneme sınavı yaptıklarını söylemektedirler.

Çıraklık eğitimi merkezi yönetmeliğinde her dönem için en az bir deneme sınavı yapılacağı belirtilmiştir. Öğretmenler yapılması gereken en az sınav sayısına uygun olarak, yılda iki deneme sınav yaptıkları görülmektedir.

4.7.8. Deneme Sınavlarının Amacına Ulaşabilmesi Hakkındaki Öğretmen Görüşleri

Öğretmenlerin deneme sınavları amacına ulaşabiliyor mu sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.7.8.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.7.8.1. Deneme Sınavlarının Amacına Ulaşabilme Oranı

	Sayı	%
Evet	2	10.0
Hayır	10	50.0
Kısmen	8	40.0
TOPLAM	20	100.0

Tablo 4.7.8.1.' de görüldüğü gibi öğretmenlerden 10 kişi (%50) hayır cevabını verirken, 8 kişi (%40) kısmen amacına ulaştığını söylemektedirler.

Öğretmenlerin verdikleri cevaplara göre sınavların amaçlarına ulaşamadığı söylenebilir.

Çıraklık eğitimi merkezlerinde yapılan deneme sınavlarında öğrencinin alacağı notun sınıf geçmesine bir etkisi olmadığından öğrenciler sınavı pek önemsememektedirler. Öğrencilerin bildikleri konuları yazılı olarak anlatım yeteneklerinin az olması onların soruları cevaplandırmalarını zorlaştırmaktadır.

4.7.9. Değerlendirmenin Amacına Ulaşabilmesine İlişkin Öğretmen

Görüşleri

Öğretmenlerin yıl içi değerlendirme sınavlarının amacına ulaşabilmesi için ne gerektiği sorusuna verdikleri cevaplar aşağıda sıralanmıştır.

- 1- Yıl içi deneme sınavları kalfalık sınavlarına belli bir oranda etki etmelidir.
- 2- Ders geçme yada sınıf geçme sisteminin uygulanması
- 3- İşyerlerinde usta öğreticiler tarafından öğrenilen konuları kapsayan uygulamalı sınav yapılması ve sonucunun çıraklık eğitimi merkezine bildirilmesi
- 4- Son sınıfa geçen öğrencilerin bir yeterlik sınavına alınarak başarılı olanların son sınıfı geçmesi

4.7.10. Kalfalık Sınavlarının Değerlendirme Açısından Amacına Uygunluğu Hakkındaki Öğretmen Görüşleri

Öğretmenlerin Kalfalık sınavlarının eğitim süresince ve öğrencinin mesleki yeterliliğini değerlendirme açısından amacına ulaşabiliyor mu sorusuna verdikleri cevaplar tablo 4.7.10.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.7.10.1. Kalfalık Sınavlarının Yeterliliğinin Değerlendirilmesi

	Sayı	%
Evet	0	0.0
Kısmen	11	55.0
Hayır	9	45.0
TOPLAM	20	100.0

Tablo 4.7.10.1.' de görüldüğü gibi öğretmenlerden 11 kişi (%55.0) kısmen amacına ulaşabildiğini söylerken, 9 kişi (%45.0) amacına ulaşamadığını söylemektedirler.

Çıraklık eğitimi merkezlerindeki öğrencilerin 3 yada 4 yıllık eğitimleri sonunda yapılan kalfalık sınavlarında öğrencilerin öğrendiklerini yazılı anlatmaları istenmektedir. Anlatım zorluğu çeken bu kişilerin sınavlarda başarıları oldukları söylenemez. Öğrencilerin işyerlerindeki iş yapabilme yetenekleri ölçülemediğinden kalfalarda olması gereken özelliklerin tam olarak belirlenemediği söylenebilir.

4.7.11. Kalfalık Sınavlarının Nasıl Olması Gerektiğine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Öğretmenlerin kalfalık sınavlarının değerlendirme açısından nasıl olmalı şeklindeki soruya verdikleri cevaplar aşağıda görüldüğü gibidir.

- 1- Yıl içi değerlendirme sınavlarına ait not ortalamasının belli bir oranda kalfalık sınavlarını etkilemeli
- 2- Sınavların yerel yada bölgesel düzlemde merkezi olarak yapılması
- 3- Uygulamalı sınavların öğrencilerin işyerlerinde yapılması

4.8. Öğrencilerin Teorik Eğitimdeki Başarılarının Değerlendirilmesi

Çıraklık eğitimi merkezlerine devam eden öğrencilerin eğitimlerinin araştırmanın amacı doğrultusunda değerlendirilebilmesi için araştırmanın bağımsız değişkenleri olan en son mezun oldukları okul, yaşları, cinsiyetleri sosyo ekonomik düzeyleri ve Adana' daki ikamet süreleri araştırmanın bağımlı değişkeni olan öğrencilerin okul içerisindeki başarıları ANOVA testi ile açıklanacaktır.

4.8.1. Öğrencilerin En Son Mezun Oldukları Okul ile Başarılarının Değerlendirilmesi

Öğrencilerin en son mezun oldukları yada yarım bıraktıkları örgün eğitim kurumlarına göre, çıraklık eğitim merkezindeki derslerdeki başarı durumlarının analizi tablo 4.8.1.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.8.1.1. Mezuniyet Durumları İle Çıracılık Eğitimi Merkezlerindeki Başarılarının Değerlendirilmesi

En Son Mezun Oldukları Okul	n	X	SS	F	P
İlkokul Mezunu	76	5.16	1.20	6.043	.001
Orta Okul Terk	40	5.43	1.28		
Orta Okul Mezunu	25	6.12	1.48		
Lise	9	6.56	.88		
TOPLAM	150	5.47	1.32		

Tablo 4.8.1.1.' de görüldüğü gibi Öğrencilerin en son mezun oldukları okul ile çıracılık eğitimi merkezindeki başarıları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir.

Farklılığın nedenini bulmak için yapılan Scheffe testinde ilkokul mezunları ile ortaokul mezunları ve lise eğitimi almış olanlar arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür. Ayrıca orta okul mezunları ile lise eğitimi almış olanlar arasında da anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir.

Eğitim düzeyi yükselen öğrencinin kendini yazılı olarak daha iyi ifade edebilmekte olduğu görülmektedir. Anlama yeteneği ve tümevarım kavramının daha iyi olması başarısını arttırdığı söylenebilir

4.8.2. Öğrencilerin Yaşı ile Başarıları Arasındaki İlişki

Öğrencilerin yaşları ile çıracılık eğitimi merkezindeki başarıları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi tablo 4.8.2.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.8.2.1. Öğrencilerin Yaşı ile Başarıları Arasındaki İlişki

Öğrencilerin Yaşı	n	X	SS	F	P
15 Yaş	11	5.09	1.30	.577	.718
16 Yaş	33	5.30	0.98		
17 Yaş	41	5.44	1.34		
18 Yaş	44	5.70	1.47		
19 Yaş	18	5.50	1.47		
20 Yaş	3	5.67	1.53		
TOPLAM	150	5.47	1.32		

Tablo 4.8.2.1.' de görüldüğü gibi öğrencilerin yaşları ile başarıları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Öğrencilerin yaşlarının büyük yada küçük olmasının onların başarılarını etkilemediği görülmektedir.

4.8.3. Öğrencilerin Cinsiyeti ile Başarıları Arasındaki İlişki

Öğrencilerin cinsiyeti ile çıraklık eğitimi merkezindeki başarıları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi tablo 4.8.3.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.8.3.1. Öğrencilerin Cinsiyeti ile Başarıları Arasındaki İlişki

Öğrencilerin Cinsiyeti	N	X	SS	F	P
Erkek	113	5.33	1.22	5.781	.017
Kız	37	5.92	1.52		
TOPLAM	150	5.47	1.32		

Tablo 4.8.3.1.' de görüldüğü gibi Öğrencilerin cinsiyetleri ile başarıları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir.

Ankete katılan kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha başarılı oldukları görülmektedir. Kız öğrencilerin okul ve çalışma saatleri dışındaki boş zamanlarını erkek öğrenciler gibi değerlendirmedikleri ders çalışmaya daha çok zaman ayırdıkları düşünüldüğünde kız öğrencilerin daha başarılı oldukları söylenebilir.

4.8.4. Öğrencilerin Sosyo Ekonomik Düzeyleri ile Başarıları Arasındaki İlişki

Öğrencilerin sosyo ekonomik düzeyleri ile çıraklık eğitimi merkezindeki başarıları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi tablo 4.8.4.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.8.4.1. Öğrencilerin Sosyo Ekonomik Düzeyleri ile Başarıları Arasındaki İlişki

Öğrencilerin Sosyo Ekonomik Düzeyi	n	X	SS	F	P
Alt Düzey	43	5.51	1.20	.124	.883
Orta Düzey	102	5.47	1.39		
Üst Düzey	5	5.20	0.84		
TOPLAM	150	5.47	1.32		

Tablo 4.8.4.1.' de görüldüğü gibi Öğrencilerin sosyo ekonomik düzeyleri ile başarıları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

4.8.5. Öğrencilerin Adana' daki İkamet Süreleri ile Başarıları Arasındaki İlişki

Öğrencilerin Adana' daki ikamet süreleri ile çıraklık eğitimi merkezindeki başarıları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi tablo 4.8.5.1.' de görüldüğü gibidir.

Tablo 4.8.5.1. Öğrencilerin Adana' daki İkamet Süreleri ile Başarıları Arasındaki İlişki

Öğrencilerin Adana' daki İkamet Süresi	n	X	SS	F	P
3 – 5 Yıl	11	6.18	1.47	2.260	.108
6 – 10 Yıl	8	5.88	1.36		
11 Yıl ve Üstü	131	5.39	1.29		
TOPLAM	150	5.47	1.32		

Tablo 4.8.5.1.' de görüldüğü gibi Öğrencilerin Adana' daki ikamet süresi ile başarıları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

V. BÖLÜM

TARTIŞMA VE YORUM

Bu bölümde uygulanan anketlerle elde edilen bulgular tartışılarak yorumlanacaktır. Araştırmanın alt amaçları doğrultusunda elde edilen bulgular ve araştırmanın amacı başlıklar altında yorumlanacaktır.

5.1. Kişisel Bilgilere İlişkin Tartışma ve Yorum

Araştırmada anket uygulanan öğrencilere ait kişisel bilgilerde öğrencinin yaş, cinsiyet, kardeş sayısı, mesleği, oturdukları evin durumu, gelirleri, sosyo ekonomik düzeyleri, anne ve babasının öğrenim durumu ve meslekleri anket formunda 13 soru ile yoklanmıştır.

Anket uygulanan 150 öğrenciden 55' inin kız, 95 'inin erkek, 16 – 18 yaş arasında oldukları, anne ve babalarının eğitim düzeylerinin genelde ilkokul mezunu olup annelerin büyük bir çoğunluğu ev kadını, babalarının ise ücretli olarak çalışmakta oldukları görülmektedir. Öğrenciler genelde kendi evlerinde otururken, 11 yıldan daha uzun süredir Adana' da ikamet ettikleri görülmektedir.

Öğrencilerin mesleklere göre dağılımı oto motor tamirciliği meslek dalında 55 kişi, bayan berberliği meslek dalında 95 kişi olup 75 kişi 1. Sınıf, 75 kişi son sınıf öğrencisidir. Öğrencilerin yarıdan fazlasının orta sosyo ekonomik düzey grubunda oldukları görülmektedir.

İLO ile Ç.ve Y. E. Ğ. M. 1997' de yaptıkları araştırmada öğrenci gelir düzeylerinin ve babalarının mesleklerine ilişkin bulguların birbirine yakın olduğu görülürken, Akhun .Sezgin.1991' de yaptıkları araştırmada, yine öğrencilerin anne ve babalarının mesleklerinin, eğitim düzeyi, kardeş sayıları ve gelir durumlarına ilişkin bulgularla benzeştiği görülmektedir.

Buna göre, öğrencilerin genelde dar geliri ve çocuk sayısı fazla olan ailelere mensup oldukları görülmektedir.

5.2. Çalışma Ortamına İlişkin Bilgiler

Öğrencilerin çalıştıkları ortama ilişkin bilgiler bu bölümde yorumlanacaktır. Çalışma ortamına ilişkin olarak öğrenci öğretmen ve usta öğreticilere uygulanan anket soruları 31 bölümde incelenmiştir

Anket uygulanan öğrencilere meslek seçiminde rehberlik yapılmadığı, okul öncesinde mesleklerinde 2 yıl kadar çalıştıkları, işyerlerindeki ısıtma ve havalandırma sisteminin yetersiz olduğu, gürültülü bir ortamda can güvenliği için tehlikeli makine, malzeme, araç ve gereçlerin olduğu ve bunlara karşı kısmen önlemlerin alındığı günlük ortalama 10 – 12 saat çalıştıkları, belirlenmiş yasal ücretten daha az ücret aldıkları genelde işyerlerinde tek çırak oldukları görülmektedir.

İLO ve M.E.B.Ç.VE Y.E.Ğ. 1996' araştırmasında çalışma ortamına ilişkin bulgularda; işyerlerinde çalışan eleman sayısının genelde 1 – 3, havalandırma sisteminin yetersizliği, tehlikeli maddelerin varlığı, makine ve aletlerin pratik eğitime uygun olmama durumu, kişisel korunma araçlarının yetersizliği, çalışma saatlerinin uzunluğu benzeşmekte ısınma, gürültü, yangın tehlikesine karşı alınan önlemler ve haftalık ücretlerle ilgili bulguların farklılık gösterdiği görülmektedir.

İLO ve M.E.B.Ç.VE Y.E.Ğ. 1996' araştırmasında çırak öğrencilerin işverenler tarafından %95 oranında işçi olarak kabul edildikleri tespit edilmiştir.

Çırak öğrencilerin çalışma ortamlarının Türkiye genelinde birbirine benzediği, çalışılan ortamın sağlıksız olduğu, işletmeler tarafından ucuz işgücü olarak kullandıkları söylenebilir.

5.3. İşyerindeki Eğitime İlişkin Bilgiler

Bu bölümde işyerlerinde yapılan eğitim ile çıraklık eğitimi arasındaki ilişki ile genel olarak eğitim hakkındaki öğrenci, öğretmen ve usta öğreticilerin görüşleri araştırılmış olup 14 başlık altında toplanan bulgular yorumlanacaktır.

İşyerlerinde temel eğitimini bitirmedikleri için çıraklık eğitimi merkezlerine gidemeyen çırakların olduğu, öğrencilerin eğitim düzeylerinin mesleklerini öğrenmede etkili olduğu, işyerlerindeki pratik eğitimin çıraklık eğitimi merkezlerindeki teorik eğitime uygun olmadığı, işyerlerindeki makine, araç ve gereçlerin pratik eğitime uygun olmadığı, işyerlerinde çıraklara ayrı bir mesleki eğitim verilemediği, çıraklık eğitimi merkezlerindeki öğretmenlerin kendilerini geliştiremedikleri çıraklık eğitimi ile ilgili hizmet içi eğitim kurslarına katılmadıkları, çıraklık eğitimi merkezine giden çırakların işyerlerindeki çıraklık eğitimi merkezine gitmeyen çıraklardan daha başarılı oldukları belirlenmiştir.

İLO ve M.E.B.Ç.VE Y.E.Ğ. 1996' araştırmasında teorik eğitim ile pratik eğitimin %80 oranında paralel olduğu belirlenirken, bu çalışmada oranın %90 oranında paralel olmadığı belirlenmiştir.

İşverenler tarafından çıraklar üretim yapabilen işçi gibi görülmekte, onların mesleği öğrenmekte oldukları unutulmaktadır. İşyerlerindeki pratik eğitimin teorik eğitimden uzak olduğu, işyerlerinde eğitimden çok üretim düşünülmektedir. Öğretmenlerin çıraklık eğitimi konusunda tecrübesiz ve eksik oldukları işletme deneyimlerinin çok az olduğu teknolojik gelişmeleri izleyemedikleri söylenebilir.

5.3. İlişkilere Ait Bulguların Değerlendirilmesi

Bu bölümde öğrenci, öğretmen ve usta öğreticilerin bir birleriyle olan ilişkisi değerlendirilmeye çalışılacaktır. Bu bölümde öğrenci öğretmen ve usta öğreticilere ait bulgular 6 grupta incelenmiştir.

Burada işyerlerini koordinatör öğretmene karşı tutumu, işveren ile öğrencinin yada ailesinin tanışıklığı, işverenlerin çıraklık eğitim merkezleri ile ilişkisi ve öğretmenlerden beklentileri yorumlanacaktır.

İşyerlerinde öğretmenlere karşı tutumunun olumlu olduğu, öğrencilere karşı kötü davranışların olduğu, işverenlerin öğrencinin ailesi ile tanışıklığının az olduğu öğrencilerin eğitimi için ilişkili olmadıkları, işverenlerin çıraklık eğitimi merkezi ile ilişkisinin koordinatör öğretmenle sınırlı olduğu görülmektedir.

İşverenlerin çıraklık eğitiminin gerekliliğine inanmakla beraber bu kuruma karşı ilgisiz kalmaktadırlar.

5.4. Çıraklık Eğitiminin Amaçları Hakkındaki Yorumlar

Çıraklık eğitiminin amaçları hakkında öğrenci, öğretmen ve usta öğreticilerin görüşleri 7 başlık altında incelenmiş olup elde edilen bulgular bu bölümde yorumlanacaktır.

Öğrencilerin ve usta öğreticilerin çıraklık eğitimi merkezinin amaçlarını genelde bildikleri, bu amaçların kısmen gerçekleştiğini, meslek derslerinin amaçlarını bilme oranını daha yüksek olduğu ve meslek dersleri ile genel bilgi derslerinin amaçlarının kısmen gerçekleştiği görülmektedir.

Çıraklık eğitiminin amaçlarının gerçekleşmemesindeki etkenlerin teorik eğitim ile pratik eğitimin paralelliğinin az olması, işyerlerindeki makine, araç ve gereçlerin pratik eğitime uygun olmaması, 3 yada 4 yıllık eğitim içerisinde yapılan değerlendirme sınavlarının bir bağlayıcılığının olmaması ve ders içeriklerinin mesleki uygulamalarla bağdaşmaması gibi olgulardan kaynaklandığı söylenebilir.

5.5. Çıraklık Eğitiminin İçeriği Hakkındaki Yorumlar

Çıraklık eğitiminin içeriği hakkında öğrenci, öğretmen ve usta öğreticilerin görüşleri 14 başlık altında incelenmiş olup elde edilen bulgular bu bölümde yorumlanacaktır.

Öğrenciler ve usta öğreticilerin çıraklık eğitimi merkezlerinde okutulan derslerin neler olduğunu; bu derslerde hangi konuların olduğunu; nasıl işlendiklerini bilmedikleri anlaşılmıştır. Usta öğreticiler çıraklık eğitimi merkezinde verilen eğitimi yeterli bulmadıklarını; buna rağmen eğitim süresinin ise yeterli olduğunu belirtmişlerdir.

Öğrenciler ve usta öğreticiler verilen derslere ek olarak farklı isteklerde bulunmuşlardır.

Öğretmenlerin görüşlerinden yola çıkılarak derslerin içeriğini yeterli görmedikleri, bunun gelişen teknolojiye cevap veremediğini, uygun ders kitabının olmadığını, okul ile işletmeler arasında teknik terimlerin farklı olduğu anlaşılmaktadır.

Çıraklık eğitimi merkezlerinde verilen eğitimin gelişen teknolojiye uygun olmadığı ve sanayinin istediği biçimde eleman yetiştirilemediği için çıraklık eğitiminin üstlendiği görevlerden uzaklaştığı söylenebilir.

5.6. Çıraklık Eğitimi Merkezlerindeki Eğitim Yöntemleri Hakkındaki

Yorumlar

Çıraklık eğitimi merkezlerinde uygulanmakta olan eğitim öğretim yöntemleri hakkında öğrenci, öğretmen ve usta öğreticilerin görüşleri 20 başlık altında incelenmiş olup elde edilen bulgular bu bölümde yorumlanacaktır.

Çıraklık eğitimi merkezinde derslerin nasıl ve nerede işlendiği, yönünde öğrencilerin ve usta öğreticilerin bilgilerinin olmadığı belirlenmiştir.

Çıraklık eğitimi merkezlerinde genel bilgi derslerinin sınıf ortamında anlatım, not alma ve soru cevap biçiminde işlendiği; gösteri ve uygulamalı olarak yapılmadığı belirlenmiştir, Meslek bilgisi derslerinde anlatım, soru cevap ve kısmen gösteri yönteminin kullanıldığı, uygulama yönteminin atölye ve laboratuvar şartlarının yetersizliğinden uygulanamadığı belirlenmiştir.

Öğrencilerin genel bilgi derslerini sınıf ortamında gösteri yönteminin de kullanılarak işlenilmesini, meslek derslerinde daha çok uygulamalı olarak atölye ve laboratuvar ortamında işlenilmesini istedikleri belirlenmiştir.

Çıraklık eğitimi merkezindeki geçerli olan eğitim yönteminin not alma, anlatım ve soru cevap yöntemi olduğu, mesleki eğitimin uygulamasız olamayacağı düşünüldüğünde, yapılmakta olan eğitimin amacına uygun olamayacağı söylenebilir.

5.7. Çıraklık Eğitimi Merkezlerindeki Değerlendirme Yöntemi Hakkındaki Yorumlar

Çıraklık eğitimi merkezlerinde uygulanmakta olan değerlendirme yöntemleri hakkında öğrenci, öğretmen ve usta öğreticilerin görüşleri 11 başlık altında incelenmiş olup elde edilen bulgular bu bölümde yorumlanacaktır.

Öğrencilerin ve öğretmenlerin yıl içi deneme sınavlarının bilgiyi ölçme düzeyinin tam olmadığını, amacına ulaşma konusunda yetersiz kaldığını söyledikleri görülmüştür. Öğrenilenlerin işyerlerindeki kullanılabilirliği hakkındaki değerlendirmeler sonucunda alınan eğitimin, işyerlerindeki çalışmalara etkisinin tam olmadığı belirlenmiştir.

Öğrenciler deneme sınavlarında ve kalfalık sınavlarında tam bir değerlendirmenin yapılamadığını, uygulamalı sınavların yapılmasını istedikleri belirtmişlerdir.

Öğretmenler yıl içi deneme sınavlarının kalfalık sınavlarını etkilemesini, sınıf geçme yada ders geçme sistemin olmasını istemektedirler. Öğrencilerin eğitimleri süresince derslerdeki başarısızlıklarının kalfalık sınavlarına girmelerini engellemediği için umursamadıklarını; bu yüzden de gerçek bir değerlendirmenin yapılamadığını belirtmişlerdir.

Çıraklık eğitim merkezindeki değerlendirme sisteminin amacından uzak olduğu yapılan sınavların bürokratik gerekler olarak görüldüğü belirlenmiştir.

5.8. Teorik Eğitime Etki Eden Faktörler Hakkındaki Yorumlar

Çıraklık eğitimi merkezlerine devam eden öğrencilerin teorik eğitimlerine etki eden faktörlerin; öğrencilerin eğitim durumu ve cinsiyet olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin eğitim durumu yükseldikçe başarılarının arttığı, kız öğrencilerin daha başarılı oldukları belirlenmiştir.

VI. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde Adana İli Seyhan İlçesindeki çıraklık eğitimi merkezinde uygulanmakta olan Bayan Berberliği ve Oto Motor Tamirciliği meslek dalarındaki programların genel bir değerlendirmesi için yapılan bu araştırmada elde edilen bulgulara dayalı olarak ortaya çıkan sonuçlar üzerinde durulmuştur. Ayrıca araştırma bulguları çerçevesinde var olan uygulamaya yönelik önerilerde bulunulmuştur.

6.1. Sonuçlar

Araştırmanın amaçları doğrultusunda elde edilen bulgulara dayalı olarak aşağıdaki sonuçlara varılmıştır.

- 1- Çalışma hayatında kız çocukları ile erkek çocukları birlikte yer almaktadır. 15 ile 18 yaş arasında kalan bu çocukların çok çocuklu ve dar gelirli ailelerden geldikleri genelde ilkokul mezunu oldukları görülmüştür.
- 2- Çalışma hayatının bütün olumsuzlukları ve riskleriyle karşı karşıya bulunan bu çocuklar önce çalışmaya daha sonra çıraklık eğitimine başlamaktadırlar. İşverenler tarafından yetişmiş işçi gözü ile görüldüklerinden ucuz işgücü olarak kullanılmaktadırlar. Yaptıkları işlerin çocukların bilişsel, duyuşsal ve fiziksel gelişimlerini olumsuz etkilemektedir.
- 3- Bugün sanayide temel eğitime hiç gitmemiş yada yarı bırakmış çocukların çalışma hayatında oldukları görülmektedir. Sosyal güvenlikten yoksun bu çocuklar çıraklık eğitiminden de yoksunlardır.

- 4- Çıraklık eğitimi merkezlerinde verilen eğitimin işyerlerindeki çalışma koşullarıyla paralel olmadığı işyerleri ile çıraklık eğitimi arasında bir kopukluk olduğu görülmektedir.
- 5- Sanayi tecrübesi olmayan bilimsel ve teknolojik gelişmeleri izleyemeyen öğretmenlerle çıraklık eğitimi yürütülmeye çalışılmaktadır.
- 6- Çıraklık eğitimi merkezleri öğrencilere mesleki açıdan çok sosyal açıdan gelişimlerine yararlı olduğu belirlenmiştir.
- 7- Çıraklık eğitiminin amaçlarının tam bilinmediği ve bu amaçların yeterince gerçekleşemediği görülmüştür.
- 8- İşverenlerin çıraklık eğitimi merkezinde verilen eğitime uzak oldukları, eğitimin hangi ortamda ve nasıl yapıldığını bilmedikleri görülmüştür.
- 9- Çıraklık eğitimi merkezinde yapılan deneme sınavları ile ustalık, kalfalık sınavlarında tam bir değerlendirmenin olmadığı belirlenmiştir.
- 10-Çıraklık eğitimi merkezindeki öğrencilerin başarılarının önceki eğitimlerine ve cinsiyetlerine göre değiştiği öğrencilerin yaşlarına ve sosyo ekonomik düzeylerine göre bir değişiklik göstermediği belirlenmiştir.

6.2. Öneriler

Bu araştırmada elde edilene bulgular doğrultusunda çıraklık eğitimin gelişmesine katkı sağlamak amacıyla öğrenci, öğretmen ve usta öğrencilerin önerileri alınmıştır. Bu önerilerle birlikte araştırma sonuçlarına yönelik getirilen öneriler bu bölümde sunulmuştur.

6.2.1. Öğrencilerin Çıraklık Eğitimi İle İlgili Önerileri

- 1- Çıraklık eğitiminin 2 gün olması.
- 2- Çıraklık eğitimi merkezlerinin fiziksel ortamını daha düzenli ve temiz olması.
- 3- İşyerlerinde meslekleri dışında çalıştırılmamak.
- 4- Okulda araç gereç ve makine donanımı tam olan atölye ve lâboratuarda eğitim yapmak.
- 5- Okulun adında bulunan çırak kelimesinin kaldırılması.
- 6- Meslek derslerine ve kültür derslerine branş öğretmenlerinin gelmesi.
- 7- Oto motor Tamirciliğinde Kalfalık belgesi alanların sürücü belgesi sınavlarında motor dersinden muaf olmak,
- 8- Hafta sonları yada haftanın bir günü tatil yapmak; şeklinde öneriler getirmişlerdir.

6.2.2. Usta Öğreticilerin Çıraklık Eğitimi Hakkındaki Önerileri

- 1- Çırakların iş kazaları ve meslek hastalıklarına karşı sigorta primlerinin devlet tarafından karşılanmasının olumlu olduğunu,
- 2- Öğrencilerin ücret yada her hangi bir sebepten dolayı işyeri değişikliğinin sınırlandırılmasını,
- 3- Ustalık belgesi olmayanların işyeri açmasının önlenmesi,
- 4- Çıraklık eğitimi merkezlerinde verilen meslek derslerinin branş öğretmenleri tarafından verilmesi,
- 5- Çıraklık eğitimindeki üst yaş sınırının kaldırılması,
- 6- İşyerlerinde uygulama olanağı bulunmayan işlerin çıraklık eğitimi merkezlerinde uygulamalı olarak işlenmesi,
- 7- Derslere uygun ders kitaplarının olması,

6.2.3. Öğretmenlerin Çıraklık Eğitimi Hakkındaki Önerileri

- 1- Çıraklık eğitimi merkezlerinde psikolojik ve rehberlik birimlerinin kurulması,
- 2- Tam donanımlı atölyeler yad lâboratuvarlar kurulmadan çıraklık eğitimi merkezlerinin açılmaması,
- 3- Öğrencilerin çalışma ortamlarının ve saatlerinin düzenli denetlenerek sözleşmedeki hükümlerin yerine getirilmesinin sağlanması için yeni düzenlemeler yapılmalı,
- 4- Öğrenciler çıraklık eğitimi merkezlerinde okurken endüstri meslek liselerine dikey geçişlerine olanak sağlayacak yasal düzenlemelerin yapılması,
- 5- Çıraklık eğitimi merkezlerinin temel eğitim döneminde tanıtımının yapılması,
- 6- Çıraklık eğitimi merkezlerinde kütüphane kurulması,
- 7- Meslek derslerinde eğitimin uygulamalı yöntemlerle işlenmesine olanak sağlayacak materyaller sağlanmalı,
- 8- Öğrencilerin sosyo kültürel gelişimleri ve yeni teknolojileri tanıtım amaçlı inceleme, araştırma gezilerinin özendirilmesi
- 9- Okulların fiziki yapıları düşünülerek uygun yerlere kurulması,
- 10- Öğretmenlerin gelişen teknolojiyi takip edebilmesi için hizmet içi eğitim çalışmalarına katılmaları sağlanmalı; şeklinde görüşler belirlenmiştir.

6.2.4. Araştırma Bulgularına Ait Öneriler

- 1- Çıraklık eğitimi merkezinde okumaya gelen öğrencilerin daha önce mesleklerinde 1 - 1,5 yıl çalıştıkları düşünüldüğünde ders konularının içerik olara değiştirilmesi,
- 2- İşyerlerindeki pratik eğitimin teorik eğitimle paralelliğinin sağlanması için teorik eğitim programlarının yerel şartlar göz önüne alınarak hazırlanmasının sağlanabilmesi,
- 3- Öğrencilere çıraklık eğitimi merkezlerinde telafi eğitimin akşam saatlerinde verilerek üst öğrenimlerine devam etmeleri sağlanabilmeli,

- 4- Çıraklık eğitimi merkezlerinde öğrencilerin işyeri yada okulla ilgili sorunlarının çözümünü sağlamak amacıyla psikolojik danışma ve rehberlik servislerinin kurulması,
- 5- Öğretmenlerin koordinatörlük görevleri sırasında teknolojik yenilikleri tanıtabilmesi için hizmet içi seminerlerinin verilmesi,
- 6- Yeni teknolojilerin üretildiği işletmelerde öğretmenlerin kurs görmelerinin sağlanması,
- 7- Öğretmenlerin kitaptan bilgiler veren bir katip durumundan kurtulabilmeleri ve bilgilerinin kalıcılığının sağlanabilmesi için atölye, lâboratuar ve ders araçlarının geliştirilmesi,
- 8- Çıraklık eğitimi merkezinde eğitim gören çırakların diğer çıraklardan daha başarılı oldukları görülmüştür. Bu nedenle çıraklık eğitimi merkezleri yaygınlaştırılmalı,
- 9- Çıraklık eğitimi merkezlerinin tanıtımı ve işlevi hakkındaki bilgilerin sanayide çalışanlara ulaşabilmesi için bakanlık ve meslek kuruluşları birlikte düzenli olarak yayımlanan ve ücretsiz olarak dağıtılan dergi yada gazete çıkarılmalı,
- 10- Gelişen teknolojilerinde içinde bulunduğu ders kitaplarının basımı için üniversiteler, meslek kuruluşları ve bakanlık arasında bir komisyon kurulmalı kitapların basımını Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü üstlenmelidir.
- 11- Çıraklık eğitimi merkezlerinde ki üst yaş sınırı kaldırılmalı belgesiz çalışan kişilerin yada ustaların belge alması için gece dersleri verilerek belgesiz çalışmanın önlenmesi,
- 12- İşyerlerinde kullanılan teknik terimlerle, teorik eğitimdeki terimlerin ortak olmasının sağlanması,
- 13- Çıraklık eğitimi merkezlerinde derslerin uygulamalı yada gösteri yönteminin kullanılması için gerekli donanımların yapılması,
- 14- Değerlendirme sisteminin gözden geçirilerek amacına uygun hale getirilebilmesi için ÖSYM benzeri bir birim oluşturulması yarıyıl sonunda öğrencilerin merkezi bir sınavdan geçirilerek ve deneme sınavlarına ait not ortalamasının kalfalık sınavlarına belli bir oranda etki etmesinin sağlanması, sınavların il ve ilçe merkezlerinde belirlenen bir okulda yapılması,
- 15- Uygulamalı pratik sınavlarının Okul atölyelerinde yada kurumların olanakları kullanılarak işletmelerde yapılması önerilmektedir.

Bu konuda araştırma yapmak isteyeceklere;

- 1- Çırak öğrencilerin nasıl bir telafi eğitimi istediklerinin araştırılmasını,
- 2- Okuma yazması olmayan yada temel eğitimini yarım bırakan çırakların eğitim görme isteklerinin araştırılmasını,
- 3- 8 yıllık temel eğitim sonunda çıraklığa başlayan öğrencilerin çıraklık eğitimi merkezlerine devam etme isteklerinin ve işverenlerin tutumunun araştırılmasını,
- 4- Yurt dışında çıraklık eğitimi veren okullar ile ülkemizde çıraklık eğitimi veren okulların fiziki şartlarının karşılaştırılarak eğitim yöntemlerinin değerlendirilmesini,
- 5- Çıraklık eğitimi merkezlerini bitiren öğrencilerin mesleklerine devam etme durumlarının araştırılmasını,
- 6- Çıraklık eğitimi merkezlerindeki ders programlarının diğer mesleki eğitim veren okulların ders programları ile karşılaştırılması yapılmalıdır. Bu konuda yapılacak çalışmaların ülkemizdeki çıraklık eğitiminin daha verili olmasına ışık tutacağı söylenebilir

KAYNAKÇA

Adana Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü,(1999).Adana' da Cumhuriyet Öncesi ve Cumhuriyet Sonrası Eğitim. Adana

Akhun, İ.ve Sezgin, İ (1991).Çıraklık Eğitimi Araştırması . Ankara: M.E.B. Yayınevi

Akkutay, Ü.(1981). Türkiye'de Çıraklık Eğitimi. Ankara : M. E. Yayınevi

Alkan,C. Doğan,H. Sezgin,S.İ.(1998)."Mesleki ve Teknik Eğitimin Esasları". İstanbul: Alkım Yayınevi

Ana Britanica: Cilt 1. (1992).İstanbul:Ana Yayıncılık

Aral, N. - Köksal, A.(1994). Çıraklık Eğitim Merkezlerine Devam Eden Çocukların Okul Ve Eğitim Programları İle Bunlara Yönelik Sorunların İncelenmesi. Ç.Ü. Eğitim Fak. 1.Eğitim Bilimleri Kongresi,Bildiriler, 1 , 388-396 Adana: Ç.Ü. Basımevi

Atauz,S. (1991). Street Workers in Ankara. Ankara Status Reports presented to İLO .Çoğaltma

Baltacıoğlu, İ. (1942) İçtimai Mektep. Ankara: Maarif Matbaası (İkinci Baskı)

Barret, F. (1970). Emeğin Tarihi. İstanbul:May Yayınları

Baştaymaz, T.(1990). 6-15 Yaş Grubu Bursa'da Çalışan Çocuklar Üzerine Bir Araştırma İstanbul: Friedrich Ebert Vakfı

Buyse, O.(1939). Teknik Öğretim Hakkında Rapor . İstanbul: M.E. Yayınevi

Demirel,Ö.(1997) Eğitimde Program Geliştirme. Ankara: USEM Yayınları-13

- Dewey, J. (1966) Tecrübe Ve Eğitim. (Çevirenler: Fatma Başaran ve Fatma Varış)
- D.İ.E. (1992). Hane Halkı İşgücü Anketi Sonuçları. Ankara:Başbakanlık Basımevi
- Doğan,H.(1980). Mesleki Ve Teknik Eğitim Prensipleri. Ankara: A.Ü. E.F. Yayınları
- Finn, Robert P. "Mesleki Eğitim", 28 – 29 Nisan 1983 mesleki ve Teknik Eğitim Sempozyumu, sf 132 ,Ankara: A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No:126
- Karasar, N.(1986). Bilimsel Araştırma Yöntemi Kavramlar, İlkeler, Teknikler. (Altıncı Basım).Ankara: 3A Eğitim Danışmanlık Ltd. Şti.
- Karauçak, O.(1992). DT Sosyal Bildirgesi Çerçevesinde Sosyal Politika Uygulamaları. İKV. No: 111. İstanbul:
- Karauçak O.(1992). Avrupa Topluluğunda ve Türkiye’de Mesleki Eğitim. İKV. No: 119. İstanbul: (B).
- Kaya,Y. (1985). Türkiye’de Yaygın Eğitim . Ankara : DPT
- Koçer, H.(1987). Türkiye’de Modern Eğitimin Doğuşu. Ankara : M.E.Yayınevi
- Kühne. (1939). Mesleki Terbiyenin İnkişafına Dair Rapor. İstanbul : Devlet Basımevi
- Lordoğlu, K. ve Köksal, S. (1993).Geleneksel Çıraklıktan Çocuk Emeğine Bir Alan Araştırması. İstanbul: Friedrich Ebert Vakfı .
- Maarif Vekaleti.(1957) 6. Maarif Şurası Kararları. Ankara : M.E. Yayınevi

- M.E.G. ve S.B.(1985) Çıraklık Eğitimi. Ankara : M.E. Yayınevi
- Monat,Jacques.(1988).Legislation And Financing Of Technical And Vocation Education And Training İn Selected Industrial Countries. Ankara
- Öztürk, M. (1996). Çıraklık Eğitimi Uygulamaları Ve Motor Meslek Alanlarındaki Öğrencileri Bekleyen Riskler Araştırması. Ankara : M.E. Yayınevi
- Saran N. ve-Akkaya, T. (1988) Çalışan Gençliğin İşbaşında Eğitimi Çıraklık, Kalfalık Ve Mesleğe Yönelme Sorunları. Ankara : M.E.G. ve S.B. Yayınları
- Sönmez, A.(1995)."Mesleki Örgün Eğitim İle Çıraklık Eğitiminin Bütünleştirilmesi". Y.L.Tezi, A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı (1990) Çıraklık Ve Mesleki Eğitim Konseyi Görüşleri Ve Kararları. Ankara : M.E. Yayınevi
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı (1989). Çıraklık Ve Mesleki Eğitim Kanunu. Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü Ankara: M.E. Yayınevi
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı .(1986).Çıraklık Eğitimi. Ankara: M.E. Yayınevi
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı (1982). Mesleki Ve Teknik Eğitimin Sorunları. Ankara: M.E. Yayınevi
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı . (1990). Çıraklık Eğitimi Uygulamaları. Ankara : M.E. Yayınevi
- Tonguç, İ. (1933). İş Meslek Terbiyesi. Ankara : Kitap Yazarlar Kooperatifi,
- U.S.Department of Labor.(1976). The National Apprenticeship Program. Government Print in Office, Washington .D:C:U:S:

Variş, F.(1981). Eğitim Bilimlerine Giriş. Ankara:A.Ü. Eğt. Fak. Yayınları No:98
2.Basım.

Variş, F.(1996). Eğitimde Program Geliştirme Teori Ve Teknikler. Ankara:
Alkım Kitapçılık

Wirtz, W. Willard-gosmen, (1962). Joint Apprenticeship and Training
Commitees Handbook . U.S.Department of Labor .Washington
.D.C.U.S.

Yerasimos, S.(1979). Az Gelişmişlik Sürecinde Türkiye. İstanbul :Gözlem
Yayınevi

Yörükoğlu, A.(1989). Değişen Toplumda Aile Ve Çocuk. (3.Basım). İstanbul:
Özgür Yayın Dağıtım.

EK I
ÖĞRENCİ ANKETİ

I- BÖLÜM
KİŞİSEL BİLGİLER

ADINIZ :

SOYADINIZ :

1- Cinsiyetiniz?

1-() Erkek

2-() kız

2- Doğum tarihiniz?

19....

3- Kardeş sayınız?

1-() 1-3

2-() 4-6

3-() 7-10

4-() 11 ve üstü

4- Babanızın öğrenim durumu?

1-() Okur yazar değil

2-() Okur yazar

3-() İlkokul mezunu

4-() Ortaokul mezunu

5-() Lise mezunu

6-() Meslek lisesi mezunu

7-() Üniversite mezunu

5- Babanızın mesleği?

1-() İşçi

2-() Memur

3-() Çiftçi

4-() Esnaf

5-() Tüccar

6-() İşsiz

7-() Diğer (Belirtiniz):.....

6- Annenizin öğrenim durumu?

- 1-() Okur yazar değil
- 2-() Okur yazar
- 3-() İlkokul mezunu
- 4-() Ortaokul mezunu
- 5-() Lise mezunu
- 6-() Meslek lisesi mezunu
- 7-() Üniversite mezunu

7- Annenizin mesleği?

- 1-() Ev kadını
- 2-() İşçi
- 3-() Memur
- 4-() Çiftçi
- 5-() Esnaf
- 6-() Tüccar
- 7-() Diğer (Belirtiniz):.....

8- Oturduğunuz evin durumu?

- 1-() Kira
- 2-() Evin sahibi
- 3-() Lojman
- 4-() İşyerinde kalıyorum
- 5-() Diğer (Belirtiniz):.....

9-Adana'daki ikamet süreniz?

- 1-() 0-2 yıl
- 2-() 3-5 yıl
- 3-() 6-10 yıl
- 4-() 11 yıl ve üstü

10- Ailenizin ortalama aylık geliri?

- 1-() 15-29 Milyon TL.
- 2-() 30-50 Milyon TL.
- 3-() 51-75 Milyon TL.
- 4-() 76-100 Milyon TL.
- 5-() 101 Milyon ve üstü

11- En son bitirdiğiniz yada ayrıldığınız okul?

- 1-() İlkokul mezunu
- 2-() Ortaokul terk
- 3-() Ortaokul mezunu
- 4-() Lise terk
- 5-() Lise mezunu

12- Telafi eğitimi alarak okul dışı ortaokul, lise, meslek lisesi, vb. okul diploması almak ister misiniz?

- 1-() Evet
- 2-() Belki
- 3-() Hayır

II- BÖLÜM MESLEKİ VE İŞYERİ BİLGİLERİ

1- Mesleğiniz?

- 1-() Oto Motor Tamirciliği
- 2-() Bayan Berberliği

2- ilköğretimde meslek seçmeniz için rehberlik yapıldı mı?

- 1-() Evet 2-() Hayır 3-() Kısmen

3- Mesleğinizdeki çalışma süreniz?

- 1-() 0-1 yıl
- 2-() 2-3 yıl
- 3-() 4-5 yıl
- 4-() 6 yıl ve daha fazla

4- Çıraklık Eğitimi Merkezine kayıt yaptırmanızı kim sağladı?

- 1-() Usta
- 2-() Ailem
- 3-() Arkadaşım
- 4-() Çıraklık Eğitimi Merkezi
- 5-() Diğer (Belirtiniz).....

5- Çıraklık Eğitimi Merkezinde şu an kaçınıcı sınıftasınız?

- 1-() 2. Sınıf
- 2-() Son sınıf

6- Çıraklık Eğitimi Merkezine devam etmeden önce mesleğinizde çalışma süreniz nedir?

- 1-() 0-6 ay
- 2-() 6-12 ay
- 3-() 1-2 yıl
- 4-() 2-3 yıl
- 5-() 3 yıldan fazla

7- Çıraklık Eğitimi Merkezine geliş amacınız nedir?

- 1-() Yasal zorunluluk olduğu için
- 2-() Mesleğimi daha iyi öğrenmek için
- 3-() İşveren (ustam) istediği için
- 4-() İşyerinden bir gün uzaklaşmak için
- 5-() Diğer (Belirtiniz):.....

8- Mesleğinizi seçmede ki etkenler nelerdir?

- 1-() Sevdiğim için
- 2-() Ailem istediği için
- 3-() Arkadaşım bu meslekte olduğu için
- 4-() Diğer (Belirtiniz):.....

9- Çalıştığınız işyerinde sizden başka kaç kişi çalışıyor?

..... Kişi

10- İşyerinizin ısınma durumu nedir?

- 1-() Soba (sıvı-yağ)
- 2-() Soba (odun-kömür)
- 3-() Kalorifer
- 4-() Elektrik
- 5-() Isıtılmıyor

11- İşyerinizin havalandırma durumu nedir?

- 1-() Aspiratör var
- 2-() Tavan boşluğu
- 3-() Klima
- 4-() Havalandırma tertibatı yok

12- İşyerinizdeki gürültü durumu nedir?

- 1-() Yapılan işlerden dolayı fazla gürültü var
- 2-() Çalışan makinelerin gürültüsü var
- 3-() Çevreden gelen gürültü var

13- İşyerinizde can güvenliği için tehlikeli sayılabilecek makineler var mı?

- 1-() Evet 2-() Hayır 3-() Kısmen

14- İşyerinizde kişisel güvenlik araçları var mı, kullanıyor musunuz?

- 1-() Var kullanıyorum
- 2-() Var Kullanmıyorum
- 3-() Yok

15- İşyerinizde tehlikeli maddeler bulunuyor mu?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır
- 3-() Fikrim yok

16- İşyerinizdeki tehlikeli maddelere karşı önlem alınıyor mu?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır
- 3-() Fikrim yok

17- İş kazalarına karşı önlem alınıyor mu?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır
- 3-() Fikrim yok

18- Yangın tehlikesine karşı önlem alınıyor mu?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır
- 3-() Fikrim yok

19- İşyerinizde mesleğiniz dışındaki işlerde çalışıyor musunuz?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır
- 3-() Ara sıra

20- İşyeri tarafından uygun iş elbisesi veriliyor mu?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır

21- Ağır işlerde çalıştırılıyor musunuz?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır

22- Hiç iş kazası geçirdiniz mi?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır

23- İşyerinde yaptığınız işi nasıl buluyorsunuz?

- 1-() Sıkıcı
- 2-() Monoton
- 3-() Yorucu
- 4-() Zevkli

24- İşyerinde günde ortalama kaç saat çalışıyorsunuz?

- 1-() 8 saatten az
- 2-() 8-10 saat
- 3-() 10-12 saat
- 4-() 12 ve daha fazla

25- İşyerine nasıl gidiyorsunuz?

- 1-() Servisle
- 2-() Yürüyerek
- 3-() Otobüs yada dolmuşla

26- Ne kadar haftalık alıyorsunuz?

..... TL.

27- Yol paranızı işyeri karşılıyor mu?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır

28- İşyerinizde ilkokulu bitirmemiş yada okuma yazma bilmeyen çırak var mı?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır

III-BÖLÜM

ÇIRAKLIK EĞİTİMİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLER

1- Çıraklık eğitimi merkezine ilk geldiğinizde bu okulda okutulan dersleri biliyor muydunuz?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır
- 3-() Kısmen

2- Çıraklık Eğitimi Merkezinde gösterilen derslerin konularını biliyor muydunuz ?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır
- 3-() Kısmen

3- Çıraklık Eğitimi Merkezinde gösterilen derslerin nasıl işlendiği hakkında bir bilginiz var mıydı?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır
- 3-() Kısmen

4- Çıraklık eğitimi merkezinin amaçlarını biliyor musunuz?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır
- 3-() Kısmen

5- Sizce, çıraklık eğitimi merkezlerindeki amaçlar hangi oranda gerçekleşmektedir?

- 1-() Hepsi
- 2-() Kısmen
- 3-() Hiçbiri

6- Çıraklık Eğitimi Merkezinde gösterilen Meslek derslerinin amaçlarını biliyor musunuz?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır
- 3-() Kısmen

7- Meslek derslerinin amaçları hangi oranda gerçekleşmektedir?

- 1-() Hepsi
- 2-() Kısmen
- 3-() Hiçbiri

8- Çıraklık Eğitimi Merkezinde gösterilen Kültür derslerinin amaçlarını biliyor musunuz?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır
- 3-() Kısmen

9- Kültür derslerinin amaçları hangi oranda gerçekleşmektedir?

- 1-() Hepsi
- 2-() Kısmen
- 3-() Hiçbiri

10- Çıraklık Eğitimi Merkezinde göreceğiniz eğitim süresince öğreneceğiniz konuları önceden bilmenizin size yararı olabilir mi?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır
- 3-() Kısmen

11- Çıraklık eğitimi merkezinde derslerinizin işlenmesinde kullanılan yöntemi ve bu yöntemlerin uygulanma sıklığını aşağıdaki tabloda işaretleyiniz?

	Meslek dersleri			Kültür dersleri		
	Her zaman	Sık sık	Hiç	Her zaman	Sık sık	Hiç
Düz anlatım						
Soru-cevap						
Gösteri						
Yaparak Uygulayarak						
Diğer (belirtiniz)						

12- Kültür derslerinin işlenişinden memnun musunuz?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır
- 3-() Kısmen

13- Meslek derslerinin işlenişinden memnun musunuz?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır
- 3-() Kısmen

14- Kültür derslerin nasıl işlenmesini istersiniz?(Belirtiniz)

.....

15- Meslek derslerin nasıl işlenmesini istersiniz?(Belirtiniz)

.....

16- Çıraklık eğitimi merkezlerinde derslerinizi nerede işliyorsunuz? Aşağıdaki tablodan kendinize uygun seçeneği işaretleyiniz.

	Meslek dersleri	Kültür dersleri
Sınıfta		
Atölyede		
Lâboratuarda		
Resimhanede		

17- Kültür derslerinizi nerede işlemek istersiniz?(Belirtiniz)

.....

18- Meslek derslerinizi nerede işlemek istersiniz?(Belirtiniz)

.....

19- Okuldaki eğitim süresi mesleki eğitiminiz için yeterli midir?

1-() Evet

2-() Hayır

3-() Kısmen

20- Bir üst eğitim kurumuna devam etmeyi düşünüyor musunuz?

1-() Evet

2-() Hayır

21- Aldığınız belgenin bir üst eğitim kurumunda size yararlı oluyor mu?

1-() Bilmiyorum

2-() Evet

3-() Hayır

22- Ders işlenişinde aşağıdaki materyallerden (araçlardan) hangisini, ne kadar sıklıkla kullanıyorsunuz? (Size uygun olan seçenekleri " X " işareti ile belirtiniz)

	Her zaman	Sık sık	Hiç
Ders Notu			
Slayt			
Kitap			

23- Okulda verilen derslere ek olarak başka ders verilmeli mi?

1-() Evet

2-() Hayır

24- Hangi dersler okutulmalıdır?

.....

.....

25- Sizce okulda verilen derslerden hangisi kaldırılmalıdır?

1-() hiçbiri

6-() Din Kültürü ve Meslek Ahlakı

2-() Türkçe

7-() Mesleki ve Teknik Resim

3-() Matematik

8-() Mesleki ve Teknik Resim

4-() Sosyal Bilgiler

9-() Mesleki Sağlık Bilgisi

5-() Meslek Bilgisi

10-() Saç Bakımı ve Yapımı

26- Okulda gösterilen konuları işyerinde uygulama imkanı bulabiliyor musunuz?

1-() Evet

2-() Kısmen

3-() Hayır

27- Şu ana kadar gördüğünüz derslerde, size işyerinde yararlı olan konular var mıdır?

1-() Evet

2-() Hayır

3-() Kısmen

28- Şu ana kadar gördüğünüz dersler işyerinizin gerektirdiği bilgi-beceriler için ne kadar yeterlidir?

- 1-() Tamamen
- 2-() Kısmen
- 3-() Yetersiz

29- Meslek derslerinizde geçen teknik terimlerle işyerinde kullandığınız terimler aynı mıdır?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır
- 3-() Kısmen

30- Yıl içinde yapılan deneme sınavlarının derslere göre nasıl yapıldığını aşağıdaki tabloda işaretleyiniz?

	Meslek dersleri	Kültür dersleri
Yazılı sınav		
Sözlü sınav		
Uygulamalı sınav		
Deney yöntemi		

31- Sizce yıl içi sınavları nasıl olmalıdır?

Yazınız:.....

32- Yıl içi sınavları edindiğiniz bilgi ve becerileri ne kadar ölçüyor?

- 1-() Tamamen
- 2-() Kısmen
- 3-() Hiç

33- Çıraklık eğitimi merkezlerinde Psikolojik Danışma ve Rehberlik birimi olmasını ister misiniz?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır
- 3-() Fikrim yok

34- Çıraklık eğitimi ile ilgili düşüncelerinizi yazınız.

EK II
ÖĞRETMEN ANKETİ

I-BÖLÜM

İŞYERİNİN ÇALIŞMA ŞARTLARI HAKKINDAKİ GÖZLEMLER

1- İşyerinin ısınma durumu nedir?

- 1-() Soba (sıvı-yağ)
- 2-() Soba (odun-kömür)
- 3-() Kalorifer
- 4-() Elektrik
- 5-() Isıtılmıyor

2- İşyerinin havalandırma durumu nedir?

- 1-() Aspiratör var
- 2-() Tavan boşluğu
- 3-() Klima
- 4-() Havalandırma tertibatı yok

3- İşyerindeki gürültü durumu nedir?

- 1-() Yapılan işlerden dolayı fazla gürültü var
- 2-() Çalışan makinelerin gürültüsü var
- 3-() Çevreden gelen gürültü var

4- İşyerlerinde can güvenliği için tehlikeli sayılabilecek makine var mı?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır
- 3-() Kısmen

5- İşyerinde kişisel güvenlik araçları var mı?

- 1-() Var
- 2-() Kısmen
- 3-() Yok

6- İşyerinde tehlikeli maddeler bulunuyor mu?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır
- 3-() Fikrim yok

7- İşyerindeki tehlikeli maddelere karşı önlem alınıyor mu?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır
- 3-() Fikrim yok

8- İş kazalarına karşı önlem alınıyor mu?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır
- 3-() Fikrim yok

9- Yangın tehlikesine karşı önlem alınıyor mu?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır
- 3-() Fikrim yok

10- Çıraklar mesleği dışındaki işlerde çalıştırılıyor mu?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır
- 3-() Fikrim yok

11- Çıraklara uygun iş elbisesi veriliyor mu?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır
- 3-() Fikrim yok

12- Çıraklar ağır işlerde çalıştırılıyor mu?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır
- 3-() Kısmen

13- Sizce çıraklar mesleklerini yetenekleri doğrultusunda mı seçiyorlar?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır
- 3-() Fikrim yok

14- Ustalar, çırakların mesleklerini öğrenmesine yeterince yardımcı olabiliyorlar mı?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır
- 3-() Fikrim yok

15- İşyerlerinde çırakların teorik eğitimlerine uygun pratik eğitim yapılabilir mi?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır
- 3-() Fikrim yok

16- İşyerlerinin araç ve gereçleri çırakların pratik eğitimlerine uygun durumda mı?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır
- 3-() Fikrim yok

17- İşyerlerinde çıraklara verilen eğitim yeterli mi?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır
- 3-() Fikrim yok

18- İşyerlerindeki çalışma şartları çırağın bedenseel gelişimini etkiliyor mu?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır
- 3-() Fikrim yok

19- İşyerlerinde çıraklara karşı normal dışı davranış gözlemlediniz mi?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır
- 3-() Fikrim yok

20- İşyerlerinin koordinatör öğretmenlere karşı tutumu nasıl?

- 1-() Olumlu
- 2-() Olumsuz
- 3-() Fikrim yok

21- İşyerlerinde temel eğitim almamış çırak çalışmakta mıdır?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır
- 3-() Fikrim yok

II-BÖLÜM

ÇIRAKLIK EĞİTİMİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

1- Çırakların eğitim düzeyi verilen eğitimin verimliliğini etkiliyor mu?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır
- 3-() Kısmen

2- Çıraklık eğitimine devam eden çırakların yaşı verilen eğitimin verimliliğini etkiliyor mu?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır
- 3-() Kısmen

3- Çırak öğrencilerin sosyo-ekonomik durumu verilen eğitimin verimliliğini etkiliyor mu?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır
- 3-() Kısmen

- 4- Sizce Çıraklık eğitim merkezlerinde verilen eğitimin amaçlarına ulaşabilme oranı nedir?

	Meslek dersleri	Kültür dersleri
Tam olarak ulaşabiliyor		
Kısmen ulaşıyor		
Yetersiz kalıyor		
Hiç ulaşmıyor		

- 5- Sizce eğitimin amacına ulaşabilmesi için neler yapılmalıdır? (Belirtiniz)

.....

- 6- Çıraklık eğitimi merkezinde derslerinizin işlenmesinde kullandığınız yöntemi ve bu yöntemlerin uygulanma sıklığını aşağıdaki tabloda işaretleyiniz?

	Meslek dersleri			Kültür dersleri		
	Her zaman	Sık sık	Hiç	Her zaman	Sık sık	Hiç
Düz anlatım						
Soru-cevap						
Gösteri						
Yaparak Uygulayarak						
Diğer (belirtiniz)						

7- Çıraklık eğitimi merkezlerinde verilen derslerin içeriği çırakların mesleğini öğrenmelerine yeterli midir?

1-() Yeterlidir

2-() Kısmen yeterlidir

3-() Yetersizdir

8- Her ders için yıl içinde kaç değerlendirme sınavı yapıyorsunuz?

1-() 1

2-() 2

3-() 4

4-() 6 ve üstü

9- Yapılan bu değerlendirme sınavı amacına ulaşıyor mu?

1-() Evet

2-() Hayır

3-() Kısmen

10- Sizce değerlendirmenin amacına ulaşabilmesi için değerlendirme nasıl olmalıdır? (Belirtiniz)

.....

.....

11-Kaifalık (Bitirme) sınavları değerlendirme açısından amacına ulaşabiliyor mu?

1-() Evet

2-() Kısmen

3-() Hayır

12-Sizce bu sınavlar nasıl olmalıdır?(Belirtiniz)

.....

.....

13- Çıraklık eğitim merkezlerindeki eğitim süreleri öğrenme için yeterli midir?

- 1-() Evet
- 2-() Fazla
- 3-() Az

14- Çıraklık eğitim merkezleri öğrencilerin sosyal ve kültürel gelişiminde etkili midir?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır
- 3-() Kısmen

15- Çıraklık eğitim merkezlerinde okutulan derslere ait uygun ders kitabı bulunmakta mıdır?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır
- 3-() Kısmen

16- Çıraklık eğitimle ilgili olarak hizmet içi eğitim kursuna katıldınız mı?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır

17- Mesleğiniz ve alanınızla ilgili bilimsel teknolojik gelişmeleri izleyebiliyor musunuz?

- 1-() Evet
- 2-() Kısmen
- 3-() Hayır

18- Çıraklık eğitiminin geliştirilmesine yönelik diğer düşüncelerinizi yazınız.

.....

EK III
USTA ÖĞRETİCİ ANKETİ

I- BÖLÜM
İŞYERİ VE ÇIRAKLIK EĞİTİMİ BİLGİLERİ

- 1- İşyerinizde sizden başka kaç kişi çalışıyor?
- 1-() 1-3 Kişi
 - 2-() 4-8 Kişi
 - 3-() 9-15 Kişi
 - 4-() 16-20 Kişi
 - 5-() 21 ve daha fazla kişi
- 2- İşyerinizde ustalık belgesi olan kaç kişi çalışmaktadır?(Lütfen sayısını yazınız)
-
- 3- İşyerinizde Kalfalık belgesi olan kaç kişi çalışmaktadır?(Lütfen sayısını yazınız)
-
- 4- Çıraklık eğitimi merkezine devam etmekte olan kaç çırağınız vardır?(Lütfen sayısını yazınız)
-
- 5- Çıraklık eğitimi merkezine giden çıraklar sizce işyerinde daha mı başarılılar?
- 1-() Evet
 - 2-() Kısmen
 - 3-() Hayır
- 6- Çıraklık eğitiminin amaçları hakkında bilginiz var mıdır?
- 1-() Evet, var
 - 2-() Hayır Bilmiyorum
 - 3-() Kısmen biliyorum

7- Sizce ıraklık eğitiminin amaçları yeterli midir?

- 1-() Evet
- 2-() Kısım
- 3-() Hayır

8- Çıraklık eğitimi merkezlerinde çıraklara okutulan derslerin hangileri olduğunu biliyor musunuz?

- 1-() Evet biliyorum
- 2-() Hayır bilmiyorum
- 3-() Kısım biliyorum

9-Çıraklık eğitimi merkezlerinde okutulan bu dersler çırağın yetişmesi için yeterli midir?

- 1-() Evet
- 2-() Kısım
- 3-() Hayır

10-Bu derslerin hangi konuları içerdiğini biliyor musunuz?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır
- 3-() kısmen biliyorum

11- Sizce ırakların eğitimi için başka dersler eklenmeli midir?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır
- 3-() Fikrim yok

12- Hangi derslerin eklenmesini istersiniz? (Yazınız)

.....
.....

13- Çıraklık eğitimi merkezlerinde derslerin nasıl işlendiğini biliyor musunuz?

- 1-() Evet
- 2-() Kısmen
- 3-() Hayır

14- Bu derslerin nasıl işlenmesini istersiniz?(Belirtiniz)

.....
.....

15-Çıraklık eğitimi merkezine giden çıraklarınıza okulda o hafta hangi konunun öğretildiğini soruyor musunuz?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır
- 3-() Ara sıra

16- Çırağınızın okuldaki durumunu öğrenmek için çıraklık eğitimi merkezine gidiyor musunuz?

- 1-() Hiç gitmedim
- 2-() Ara sıra giderim
- 3-() Sık sık giderim
- 4-() Koordinatör öğretmenden öğrenirim

17- Çıraklık eğitimi merkezlerinde okutulan Meslek Bilgisi dersinin çırak öğrenciye mesleki açıdan yararlı olduğu konusunda ne düşünüyorsunuz?

- 1-() Evet yararlı buluyorum
- 2-() Hayır yararlı bulmuyorum
- 3-() Az yararlı buluyorum

18- Çırağınıza işyerinde ayrı bir mesleki eğitim veriyor musunuz?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır

- 19- Çıraklık eğitimi merkezlerindeki Derslerin hangi ortamda (Atölye-Sınıf) işlendiğini biliyor musunuz?
- 1-() Atölyede
 - 2-() Sınıfta
 - 3-() Bilmiyorum
- 20- Yanınızda çalışan çırağın eğitim düzeyinin onun mesleğini öğrenmesinde etkisi konusunda ne düşünüyorsunuz?
- 1-() Etkili buluyorum
 - 2-() Etkisi olmuyor
 - 3-() Kısmen etkili
- 21- Çırak öğrencinin yaşı mesleğini öğrenmede etkilimidir?
- 1-() Evet
 - 2-() Hayır
 - 3-() Fikrim yok
- 22- İşyerinizde günlük kaç saat çalışılmaktadır?
- 1-() 6-8 saat
 - 2-() 8-10 saat
 - 3-() 10-12 saat
 - 4-() 12 saat' in üstü
- 23- İşyerinizdeki çıraklar fazla mesai yapıyorlar mı?
- 1-() Evet
 - 2-() Hayır
 - 3-() Ara sıra
 - 4-() Sık sık
- 24- Okul çıkışı çırağınızın işyerine gelmesini istiyor musunuz?
- 1-() Evet
 - 2-() Hayır
 - 3-() Ara sıra

25- Çıraklık eğitimi merkezlerinde ustalara yönelik açılacak olan mesleki kurslara gitmek ister misiniz?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır
- 3-() Düşünebilirim

26- Çırak öğrencinin ailesini tanıyor musunuz?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır

27- Çırak öğrencinin ailesi ile çırağın eğitimi hakkında işbirliği yapıyor musunuz?

- 1-() Evet
- 2-() Hayır
- 3-() Kısmen

28- İşyerinize gelen koordinatör öğretmenlerden neler beklersiniz?(Yazınız)

.....
.....

29- Çıraklık eğitimi bitirmiş bir öğrencinin iş yerindeki çalışmaları sırasında mesleki yeterliliğini ne derecede etkilemektedir?

- 1-() Becerisi artmıştır
- 2-() Kısmen etkilemiştir
- 3-() Etkisi olmamıştır

30-Çıraklık eğitimi ile ilgili diğer düşüncelerinizi yazınız.

.....
.....

EK IV**ÇIRAK ÖĞRENCİ SÖZLEŞMESİ**

T.C.
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
ÇIRAKLIK SÖZLEŞMESİ

Fotoğraf

ÇIRAK ÖĞRENCİNİN**a. Kimliği**

Adı		Çır.Eğt.Merkezi No	
Soyadı		Siğ. Sic. No	
Doğum Yeri		Oda No	
Doğum Tarihi		Öğrenim Durumu	
Baba Adı		Eğt. Gör. Meslek Dalı	
Ana Adı		İkametgah Adresi	
Tabiyeti			

b. Nüfusa Kayıtlı Olduğu Yer

İl		Cilt No	
İlçe		Sayfa No	
Mahalle		Küt. S. No	
Köy		Ver. Nuf. İd.	
Cüzdan No		Ver. Tarihi	

c. Velisi veya Vasisi

Adı	
Soyadı	
Akrabalık derecesi	
İkametgah Adresi	

d. Daha Önce Gördüğü Mesleki Eğitim Durumu

Çalıştığı İşyerinin Adı ve Adresi			
Eğitim Gördüğü Merkez		Okul No	
Hangi Unvanla Çalıştığı		Sigorta Sicil No	
Daha Önceki Sözleşme Tarihi		Gördüğü Pratik Eğitim Süre.	
Daha Önceki Sözleşmenin Fesh Tarihi		Gördüğü Teorik Eğitim Süresi	
Fesih Sebebi			

SÖZLEŞMEYLE BAĞLANDIĞI İŞVEREN VEYA İŞVEREN VEKİLİ

Adı ve Soyadı		İşyerinin Adı ve Adresi	
Doğum yeri ve Tar.		İşyerinde Yapılan İşler	
Kay. Bul. Mes. Kur.			
Oda Sicil No			

EK V
KALFALIK BELGESİ

T. C.		MILLİ EĞİTİM BAKANLIĞI	
Kalfalık Belgesi			
İLİLCESİ	BELGE SERİ D. N° 198338	Fotoğraf	
MERKEZİN ADI	BELGE NO		
ANA MESLEK DALI	BELGE TARİHİ		
BRANŞI			
Yukarıda fotoğrafı bulunan		doğumlu	
3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu'nun		oğlu/kızı	
göre yapılan kalfalık imtihanında başarı gösterdiğinden kendisine bu belge verildi.			
USTA ÖĞRETİCİ	ÇIRAKLIK EĞİTİMİ MERKEZİ	ODA BAŞKANI VEYA	MILLİ EĞİTİM MÜDÜRÜ
	MÜDÜRÜ	KURULUM AMİRİ	
Bu belge 807 Sayılı Yasa'da 5741 Sayılı Yasa ile yapılan değişiklik uyarınca TESK (Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu) tarafından bastırılmıştır.			

EK VI
USTALIK BELGESİ

T. C.
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

Ustalık Belgesi

Fotoğraf

İL/İLÇESİ

MERKEZİN ADI

ANA MESLEK DALI

SANATI

.....

.....

.....

BELGE SERİ A

BELGE NO

BELGE TARİHİ

Nr 136319

.....

.....

Yukarıda fotoğrafı bulunan

doğumlu

oğlu/kızı

3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu'nun

maddesindeki

şartları taşıdığından, kendisine bu belge verildi.

ÇIRAKLIK EĞİTİMİ MERKEZİ
MÜDÜRÜ

İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRÜ

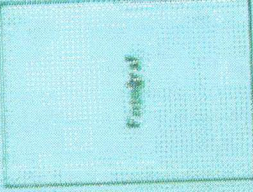
VALİ

Bu belge 507 Sayılı Yasanın 3741 Sayılı Yasa ile yapılan değişikliğine uyularınca 1E-SK (T.C.)'ye Esas ve Saranılarak Karşılıklı olarak basılmıştır.

EK VII
USTA ÖĞRETİCİLİK BELGESİ

T. C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

Usta Öğretici Belgesi

Fotoğraf

İLİ/İLÇESİ

ÇİRAKLİK EĞ. MERKEZİ

BELGE NO

BELGE TARİHİ

doğumlu

oğlu/kızı

3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanununun 31. maddesi uyarınca açılan kursu başarıyla tamamlamış ve bu belgeyi almaya hak kazanmıştır.

ÇİRAKLİK EĞİTİMİ MERKEZİ
MÜDÜRÜ

İLE MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRÜ

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Doğum Tarihi : 01.01.1970
Cinsiyeti : Kız
Medeni Durumu : Evli
Adres (Ev) : Gazipaşa Mh. 5 Sk. No:9 Kat 1
Seyhan / ADANA
(İş) : 2. İnönü İlköğretim Okulu Hürriyet Mh.
Seyhan / ADANA
Telefon (Ev) : (0.322) 457 97 75 – 459 42 57
(İş) : (0.322) 352 67 18

EĞİTİM DURUMU

1995 – 1999 :Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalında Yüksek lisans
programı
1989 – 1993 :Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf
Öğretmenliği bölümü
1985 – 1988 :Adana Kız Lisesi
1982 – 1985 :Adana Kız Lisesi Ortaokul bölümü
1977 – 1982 :Adana İnkılap İlkokulu